

AZ ÁLLATOK ÖRE.

Ő CS. ÉS KIR. FENSÉGE JÓZSEF FŐHERCEG VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ORSZÁGOS ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Névedéknapló

1897 év. 365. sz.

SZERKESZTI:

DR. SZALKAY GYULA

AZ EGYESÜLET IGAZGATÓ-TITKÁRA

ÁLLAMI FŐREÁLTANODAI RENDES TANÁR, AZ AARAU, BÉCSI, BERNI,
BRÉMAI, DRESDAI, KRAKKÓI, MÜNCHENI, SCHLESWIGI ÉS TURINI ÁLLAT-
VÉDŐ-EGYESÜLETEK TISZTELETBELI TAGJA, AZ OSZTRÁK-MAGYAR TISZT-
VISELŐ-EGYESÜLET BUDAI SZÖVETKEZETÉNEK ELNÖKE, A MAGYAR
ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK KÖZPONTI VÁLASZTMÁNYÁNAK TAGJA
ÉS PÉNZTÁROSA.

Egyesületi mondanivalók.

Hivatalos helyiség: **Budapest, IV. kerület, Kalap-utca 12., I. emelet, 4. ajtó.**

Hivatalos órák naponként délután 4—6-ig, a szünetekben: július és augusztus hónapokban pedig délelőtt 10—12-ig tartatnak, amikor a pénztáros felvilágosítást ad, feljelentéseket, tagsági nyilatkozatokat, tagdíjakat stb.-t elfogad.

Az igazgató-titkárral pedig szerdán és szombaton 4—6-ig lehet értekezni.

Három hónapon túl a tagdíjak az illetők költségére postamegbizással fognak beszerezni.

Kérjük azon tagtársainkat, kik tagsági díjukkal még hátralékban vannak, a tagsági díjat az egyesület hiv. helyiségébe minél előbb beküldeni.

Legfontosabb és legégetőbb szükség fiókegyesületek alakítása, kérve kérjük tagtársainkat, legyenek szívesek ismerőseik körében oda hatni, hogy a humanitásnak minden ágára, tehát az állatvédelemre is terjeszszék ki figyelmüket, hogy minél több fiók alakítható.

Alapszabályaink legfontosabb pontjait íme ide iktatjuk:

Kivonat az „Országos Állatvédő Egyesület“ alapszabályaiból.

Célja:

2. §. a) Az állatokat mindenféle kínzás és zaklatás ellen, a fennálló törvények keretén belül mozgó eszközökkel megvédelmezni; ide értvén a madarak elfogása és fészkeiknek kirablása ellen való megvédelmezését is; **nyitár**

b) oda törekedni, hogy az országban minél nagyobb számmal létesüljenek ehhez hasonló célú egyesületek.

4. §. Az egyesület nem a hatóság ellenében, hanem annak támogatására van hivatva. Ennélfogva mindent megtesz arra nézve, hogy jogi személy jellegével felruházatva közhasznú, és egy erkölcsileg, mint gazdasági tekintetben fontos működését minél hathatóbbá tehesse.

Eszközök:

5. §. a) Jöndulatú felvilágosító közbelépés által, szükség esetén a hatóság közbenjöttével az állatok zaklatásának és kínzásának megakadályozása;

b) jó példával előljárva az oktatólag és felvilágosítólag való hatás;

c) az okszerű állatvédelmek irodalmi úton való terjesztése, kivált az iskolára és serdülő ifjúságra való tekintettel is;

d) előadások segítségével, melyeket az egyesület egy a főváros egyes kerületeiben, valamint az ország különböző helyein a létező előítéletek eloszlatása és fiókegyesületek létesítése céljából kiválóbb szakférfiak által tartat;

AZ ÁLLATOK ÖRÉ

Megjelenik
január, ápril,
július
és október 1-én.

Előfizetési ár
nem tagok részére
2 frt az egész évre.

Az egyesületi tagok
1 forintnyi tagdíj fejéber
kapják az

«**Állatok örét**»
és az
«**Állatvédők naptárát.**»

A többi kiadványokat
olesóbban.

Szerkeszti az
Országos Állatvédő Egyesület
meghízásából:

Dr. SZALKAY GYULA
igazgató-titkár.

Hivatalos helyiség:
IV., Kalap-utca 12. sz.

Szerkesztő lakása:
II., Fazekas-tér 8., I. em

Egy-egy füzet ára
25 kr.

Azokért szólalunk fel, kik magukért nem tudnak beszélni.

A mi ünnepünk.

Valamint az egyes embernek, ugy az egyesületek életében is vannak napok, melyek ünnepszámba mennek. Az egyes lezajlott évek képeznek ily határpontot, melyeknél egy kissé megszoktunk állani és sáfárkodásunkról számot adni. Ilyen határpont volt az 1895. évi december 28-án az ujjvárosház dísztermében tartott

közgyűlésünk,

mely valóban egyesületünk ünnepévé vált. Tagjaink oly számosan jelentek meg, mint még sohasem, vagy 250-en lehettek együtt. Az ülőhelyek mögött a 99 megjutalmazandó rendőr félkörben állott, mögöttük a 21 polgári egyén: erdőőr, kocsis, fuvaros, vásárbiztos, kik szinte a jól megérdemelt jutalomra vártak.

Vendégek közül fel kell említenünk: Bornemisza Boldizsár urat, a m. kir. állami rendőrség főparancsnokát, Likl Géza rendőr-főfelügyelőt, Széchényi rendőrtisztviselő urat. Kimentették magukat Máday Izidor miniszteri tanácsos, Hampel Sándor és Nagy Jenő választmányi tagok.

1. Dr. Verédy Károly királyi tanácsos, érdemduis elnökünk, következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Tisztelt Közgyűlés!

A lefolyt évben kifejtett tevékenységünkről főtitkárunk jelentésével fog beszámolni s ezért feladatunknak csak azt tarthatom, hogy néhány adattal jellemezzem törekvéseinket.

Ezuttal lehetőleg a gyakorlati irányra fektettük a fősúlyt, a mennyiben az állatvédelem nemes eszméje iránt a közérdeklődést eddigi irodalmi termékeinkkel eléggé felköltöttük.

Az állatkinzások megakadályozására tehát igénybe vettük első sorban *rendőrségünk* éber figyelmét s annak köszönhető, hogy majdnem *másfél ezer eset* lett a kapitányság által abból elintézve.

Ólmos esőzések és fagyok után intézkedtünk az *utaknak behintése* iránt, megakadályoztuk a terhes szekereknek *tulterhelését* és sürgettük az *előfogatok* felállítását a meredekebb feljáróknál, felhivtuk az *omnibus-vállalatot* lovaik czélszerű gondozására, megállóhelyek létesítésére; tiltakoztunk a *galamblövéssel* és *bika-riadatok* megtartása ellen; azon vagyunk, hogy a beteg vagy szerencsétlenül járt állatok elszállítására modern *mentő-kocsit* szerezhessünk be; intézkedtünk, hogy a kiállításig az állatok számára alkalmas *ítatókat* állíthassunk fel; az ebeknek szükségeszerű elpusztításánál a *lebunkózás* megszüntetését sürgettük, *madarainknak* a a zord idő bekövetkeztével eledelt nyújtottunk s végül megemlítjük, hogy *Glasz József* udvari nyerges üzletében czélszerű *mintakántárt* állítottunk ki.

Működésünket a *vidékre* is kiterjesztettük, a mennyiben esetről-esetre a felmerült állatkinzások megakadályozására az illetékes hatóságokhoz ártunk.

Külföldön is képviseltettük magunkat az állatvédelmi értekezleteken és nem sikertelenül.

Irodalmi tevékenységünket szűkebb keretbe szorítottuk ugyan, de naptárunk újabb kiadásiban díszesebb lett és az Állatok Öre is megtette a maga kötelességét. *Felolvasásaink* közkezen forognak.

Nagy súlyt fektettünk továbbá arra, hogy a jövő évben nálunk tartandó *nemzetközi kongresszust* kellően előkészítsük és annak sikerét biztosíthassuk.

Végül meg kell emlékeznem, hogy *vagyonunk* kezelését nem csak kellően ellenőriztük, de gondoskodtunk arról is, hogy oly tőkét gyűjtsünk, mely alapját képezze az elidegeníthetetlen törzsvagyonnak. Ennek még kezdetén vagyunk ugyan, de annyit már még is konstatálhatunk, hogy a deficit réme nem fenyeget, sőt mérlegünk többletet tüntet fel.

Egyleti *tevékenységünk* tehát, ezen száraz adatok szerint sem volt meddő, de sikerét főleg az jellemzi legjobban, hogy tagjaink száma folyton emelkedik s nekik köszönhető, ha állandó alkotásokkal számolhatunk be. De bármennyire is tudom méltányolni tagjaink érdeklődését, mégis elismeréssel kell adóznom a választmány és tisztikarunk érdemes tagjainak, a kik valóban önzetlenül, lelkesedéssel karolták fel az állatok védelmét. Hála és köszönet érte!

És most tisztelt közgyűlés, legyen szabad az itt megjelent

tagokat szivemből üdvözölni. Az állatokkal való jó bánásmód a humánismust szolgálja. Az az elvadulás, mely az embert a védtelen állatok kinzójává teszi, a társadalom erkölcesinek romlott voltára vall.

Mert a durvaság lelkiismeretlenség. A midőn mi megvédelmezzük állatainkat, a midőn az azokkal való jó bánásmód érdekében buzgólkodunk — egyttal az emberiség erkölcsi érzületének nemesítésén munkálkodunk. Ennek tudata lelkesítsen, annak tudata éleszsze buzgalmunkat kitartásra ügyünk mellett — továbbra is!

Avval a hittel és meggyőződéssel, hogy a tartós siker utain halad egyletünk, van szerencsém a tisztelt közgyűlést ezennel megnyitni.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó után felszólítottatott dr. Szalkay Gyula igazgató-titkár, hogy az évi jelentést olvassa fel

Az igazgató-titkár hivatalos jelentése.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Lezajlott megint egy év! Számot kell adnunk ez időrészletben tett munkálkodásunk- és tevékenységünkről.

Az idő és térben nincs ugyan határpont, nincs vég és nincs kezdet, épp így az Országos Állatvédő Egyesület szakadatlanul működik, nem pihen; résen van, úgy mint a karácsony angyalai, kik áldást, békességet, melegséget hoznak és egyaránt szórják az emberiség milliói felett. Az egyesület tagjai is békét hoznak a szivekbe, vad indulat helyett szeretetet, irgalmat, jóindulatot akarnak hinteni az emberi szivekbe. De nemcsak a felebarát iránt, a mit ugyan már 2000 év óta prédikálnak a hitnek felkentjei, hanem minden lény iránt, mely érez. Az állatvédő egyesület tagjai szinte papok, ők a humanizmusnak papjai, kik azt prédikálják, légy jó indulatu, irgalmas, könyörületes állataid iránt, nemcsak azért, mert hasznot huzasz belőlök, mert ő utánuk megélsz, hanem azért, mivel ők épp úgy tudnak szenvedni, mint az ember, épp így érzik a kint, mint te. A ki könyörületes állatai iránt, az nem lehet rossz ember.

Nagyon, nagyon el van még telve az emberi szív vadsággal, boszusággal, irgalmatlansággal. A fuvaros, ki lova után él, már hasznossági szempontból kellene jóindulatunak lenni fenntartója iránt, és mit látunk, mit tapasztalunk majnem naponta, hogy azt a szegény párát agyon ostorozzák, agyon csigázzák. A fele ezen munkás lovaknak az utcán, a munka között irgalmatlan szitkozódások és ostorcsapások között adja ki páráját.

Velünk együtt az állami rendőrség derék legényei örködtek az állatvédelem eszméi fölött, ők segédkeztek nekünk mindenütt ott, ahol jóindulatu szavunk nem használt.

Az egyes kerületekben következő jelentések voltak :

Kerületek	Feljelen- tés száma	El- zárva	Pénzbün- tetésben elmarasz- talva	Tár- gyalás alatt	Fel- mente- tett	Figyel- mez- tetett	Meg- szö- kött
I. Kerület	86	41	36	5	3	—	—
II. és III. >	194	97	97	—	—	—	—
IV. >	79	5	56	3	10	—	5
V. >	296	54	139	103	—	—	—
VI. >	133	1	66	48	15	—	—
VII. >	127	73	110	—	13	31	—
VIII. >	72	35	37	—	—	—	—
IX. >	237	116	121	—	—	—	—
X. >	83	14	12	9	2	4	—
Ujpesten	68	21	25	12	—	—	—
Keleti pályaudvar- nál	12	5	7	—	—	—	—
Lovasrendőrök . .	70	2	25	35	8	—	—
Összesen	1457	464	741	215	51	79	5

Mindezekből látható, mondja a rendőr főparancsnok ur, hogy rendőreink a legnagyobb buzgalommal és lelkiismeretséggel működnek az állatkinzások megakadályozása ügyében. Köszönettel is vesszük ezen nyilatkozatot.

Az egyesület tagjai részéről Grimm Gusztáv tiszteletbeli elnökünk 100 forintot, dr. König Gusztáv pedig 50 frtot, Hauszmann Alajosné korábban két darab aranyat ajándékoztak a rendőrök jutalmazására. Az egyesület pedig 200 forintot a rendőrök, és 100 forintot az egyéb egyének jutalmazására ajánlott fel.

A rendőrök jutalmazására tehát 350 forint és 4 darab arany áll rendelkezésünkre, ebből az összegből 2 rendőr 2 arannyal, 10 rendőr 10 forinttal, 50 rendőr pedig 5 forinttal lesz a mai közgyűlés által megjutalmazva, igaz ugyan a főparancsnok ur még 30-at ajánlott megjutalmazásra, de miután több pénz utalványozva nincs, nem lehet többet jutalmazni, a 30 rendőr tehát az obligát naptáron kívül egy elismerő okmányt fog kapni.

Monostori Károly választmányi tagnak és a magy. kir. állatorvosi akadémia kiváló tanárának, gyűlésünkben tartott két szakbeli előadása: «A lovak szemellenzőjéről» és a «Kocsis iskola» külön röpiratokban adtuk ki és Grimm Gusztáv alelnökünk saját költségén az összes budapesti fuvarosoknak küldetett meg. Azon kiüntetésben is részesültünk, hogy a berlini egyesület e két jeles előadást szinte röpirat alakjában adta ki német nyelven és így ott is 10.000 példányban ment Monostori Károly, de vele egyszerűs mind a mi hírünk, az O. Á. E. hire Németországban szét.

A kocsisok képzéséről szóló eszme a mi egyesületünkben szülemlett meg, amennyiben a tavalyi közgyűlésünkön Monostori

Károly állatorvosi akadémiai tanár az igazgató titkárnak felkérése folytán a kocsisok szakbeli képzéséről előadást tartott. A bérkocsisok ipartársulata felkarolta az eszmét és a kereskedelmi miniszteriumhoz folyamodott az ilyen iskola létesítésére. A kereskedelmi miniszter ő excellenciája ennek következtében szeptember 16-án enquetet hívott össze, amelyen az egyesület Monostori Károly választmányi tagunk által volt képviselve. Az enquetnek tagjai voltak: *Vörös* László elnökléte alatt, egy osztálytanácsos a belügyminiszter részéről, *Egyed* kapitány, a rendőrség részéről, *Viola* tanácsos a fővárosi tanács részéről, *Monostori* Károly tanár és *Kovács* Károly a kétfogatu bérkocsi ipartársulat titkára és *Pásztori* Sándor az egyfogatu bérkocsi ipartársulat titkára. Határozatba ment, hogy tavaszkor már megindul a 4 hétre terjedő tanfolyam az állatorvosi akadémiában. A megfelelő iskola szabályzat, melyben a lovakra vonatkozó rész Monostori Károly választmányi tagnak, a többiekre t. i. a helyes tájékozotstág, a kihágási törvény és a szabályrendeletek ismertetésére nézve *Kovács* Károly, a bérkocsi ipartársulat titkára dolgozta ki, helybehagyás végett, már fel lett terjesztve a nagyméltóságú miniszteriumhoz.

Az új bérkocsi szabályrendeletében már felvétellett «a képesítés igazolandó». A fuvarosok számára most készül hatósági rendelet, melyben szinte a fentebbi passzus befoglaltatik.

Mélyen tisztelt közgyűlés ez egy oly vívmány, melyre méltán büszkék lehetünk, és hogy azt a budapesti állatvédő egyesület inaurálta, erre minden egyes tag megelegedéssel tekinthet.

Felszólítás ment részünkről az I., II., IV., V. és VI. kerületi előljáróságokhoz, hogy télhó idején az aszfalt és faburkolatokkal ellátott utak, valamint a partos utak fagy idején kőporral hinteszenek be. Az I. kerületi előljáróság válaszolt, hogy náluk rendszeren történik.

Ugyan ilyen kérelem ment néhány kerületi előljárósághoz, hogy a szemetet kihordó bérlőket jobb lovak alkalmazására és télhó időben pedig előfogatokra szorítsa.

A fiemei kormányzóhoz, gróf Batthány Gézához fordultunk, hogy területén az állatvédelmi törvénynek szerezzen érvényt. Épp így a fővárosi tanácshoz, hogy az ebek kivégeztetésére más humanusabb módszert alkalmazzanak, mert a lebunkozási módszer nem a mai korba való. Szint így a főkapitánysághoz, hogy a vándor rendőrök intézményét, melyeknek kötelességük volna az épülő-félben levő területeket, házhelyeket naponta többször, de legalább is kétszer meglátogatni, és hogy a rendőrökkel a tulterhelteket akadályozza meg, azaz, hogy a szekerek csak annyira legyenek megterhelve, hogy a rakomány sulya a vonó állatok erejével helyes arányban álljon. Épp így folyamodtunk, hogy az állatokkal való erkölestelen üzelmek, mint azt egy névtelen állítja, ne türessenek.

A főkapitányság mindegyik beadványunkra válaszáat megküldé: az összes legénység a tulterhelteket megakadályozására utasítottak, az összes kapitányságokhoz rendelet ment:

hogy az állatvédelemre különös gondot fordítsanak, hogy az inspicziensek az állatkinzások feljegyzésére utasítottak és ezért a vándorrendőrök kirendelését szükségtelennak tartja, de a legénység kevés számánál fogva sem volna kivihető. És továbbá hogy a főváros összes területén állatokkal való erkölestelen üzelmek elő nem fordulnak, ha pedig ilyenről tudomásuk lesz, ezt a legnagyobb erélyvel megakadályozni fogják.

Nemcsak a főváros területén előforduló állatkinzásokat iparkodtuk a rendőrséggel megtoroltatni, hanem az «országos állatvédő» nevünknek megfelelően a vidékre is ki terjesztettük figyelmünket, így a kismartoni, a ráckevei, a móri, a tatai főszolgabíróságokhoz, a temesvári és pozsonyi kapitányságokhoz fordultunk, minden helyről a legnagyobb előzékenységgel megfelelőek kérésünknek és a kihágókat hol pénzbüntetésben, hol elzárással megbüntették. Kivánatos volna, hogy vidéki tagjaink nagyobb buzgósággal felelnének meg tagsági kötelességüknek és a lakóhelyeiken előforduló kihágásokat jelentsék be. Az itt felsorolt vidéki helyeken előforduló állatkinzásokat a bécsi testvér egyesület révén tudtuk meg. Az ott lakó egyének ugyanis nem tudván, hogy Budapesten állatvédő egyesület van, a bécsi egyesülethez fordulnak, a mely azután hozzánk átteszi.

Országos Állatvédő Egyesületünk hová tovább tekintélyre is tesz szert, amennyiben tekintélyes ipartestületek hozzánk fordulnak ügyeik támogatására. Belátták ugyanis bérkocsi ipartestületeink, hogy mi követeléseinkkel, mindenkinek jó karban levő lovai legyenek, azokkal jól, soha durván ne bánjanak — az ő anyagi javukat mozdítjuk elő. A bérkocsi ipartársulatok egyetemlegesen kérték, hogy a fővároshoz benyújtandó «Emlékiratukat» és a főkapitányságokhoz írt folyamodványukat pártolólág juttassuk az illető hatóságokhoz, hogy azt szívesen megtették magától értetődik.

Az egyfogatu bérkocsi ipartestület jegyzőkönyvi köszönetet szavazott eredményes működésünkért.

A helybeli ipartársulatok az «Cab» ellen szólaltak fel, hogy azt a város annak a vállalkozónak, aki a millenniumi kiállítás alatt behozni akarja, ne engedélyezze, mivel életveszélyes jármű és állatvédelmi szempontból is elítélendő. Hogy e tekintetben helyes véleményt adhassunk, a londoni egyesülethez fordultunk, mivel e jármű csak London városában honos, ott pedig első rangú komfortáblisnak tekintik, a benne ülőknek t. i. teljes kilátásuk van, mivel a kocsis bakja az ülő szekrény mögött és a felett van. A londoni egyesület véleménye az volt, hogy a «Cab» ellen semmi féle tekintetben kifogás nem lehet, a legjobb és legezlszerűbb járműnek tekinthető. Mig e válasz megérkezett, addig a fővárosi közgyűlés a «Cab» folyamodót kérésével elutasította.

Egy nemesen gondolkozó hölgy *Szirmay* Johanna Kassán elhalálozott, nekünk egy 1000 frtos arany járadék kötvényt hagyományozott, a kötvény eladása és a költségek levonása után 1102 frt 72 kr kaptunk, a válaszmány azon határozatot hozta, hogy ezentul minden hagyat-

ték, vagy ajándék után, mely bizonyos célra nincs kitűzve, 20 százalék az alaptökéhez csatolandó, ez összegből tehát máris 220 forint 54 kr oda csatoltatott és a fennmaradt összeg 882.18 frtra a választmány azon indítványt terjeszti a közgyűlés elé, hogy ez a praktikus állatvédelemre fordíttassék. Grimm Gusztáv mecenásunk ugyan az összeget 1000 forintra akarja kiegészíteni, ezen 1000 forintot pedig a mentőkoci-gyűjtés kiegészítésére, nagyobb és kisebb állatvédelmi táblákra és lelkes felhívások szétküldésére volna a mai közgyűlés által engedélyezendő.

A földmívelésügyi miniszter (Festetich) a tavaly átnyújtott 500 darab naptárért 150 forintot küldött és a XII. kongresszus céljaira 500 forintot utalványozott. Ezen incidensből a «Népszava» jónak látott bennünket és az állatvédelmi eszmét lerántani. Egy cikket közölt azon címmel «Előbb az állatok, azután az emberek», e cikkekre tagtársunk Hangl József ur igen talpra esetten felelt, a hamis vádakát megcáfolta és a gyanúsításokat visszautasította. Köszönetünket fejezzük itt ki Hangl József urnak.

A fővárosi tanács 50 forintnyi segélyt szavazott meg. Glasz József fővárosi nyerges az egyesületnek egy szemellenző nélküli kantárt ajándékozott és azt szíves volt koronaherceg-utczában levő boltjában kiállítani.

A naptárunk az idén a «Kosmos» műintézetből került ki, az elnökség a műintézettel 3 évre kötött szerződést. A naptár ez által színes képekkel jelent meg, a címlap különösen sikerültnek mondható, az első pillanatra azt látjuk, hogy ez állatvédő és nem gazdasági naptár, a mennyiben egy durva kocsis megfordított ostorral a ló fejét üti, a rendnek öre ott terem és felemelt kézzel a durva bánásmód ellen protestál. E színes tetszetős kép felett Röck Szilárd képe látható azon körirattal: «Az általános könyörületnek nemes apostola». Lent, a címkép alatt pedig ez áll: «Minden élő lény méltó a könyörületre». Ez által azt akarjuk kifejezni, hogy nemcsak az ember iránt, hanem az állat iránt, mely szinte él és érez, legyünk irgalmasak könyörületesek.

A helybeli társaskocsi részvénytársasághoz több ízben fordultunk, kértünk állóhelyek létesítését, célszerű hám alkalmazását és a szemellenzők eltávolítását, hogy a lovaknak ne a nyakára üssék az izzó bélyeget, hanem a ló pattájára, mint az a helybeli közuti vaspálya lovainál és a párisi omnibusz lovainál is történik. Őt átiratunkra mélyen hallgatott, de ha nemis válaszolt, az egyik kérésünket mégis teljesítette, amennyiben két vonalnál francia hámokat alkalmazott és a szemellenzőket eltávolította. Mi ez eredménnyel meg vagyunk elégedve, mert ha meg nem bukik a társulat, lassan, lassan a többi vonalakra is fogja e célszerű intézkedéseket behozni. Köszönő iratot is intéztünk a társulathoz.

Az «Elpis Melena» pályázatot az egri, kalocsai róm. katolikus és a győri állami tanítónőképző intézetben kiirtuk. Dolgozat csak a győri tanintézetből érkezett. A pályadíjat megnyerték

Albert Jolán 8 forinttal és Löwenstein Hermin 5 forinttal jutalmaztuk.

A középiskolák önképző közei számára nem irtunk ki pályázatot, mivel még 11 középtanoda hátralékban volt. A felszólításra ezek is beküldték a dolgozatokat, csak a szombathelyi kath. gimnázium még az ismételt felhívásra sem küldött munkát, a kaposvári állami gimnázium pedig az «Értesítő»-vel számolt be.

A madarak etetését megkezdettük azonnal, mihelyest a hó jelentkezett és pedig a városban az Erzsébet téren, a kültelken pedig a Lipótmezőn, a Zugligetben, a Szép juhásznénál, a Sváb- és Jánoshegyen.

Ausztria-Magyarország területén is kezdtek, sajnos, a galamb lövészetet meghonosítani. Az okkupált területen, Boszniában, Ilidze fürdőben, ennek emelésére és ismertetésére nemzetközi galamb lövészetet terveztek. Hogy a szivtelenség és könyörületesség annál inkább szembe szökjék, az kapott nagyobb díjat, ki nem agyonlövi, hanem csak megsebzzi az ártatlan galambot; a legtöbbet, 25.000 frankot pedig az, ki a galambnak mind a két lábát lelövi, hogy szegény pára le se ülhessék többé. Tiltakoztunk mi, a bécsi, a gráci, a linczi és tudja isten még hány egyesület, de mindezek daczára megtartatott ezen az emberiséget mélyen sértő cselekmény.

Még meg sem csendesedtek az állatvédők egészen, már újabb merényletről értesültünk, hogy itt Budapesten a millenniumi ünnepségek alatt és az ezredéves kiállítás külső emelésére bikaviadalokat akarnak rendezni, az egyesület azonnal intézkedett, folyamodott a m. belügyminiszter ur ő excellenciájához és erősen tiltakoztunk ezen középkori vérlázító barbárság engedélyezése ellen, de nemcsak számos helybeli tag, számos nem tag fejezte ki megbotránkozását, hanem külföldi tiszteletbeli tagjaink, mint Fladung udvari tanácsos Grác, Brüll Dorottya Trieszt, Schilling Riga, dr. Landsteiner prépost Nikolsburg, treuenfeldi Tunkler Bécsből tiltakoztak és felszólították a budapesti állatvédő egyesületet hogy ne engedje, hogy ne tűrje, hogy a XII. nemzetközi kongresszus beszenyeztessék, mert mi volna az más, mintha mi az egyik teremben humanizmust prédikálnánk, míg a szomszédban a durvaságnak, az irgalmatlanságnak hódolnak.

Ismételt felszólításunknak az volt az eredménye, hogy a belügyminiszter az engedélyt nem adta meg.

A mentőkocsik gyűjtése a mai napig már 379 forint 71 krt tesz ki. — Schön választmányi tagunk bejelentette, hogy a nagyfuvarosok szinte 50 forinttal hozzá fognak járulni, amivel összesen 429 frt 71 krajczár lesz. Ha a 7—800 forint, amennyibe a kocsik kerül. nincs is még együtt, azért bizvást megrendelhetjük azt, mivel a Szirmay-féle hagyatékból a hiányzó 300 forint bőven telik. A millenniumi kiállításig tehát kész lehet a mentőkocsink, csak az a baj, hogy nincs hová helyezni, nincs ki ezt szükség esetén felszerelné. E tekintetbe folyamo dtunk a székes fő-

városi tanácshoz és kértük, hogy az ujonnan épült tüzoltó lak-tanyában mentőkocsinknak helyet adjon és szükség esetén az ottani készletben levő lovakkal felszerelve és az azzal való ki-vonulását a tüzoltó legénységre bizassa. Daczára annak, hogy a tanács által biztató szavakat kaptunk, a tüzoltó főparancsnok ajánlatára el lettünk utasítva.

Bizok a tek. választmány böles intézkedéseiben, majd csak utat módot fog az találni, hogy a szegény, bajba esett lovaknak, ugymint Gráczban, Bécsben, Hamburgban rögtön segélyt nyujthassunk.

Sürgös beadványt intéztünk a földmivelésügyi miniszterhez, minthogy a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank, a dunaparti teherpályaudvar raktáraiban 2000 mm. elázott, eldohosodott és elpenészesedett zabot tartott eladás céljából. E zab egy Mohács-nál elsülyedt hajóból eredett, amennyiben a zab értéktelenné vált, felhozták Budapestre, hogy itt valószínűleg jó zabbal ke-verve állati eledelül értékesítsék. Felkértük a miniszter urat, hogy ezen romlott zabot szákközegeivel megvizsgáltassa és amennyiben állati eledelül alkalmatlannak találnák, azt megsemmisítesse, de semmi esetre eledelül ne használtassék, mert hátha gombák által fertőzve volna, ugy állati vész fenyegetné az országot.

Darányi miniszter ur ő excellenciája rögtön kiadta viz-gálatra és a mint válaszában mondja, törvényes alapja nincs, hogy a romlott zabot megsemmisíthetné, de ajánlja nekünk, hogy napi lapok utján az érdekelt közönséget figyelmeztessék a rom-lott zabra, hogy azt ne vásárolják, ha állataikat holmi száj, torok, gége, tüdő, gyomor és bélbajoknak, sőt vese bántalmaktól óvni akarják. Midőn utána jártunk, értesültünk, hogy azalatt a zabot ipari célokra : szeszgyártásra felhasználták.

Ezekben mélyen tisztelt közgyűlés nyilvánult az idei műkö-désünk, megnyugvással tekinthetünk vissza a lezajlott évre, dere-kasan dolgoztunk és a humanus ügyünket megint egy lépéssel közelebb hoztuk azon ideális célhoz, melyet ugyan sohasem fo-gunk elérni, mely ugy hangzik : Békesség az emberiségnek, bé-kesség honoljon minden ember szívében felebarátja iránt, de azért lankadatlanul dolgozunk, hogy ugy hangozzék : békesség minden érző lény iránt. Irgalom és könyörületesség vezesse utain-kat mindenhol.

Budapest 1895. december 28-án.

Dr. Szalkay Gyula.

igazgató-titkár.

3. Az igazgatói jelentés jóváhagyólag és örvendetesen tuda-másul vétetett és ennek kapcsán elhatározottat, hogy minden hagyomány és ajándékból, mely határozott célra nem adatott 20% az alaptökéhez csatoltatik, míg 10.000 frtos alaptökének nem lesz. Hogy a mentőkocsira gyűjtött 400 frl kiegészítették a Szirmay-féle hagyatékból, hogy a czirka 700 frtba kerülő mentő-kocsi rendeltessék meg, de csak akkor, hogyha a kocsi kezelésére szükséges előfogatról és személyzetről gondoskodva lesz. A Szirmay

Johanna-féle hagyatékából fennmaradó összeg, pedig a jelentésben jelzett czélokra felhasználandó.

4. Olvastatik az ideiglenes pénztáros Hänsler Károlynak évi jelentése, (lásd kinyomatva a füzet végén,) mely örvendetes tudomásul vétetik. A számadások és könyvek felül- és átvizsgálására Végh János elnöklete alatt dr. König Henrik és Kurz Samu tagok küldettek ki azon utasítással, hogy a vizsgálat eredményéről az elnöknek sziveskedjenek jelentést tenni, ki is felhatalmaztatik, hogy az egyesület volt pénztárnokának Knoll Lenkének és jelenlegi pénztárnokának Hänsler Károlynak a felmentvényt eselleg megadhatja.

5. Következik a jutalmak kiosztása. Megelőzőleg elnök buzdító és elismerő beszédet intéz a kitüntetésre megjelent rendőrök és polgári egyénekhez. Összesen kiosztásra került 550 frt, 4 drb cs. kir. arany és 36 elismerő okirat. Ez összeghez járult az egyesület 305 frttal. Hausmann Alajosné urhölgy, alelnök, 2 drb arannyal, Grimm Gusztáv alelnök 100 frt és 2 drb arany, dr. König Henrik 50 frttal, egy magát megnem nevező 5 frttal. A választmány határozata következtében 63 rendőr és 21 polgári egyén pénzbeli jutalommal és 36 rendőr pedig dicsérő oklevéllel tüntessék ki. Grimm Gusztáv maecenásunk pedig a közgyűlés előtt még 90 forintot tett az elnöki asztalra, hogy a 36 rendőr a dicsérő oklevél mellett még 5—5 koronával jutalmazassék meg. A közgyűlés e nagylelkű adományt lelkes éljenekkel fogadta, Grimm Gusztáv urnak, Hausmann Alajosnénak, dr. König Henriknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A jutalmat nyeri egyének névsora a 16. oldalon olvasható.

6. A választmány ajánlata folytán a közgyűlés egyhangulag megválasztá örökös tiszteletbeli tagoknak azon kiváló külföldi egyéneket, kik az állatvédelmi ügy előmozdításán fáradoztak, így:

Buttler Stubenberg grófné, született Zichy grófnő, a gráci egyesület védnök asszonyát,

nemes *Warnus Alajos* urat, a linczi egyesület elnökét,

Zeilinger Mihály urat, a müncheni egyesület igazgató alelnökét,

Dollmann Alfons urat, a müncheni egyesület másod alelnökét.

Az alapszabály szerint kilépő 10 budapesti választmányi tag helyébe megválasztattak:

Hölgyek:

Grimm Gusztávné,
Graf Nándorné,
özv. Hangl Józsefné,
dr. König Henrikné,
Kraemer Gézáné,

Mihaletz Józsefné,
özv. Miletics Mária,
dr. Ötvös Józsefné,
dr. Szalkay Gyuláné,
Török Györgyné.

Urak:

Borbély Vidor,
dr. Csillag Gyula,
Gáldony Nándor,
dr. König Henrik,
Monostori Károly,

dr. Nádaskay Béla,
Schön Ignác,
Schwetz Vilmos,
fülei Szántó Lajos,
Ujvári Béla.

Jegyző és pénztárosnak: Hänsler Károlyt.

7. A jövő évi előirányzat úgy az egyleti, valamint a Rökk Szilárd alapítványra (lásd a füzet végén) felolvastatott és egyhangulag minden pontra nézve elfogadtatott.

8. Felolvastatott az újonnan belépő tagok névsora, kik éljennel fogadtattak, neveik a névsorba béiktattattak.

9. A napirendnek több tárgya nem lévén, elnök ur köszönetet szavaz a városi tanácsnak, a rendőrségnek, a sajtónak és mindazoknak, kik ügyünk előmozdításán fáradoztak és kik működésük és áldozatkészségük által lehetővé teszik egyletünk szép és sikeres fejlődését.

10. Végh János a tagok nevében örvendetesen veszi tudomásul egyesületünk sikeres haladását és mivel ezt főképpen a buzgó választmánynak és a szorgalmas tisztikarnak véli köszönhetni, úgy a tagok nevében a választmány és tisztikarnak köszönetet mond és kéri e-ne köszönet nyilvánítását jegyzőkönyvbe iktatni.

11. Elnök ur a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Eötvös Józsefnét és Schwetz Vilmos tagokat kéri fel és az ülést bezárja. A jelenlevők az igen sikerült ünnepünk lefolyásával minden tekintetben megelégedve, az elnök életetésével szétoszoltak.

Közgyűlési jutalmazásokra vonatkozó iratok.

Azon hivatalos átiratra, melyet nsg. Bornemisza Boldizsár rendőri főparancsnok úrhoz intéztünk, és melyben felkértük, hogy az általunk ajánlott 16 rendőrközeghez, még 46 oly egyént ajánljon, kik az állatok kimelésében és általában az állatvédelm ügynek szolgálatokat tettek; (ezek közül 10 egyén 10—10 frttal és 36 egyén 5—5 frttal lesz megjutalmazva), az alább következő hivatalos irat érkezett:

A 16 megjutalmazandó egyénen kívül még 21 rendőrnek a nevét küldtük a főparancsnokhoz esetleges jutalmazásra; ezek egy-egy tag által ajánltattak, az elnökség részéről csak azok soroztattak a jutalmazandók közé, kik legalább is két tag által vannak ajánlva. Ha tehát a főparancsnokság által pártfogolva lesznek, szintén megjutalmaztatnak, különben nem.

S270. sz.

Fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség főparancsnoksága.

Rfp. 1895.

Az Országos Állatvédő Egyesület tekintetes Igazgatóságának

Budapesten,

IV., Kalap-utca 12.

Hivatkozással folyó évi december hó 3-dikán kelt 349/95. számú nagybecsű megkeresésére, tisztelettel a tek. Egyesület, hogy azon rendőrök, kiket az egylet tek. Igazgatója velem közölt, részint megérdemlik a megjutalmazást, részint azonban nem érdemlik azt meg.

A tek. Igazgatóság által közölt, s ide alá visszacsatolt levélben ugyanis több oly rendőrnek neve van felvéve, kik egyéb irányban működvén, egész éven keresztül egyetlenegy feljelentést nem tettek, buzgalmukkal az állatkinzás megakadályozásához kiváló módon hozzá nem járultak, ennél fogva megjutalmazásra nem ajánlhatók.

Azon rendőrök, kik megérdemlik a jutalmazást, s a tek. Állatvédő-Egyesület által is ajánlhatók, szigorú összehasonlítás után a következők: (nevek); a többi rendőr azonban, kiket az Állatvédő-Egyesületi tagok ajánlottak, jutalmat nem érdemelnek.

Bizonyára, ha valaki ismeri a rendőreit, én vagyok az első sorban, és én bírátlom meg, hogy működése után ítélve, érdemes-e valamely jutalomra, vagy sem? Nagyon tisztelen és becsülöm a mások véleményét is, ez okból készségesen elismerem, hogy első helyen az Állatvédő-Egyesületi tag hallgatandó meg, de azt hiszem, hogy egyrészt az Állatvédő-Egyesületi tag nem fordult meg minden exponált helyen, például Uj-Pesten, Ó-Budán, a Margithid budai feljárománál megfigyelések eszközzése céljából, másrészt mi rendőrök a folytonos künnlét és folytonos ellenőrzés mellett mégis csak behatóbban figyelhetjük meg rendőreink működését azáltal védelem terén, s azon határozott meggyőződésünknek adok kifejezést, hogy a tek. Állatvédő-Egyesület által ajánlott rendőrök legnagyobb része bizony nem érdemi meg a jutalmat, dacára annak, hogy őket valamely egyleti tag ajánlotta.

Vannak ugyanis az Egyesület által felsoroltak között olyan rendőrök is, kik külső szolgálatot egyáltalában nem tettek, s így alkalmunk sem volt arra, hogy magukat az állatvédelem terén kitüntethessék. Ezeknek nevét elhallgatva, tisztelettel kérdezem: miként van az, hogy az Egyesületi tagok által mégis ajánlottak?

Tudják ezt a mi rendőreink is; ismerik ők igen jól kartársaikat; s azon körülmény, hogy a tek. Állatvédő-Egyesület által olyanok részesítenének megjutalmazásban, kik arra érdemtelnek, vagyis ugyszólván egyetlenegy feljelentést sem tettek, s az állatvédelem terén figyelembe veendő szorgalommal nem működtek: olyan rossz vért és ellenszenvet ébresztene fel a megjutalmazásra érdemes rendőrök között, melyek káros hatása az állatvédelemre határozottan észrevezhetővé válhatnék.

Nehogy tehát ilyen eset felmerüljön, nehogy az érdemtelen az érdemes elöl a jutalmat elnyerje, az alábbiakban állítom össze azon kimutatást melynek alapján a rendőrök megjutalmazását kérem.

Hogy az én kimutatásom helyes, azt hiszem, nem kell huzamosabban bizonyítgatnom.

Aki jobban fáradozott, azaz aki több feljelentést tett, több bekísérést eszközölt (mert ez esetekben a tettest meg is büntetik), az kerüljön sorrendben is előre, s az kapjon nagyobb jutalmat,

aki pedig kevesebb feljelentést tett: kevesebb jutalmat kapjon, ha bárki ajánlja is, a ki pedig nem dolgozott semmit az állatvédelem terén, az daczára az ajánlatnak, ne kapjon semmit sem. Ez az igazság és ezen értelemben teszem meg javaslatomat a tek. Állatvédő-Egyesülethez, kitüntetvén, hogy melyek azon rendőrök, kik a léfolyt 1895-ik évben az állatok kimelésében, a feljelentések és bekisérések megtételében a legnagyobb szolgálatokat tették, s a következő névjegyzékben foglaltatnak. (Névjegyzék.)

Nincs olyan rendőr, ki szem előtt ne tartaná az állat védelmet, miután ugy a kerületi, mint a laktanyabeli felügyelő urak által folyton arra taníttatnak, hogy az állatok kimelését tartsák szem előtt, figyelmeztetések, feljelentések, sőt bekisérések által oda törekedjenek, hogy az állatokkal üzött kegyetlen bánásmód megszűnjék.

A rendőröknek ez iránybani működésére igen előnyös buzdításul szolgálnak a pénzbeli jutalmazások, de azok nélkül is kötelességük a rendőröknek az állatkinzások megakadályozása, s ha törekvésük megjutalmazásra talál, annál nagyobb lelkesedéssel lesznek azon, hogy a tapasztalható állatkinzások végképpen meg is szűnjenek.

Fogadja a tek. Egyesület a jutalmazásokért őszinte köszönetemet.

Budapest, 1895. évi december hó 15-én.

Bornemisza,
rendőrőparancsnok.

386/95. sz.

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség Főparancsnokságához.

Nagyságos Főparancsnok úr!

8273 számú átiratára van szerencsénk ö Nagysága az Elnök úr hozzájárulásával következőkben megjegyzésünket tennünk. Ha igazságos is azon nézet, hogy a kinek a legtöbb feljelentése van, az kapjon jutalmat, és ha annak folytán Nagyságodnak proпозициóját alapul elfogadjuk, mindazon által elvül nem fogadhatjuk el, hanem azokat is kell jutalmaznunk, kik tapintatos fellépésükkel az állatkinzásokat megakadályozták és ez által az állatvédelmi ügynek szolgálatokat tettek; különben nagyon könnyen történhetik az, hogy emberzaklatássá fajul a mi intézményünk. A nagyfuvarosok ipartársulata már ugy is folyamodott hozzánk, hogy a legtöbb följelentők elvét hagyjuk el, mivel ez káros.

Nagyobb szolgálatot tesz nekünk az a rendőr, ki szép szóval, rábeszéléssel az állatkinzást megakadályozza, mint aki folyton csak feljelentéseket szolgáltat be és az emberekben elkeseredést szül. Voltak oly esetek, hogy egy ló bukásánál a közelben levő rendőr oly tapintatosan, oly áldozatkészséggel segédkezett, hogy a körülállók nyilvános dicséretben törtek ki, vagy oly eset, hogy

a szolgálatban nem levő rendőr, a legnagyobb szíveséggel 10 pereznyi utat is tett és a hajmeresztő állatkinzásokat humánus fellépésével elhárította, feljelentés ugyan nem történt, de az állatvédelmi ügynek nagyobb lendületet adott, mint akár őt feljelentéssel is. Mi tehát a feljelentési elvet összeegyeztetjük az állatkinzást megakadályozó elvvel, ennél fogva meg fogjuk jutalmazni: (Következnek a nevek)

Nagyságod kívánsága szerint átiratát egész terjedelmében fel fogjuk olvasni a közgyűlésen.

Igenis hajlandók vagyunk a többi rendőröket, kik Nagyságod átiratában felsorolva és ajánlva vannak, nyilvános elismerésünk kinyilvánítása mellett elismerő oklevelet és naptárral kitüntetni, ha a Nagyságos főparancsnok ur helyesli és őket a gyűlésre berendeli. Elfogadás esetében rögtön kérünk bennünket értesíteni, hogy az okleveleket elkészíttethessük. Azonkívül még külön 300–400 naptárt fogunk Nagyságod rendelkezésére bocsátani. Méltóztassék azokat böles belátása szerint szétosztani.

A midőn fölkérjük még Nagyságodat a közgyűlésünkön bennünket szerencséltetni, vagyunk kiváló tisztelettel

Budapest, 1895. december 18-án.

Az Országos Állatvédő Egyesület.

8563. szám.

Rfp. 1895.

Fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség Főparancsnoksága.

Az Országos Állatvédő Egyesület tekintetes Igazgatóságának

Budapesten,

IV., Kalap-utca 12.

Hivatkozással folyó évi december hó 18-dikán kelt 386/1895-számu nagybecsű átiratára, tisztelettel értesítettik a tekintetes Egyesület, hogy a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrség őrszemélyzete ugyan azon szellemben van kitanítva, mint azt a tekintetes Egyesület is igen helyesen megjegyezte, hogy t. i. az állatvédelem ügyének azok teszik főleg a kiváló szolgálatot, s azok érdemlik meg különösen az elismerést, kik tapintatos fellépésük, figyelmeztetések, megszólítások által akadályozzák meg az állatkinzásokat, mert szép szóval figyelmeztetések által sokkal inkább lehet hatni az emberre, mint az azonnali feljelentéssel, mert a feljelentés esetleg ember-zaklatássá is fajulhat, és a közönségben elkeseredéseket is szülhet. Ha a rendőr készségesen, tapintatosan lép fel, az állatkinzás esetleg azonnal is megszűnhetik, s a hajmeresztő állatkinzás a humánus fellépéssel azonnal elháríthatik. Így is működnek rendőreink, ennek következménye az, hogy évről-évre

örvendetesen csökken az állatkinzások száma. Rendőreink igen sok állatkinzást akadályoznak meg ilyen fellépésük által.

Miután azonban a közönség tagjai között igen sok a lelketlen, emberiségükből kivetkőzött, durva egyének száma, kik daczára a szép szónak és figyelmeztetésnek, még sem hallgatnak lelkiismeretükre, és feledve emberi méltóságukat, az állatokkal mint érzéketlen tárgyakkal bánnak, a rendőrnek megszólítására mit sem adnak, hetykén beszélnek úgy az állatvédő-egyesület igen tisztelt tagjával, mint a rendőrrel, kiknél a tapintatos fellépés és figyelmeztetés mit sem használ, a rendőr a végső eszközhöz folyamodik, s az illető lelketlen, brutális állatkinzót feljelenteni kénytelen.

Itt nálunk sem úgy tanítatik a rendőr, hogy azonnal jelentse fel az állatkinzáson ért egyént, hanem úgy tanítatik, hogy előbb figyelmeztessen, megszólítson, s szép szóval igyekezzék rábirni a durva fuvarost, vagy kocsist, avagy más embert arra, hogy az állatok kinzásával hagyjon fel, előfogatról gondoskodjék, a teherből rakjon le stb., s csak ha mindezen szép szavak, figyelmeztetések, s tapintatos fellépése a rendőrnek nem használnának a nyomorult állatkinzó előtt semmit, akkor tegye meg ellene a feljelentését, vagy pedig kísérje be.

Tekintetes Állatvédő-Egyesület!

Azon rendőreink, kik az Egyesület által megjutalmaztatnak, mind olyan rendőrök, kik számtalan eseteket akadályoztak meg tapintatos fellépésük által; valamennyien megérdemlik az Egyesületi tagok jóakaratu elismerését; s valamennyien olyan tagjai az államrendőrségnek, kik szorgalmuk, érdeklődésük s kifogástalan fellépésük által a legtöbb esetben szép szóval és figyelmeztetéssel akadályozták meg az állatkinzásokat; a feljelentéseket pedig akkor tették, mikor már a figyelmeztetés nem használt semmit.

A már közölt állatkinzási esetek tehát azt bizonyítják, hogy a több ezerre menő figyelmeztetéseken kívül, mennyi feljelentést tettek. A figyelmeztetések és tapintatos fellépések számai feljegyezve nincsenek, de szolgáljon megnyugtatóul a tek. Egyesületnek, hogy az Egyesület nagyon tisztelt tagjai által kifejtett páratlan buzgólkodásán és mindenütt tapasztalható dicséretes közbelépésén kívül, melyet első sorban illet mindenki részéről az őszinte elismerés, rendőreink lelkiismeretes működése folytán az állatvédelem terén olyan javulás észlelhető, hogy ha ezen javulás folyton így tart, reményem van rá, hogy ezen védelem még fokozódni fog; nem sokára el fog érkezni azon idő, hogy örvendezve tapasztaladjuk, miszerint az állatkinzási esetek mind meg fognak szünni. Rendőreink legalább erre törekszenek, s az eddig elért eredmények is a legszebb feltevésekre jogosítanak.

Kétségtelen, hogy a legtisztább buza között is akad néha konkoly; ha tehát a tek. Egyesület azt találná, hogy elvétele némelyik rendőr az állatkinzások megakadályozása ügyében nem fejt ki elég buzgalmat: kérem a tek. Egyesületet, ne méltóztassék

ezen legfeljebb egy-két esetet az összes rendőrök terhére felróni. Ila hanyag volt a rendőr ha tétlen, s az állatkinzást ne n akadályozta meg, részemről felelőségre fog vonatni.

A megjutalmazandó rendőrök ennél fogva **végérvényesen** a következőkben soroltnak elő: (Nevek.)

Ezek után a tek. Állatvédő Egyesület által tett azon ajánlatot, hogy a többi általam felsorolt és ajánlott rendőrök nyilvános elismerés mellett dicsérő okirattal és naptárral fognak kitüntettetni, helyeslő tudomásul veszem, és ezen ajánlatért köszönetemet fejezem ki, egyttal az oklevelek elkészítése czéljából az ezen okiratokkal és naptárral kitüntetendő rendőröknek névsorát a következőkben közlöm. (Nevek.)

Annak kijelentése mellett, hogy az itt felsorolt összes rendőrök és altisztek berendeléséről gondoskodni fogok: és a mennyiben szolgálati okok megjelenésében nem fognak akadályozni, magam is megjelenni fogok a közgyűlésen, mely meghívásért köszönetemet fejezem ki: fogadja nagyságos Igazgató úr őszinte tiszteletem nyilvánítását.

Budapesten, 1895. évi deczember hó 20.

Rendőrfőparancsnok szabadságon

Likl Gyula

rendőr főfelügyelő.

Közös megállapodás folytán tehát megjutalmaztattak:

Két-két arannyal:

1. Vanyó Márton 631. sz. rendőr 123 felj. (88. felj. 35 bekisérés)
2. Bukor Mihály 448. « « 39 «

10 forinttal:

1. Bujdosó György	540. számú rendőr
2. Juhász III. János	670. « «
3. Szirbik Sándor	525. « «
4. Walter Márton	862. « «
5. Nagy III. Ferencz	579. « «
6. Nyers János	692. « «
7. Kovács I. János	589. « «
8. Elek János	289. « «
9. Markó János	1041. « «
10. Szekuli Pál	46. « ellenőr

5 forinttal:

1. Deman István ujbpesti	697. számú rendőr
2. Zsámboki Sándor	471. « «
3. Gaál I. István	86. « ellenőr
4. Csikós István	1019. « rendőr
5. Jandó Sándor	1050. « «

6. Nagy Gáspár	1085.	számu rendőr
7. Koknya János	109.	« lov. «
8. Magrik Mihály	678.	« «
9. Csery József	821.	« «
10. Balla András	939.	« «
11. Zaruba György ujbpesti	154.	« «
12. Berecz Lajos	85.	« ellenőr
13. Ács Mihály ujbpesti	225.	« rendőr
14. Bocza József	524.	« «
15. Berger Ignác	149.	« «
16. Tóth Antal	169.	« «
17. Bertók István	919.	« «
18. Csozásnyky János	182.	« «
19. Dékány János	745.	« «
20. Sebők II. János	63.	« ellenőr
21. Szücs I. Bálint	53.	« lov. rendőr
22. Biró II. Ferencz	394.	« «
23. Botos István	679.	« «
24. Balogh László	428.	« «
25. Hervaszi László	937.	« «
26. Varga Lenárd	104.	« ellenőr
27. Ódor Sándor	514.	« rendőr
28. Varga X. János	659.	« «
29. Bráth József	813.	« «
30. Vénusz Ferencz	445.	« «
31. Kovács Imre	228.	« «
32. Csik József	257.	« «
33. Pálffy János	567.	« «
34. Inczedy László	272.	« «
35. Szolga József	584.	« «
36. Morvay Péter	733.	« «
37. Horváth VIII. József	971.	« «
38. Kalecz Andor	987.	« «
39. Horváth II. István	290.	« «
40. Sparing János	982.	« «
41. Sooky József	478.	« «
42. Borhy Ferencz	811.	« «
43. Dudás Lajos	1210.	« «
44. Huszár Sándor	433.	« «
45. Végh János	246.	« «
46. Kovács Gergely	610.	« «

Lovának jó ápolása címén :

47. Tóth I. Ferencz	68.	számu lovas rendőr.
48. Lángi Mihály	42.	« « «
49. Szalay János	41.	« « «
50. Benedek Sándor	86.	« « «
51. Bócsonyi János	150.	« « «

Elismerő oklevéllel és Grimm Gusztáv alelnök ur által felajánlott 90 frtból öt-öt koronával megjutalmaztattak:

1. Bátor János	1008. sz. rendőr.	19. Valk Nándor	252. sz. rendőr.
2. Bartha Lajos	124. « «	20. Balogh. I. Fer.	993. « «
3. Csomány Ambrus	482. « «	21. Simon II. János	774. « «
4. Kálmán István	484. « «	22. Tólos József	828. « «
5. Kiss III. Sándor	306. « «	23. Tar II. Sándor	889. « «
6. Turba György	449. « «	24. Földy Károly	730. « «
7. Kohn Mózes	572. « «	25. Vincze Ferencz	833. « «
8. Mészáros III. Istv.	116. « ellenőr.	26. Csinesák Gyula	1022. « «
9. Deés Pál	347. « rendőr.	27. Ozsváth János	107. « lov. «
10. Király József	51. « lov. «	28. Gajáczy György	104. « « «
11. Bakó Vincze	1063. « «	29. Izsák Károly	537. « «
12. Kranicz Ferencz	583. « «	30. Barabás János	896. « «
13. Porkoláb László	439. « «	31. Borbély Mihály	634. « «
14. Gyenis János	610. « «	32. Csire József	405. « «
15. Bárány János	220. « «	33. Bárdos Ferencz	494. « «
16. Horváth Péter	1044. « «	34. Bencze József	168. « «
17. Kokics István	1059. « «	35. Kovács László	702. « «
18. Perger István	435. « «	36. Herrmann Mih.	615. « «

Polgári egyének,

kik a közgyűlésen öt forintos jutalmat kaptak:

Egyfogatu bérkocsi ipartársulat részéről ajánlottak:

1. Keczel Szilveszter.
2. Bauer Lipót.
3. Nagy Sándor.

Kétfogatu bérkocsi ipartársulat részéről:

1. Landwirth Lipót 126. sz. bérk.
2. Wagner Gusztáv 173. « «
3. Weisz Pál 113. « «

Nagyfuarosok ipartársulata részéről ajánlottak:

1. Dallos Ferencz.
2. Szabó János.
3. Harasztó Ferencz.

A fővárosi erdőmester részéről:

1. Major István, erdőőr.

2. Hochbaum István, évi csősz.
3. Takács Ferencz, « «

Vásárbiztosok:

1. Sörös Antal.
2. Wesztergom János.
3. Krizsánovits István.

Kocsisok:

1. Bottlik István, kőbányai sörgyárból.
2. Körörmzsi András 213. lóvasuti kocsis.
3. Meszkubra Antal, II, csalogány-utca 50. sz.

Omnibusz társaság kocsisai:

1. Idősb Cseszkó István, kocsis.
2. Boncz Tódor, «
3. Göbölös István, nyargonczos.

A jövő nemzedék munkálatai az állatvédelmi téren.

I. Tanítóképző intézetek.

Az O. Á. E. a jövő nemzedéket megakarja nyerni az állatvédelmi eszmének, ezért legelőször a leendő tanítókhöz és tanítónőkhöz fordult és azok számára összesen 100 frtnyi pályadíjat tűzött ki. A budapesti tanító- és tanítónő-képző intézetek 1892-ben felhivattak, hogy állatvédelmi cikket irjanak: az irgalomnak az érzését csepegtessék a gyermekek szívébe, jobb és nemesebb szívű embereket neveljenek. Pályáztak és díjakat nyertek: a VI. ker. állami polgári tanítónőképző intézettől:

Szabó Ilona és Török Berta,
az I. ker. állami polgári tanítóképző intézettől:

Kőcze István és Wirker István,
a II. ker. állami elemi tanítóképző intézettől:

Szekeres Margit és Stärk Jozefin,
a róm. kath. elemi tanítónőképző intézettől:

nem érkezett pályamunka,
a róm. kath. elemi tanítóképző intézettől:

Hunyadi Béla.

Kőcze István értekezése: «Az állatvédelem és a néptanító» az 1893. évkönyvben, *Szekeres Margit* «Egy igaz történet» című cikke; *Winter István* értekezése: »Munkára fel» és *Szabó Ilona* «Állataink védelme» az «Állatok öré»-ben jelentek meg. *Stärk Jozefin* elbeszélése az 1896. évi naptárban közzé lett téve. Most közzé tesszük *Török Berta* elbeszélését.

Egy este tanítványaim körében.

— Elbeszélés. —

Irta: TÖRÖK BERTA III. oszt. t.

Nevelőnő voltam C-ben. Egy estefelé három kis tanítványommal: Kálival, Lilivel és Irénnel annyira belemelegedtünk a «csapóka» játékba, hogy alig vettük észre, mikor a szobaleány vacsorázni hívott.

Az ebédlőbe siettünk. A vacsora az asztalon párolgott.

— «Paprikás csirke!» — kiáltották egyszerre örömmel a gyermekek és még én is — bár komolyságom tiltá a hangos tesszés nyitvánitást — megelégedett pillantást vettem a tál felé.

A zajos fogadtatást csend követte és nem sok idő kellett hozzá, hogy a tál mint időjós is megörvendeztessen.

— «Milyen jól tette az Istenke, hogy csirkét is teremtett,» — mondá szájacskáját törülgetve Káli.

— «Bizony ez akkor is eszedbe juthatna, mikor az udvaron halálra kergeted őket.» — feddé öcsését Lili.

— De mikor ijedtökben olyan ügyesen futkosnak.

— S te tudsz gyönyörködni hennök, mikor azok kétségbe vannak esve? Te kegyetlen vagy. Jól esnék, ha tégedet is . . .

— «Egészségtekre kívánom a vacsorát,» mondá a mama és mindnyájan felkeltünk az asztaltól. Kis tanítványaimmal a szomszéd szobába mentünk. Káli hozzám sompolygott.

— Édes néni, ugy-e én nem vagyok kegyetlen? Hiszen soha sem jutott eszembe, hogy azok a szegény kis csirkék olyan nagyon megijednek.

— «Ha nem öntudatosan bántottad őket, csak szófogadatlan voltál.» — Azonban látva, hogy e megjegyzés által Lili malmára hajtottam a vizet, nehogy újabb pörlekedésre adjak okot, másfelé akartam gondolatukat terelni. «Az igaz, hogy az engedtlenség csunya, rossz szokás, de mégsem olyan megvetendő, mint a kegyetlenség, éppen azért meg kell gondolnunk, hogy kit nevezünk kegyetlennek. Kegyetlen csak az, a ki azért bántja a gyengét, hogy fájdalmában gyönyörködjék.»

— «Mint Káli a csirkéket» — vágja közbe Lili. A Káli nagy fekete szeme megtelt könnyel s szájszegletei rángatózni kezdtek.

— «Ne bántsd Káli't, Lilikém! Ő eddig csak meggondolatlanságot követett el, de ezentul azt se fogja ismételni. Ugy-e nem teszed többet, édes kis fiam? Mert lásd, a mostani meggondolatlanság később kegyetlenség lesz. A ki pedig az állatokkal kegyetlenül bánik, az kinozza őket. Az állatkinzás nem emberhez méltó cselekedet. De az olyan kis fiu mint Káli, ezt még nem tudhatja, azért a nagyobbaknak szeretettel fel kell őt világosítaniok.

Leültem a nagy bőrkarosszékbe. Káli hálás tekintettel telepedett mellém. Enyhe nyári este volt, még nem volt egészen sötét, de az ujhoid már bekandikált az ablakon. Lelkem előtt gyermekkorom emlékei elevenedtek fel.

— «Egy régi történet jutott eszembe, melyből mind a ketten okulhattok.»

— «Meséljen, meséljen kedves néni!» mondák egyszerre mind a hárman és Lili még Irénke közelebb húzódtak hozzám.

— «Nem mese ez, hanem való. Az igaz, hogy bizony már régi történet, de még sem olyan réges régi, mint a «Tartodvár» építése. Akkor történt, mikor még én is olyan rövid ruhás kis leányka voltam, mint Irénke és már hét nap óta fél 8 óraker reggel iskolába siettek. Nem voltam olyan szerencsés, mint ti, mert még egész kicsi voltam, mikor édes jó szüleim meghaltak.

Nem is ismertem, csak két gyepes hantra emlékszem egy hárs alatt, azt mutatták nekem és azt mondták, hogy imádkozzam, mert itt nyugszik apám és anyám. Egy nénémnél laktam, a ki olyan öreg volt, hogy már alig látott és egész nap egy karos-székekben ült. Agyon unhatta volna magát, ha nem lett volna mindig mellette egy nagy szürke cziczi, a mely hol dorombolt, hol fejét nénikém karjához dörgölte, hol ő is megunva ez egyhangu életet, czicza módra fejezte azt ki: felállt, hátát puppá görbítette és keskeny, piros nyelvét kinyajtvá kellemetlen vékony hangon ásított. — Noha ő is megsokalta egyszer-egyszer ezt az egyformaságot, elképzelhetitek, hogy én milyen borzasztó unalmasnak találtam. A szomszédban kis fiúk és leányok laktak, s ha csak szerit tehettem, átmentem hozzájuk játszani. Éppen vasárnap délután volt és én ismét a szomszédban játszottam. Már mindenfelébe beleuntunk. Játszottunk: csapókát, bárányt és farkast, bujuskát, de most valami mást szerettünk volna. Azonban sehogyse tudtunk megegyezni; a mit az egyik akart, a másik ellenezte, már-már barcra került a dolog, mikor egyszerre csak «Miau!» — «Miau!» — hangzott a fejünk felett. Általános csend lett, Jancsi szemé hirtelen felcsillant. «Tudjátok, mit játszunk?» «Mit?» «Mit?» «Kovácsosdit, fogjuk meg a cziczát, ő lesz a ló.»

A fekete szemek érdeklődve tekintettek reám. Nagyon tetszett a terv. «Cziczus!» «Cziczus!» kiáltással rohantunk a kerítés felé, de a czicza megijedt és visszahuzódott. «Csendesesen, cziczuskám, Czirmos gyere ide!» — és a Czirmos, a nagynéném cziczája, megismerve hangomat szót fogadott s lassanként miákolva lejött a kerítésről. Ujjongva vittük az udvar hátsó részébe, a hol a többiek hamar elkészítették a műhelyt. Egy szál gyertya, egy csomó gyufa és egy darab piros spanyolviasz volt egy padra helyezve. Jancsi volt a mester, Juliska és Rózsika az inasok, én a paripa gazdája. A mester, mint az igazi kovács, feltúrte kabátja ujját és a pad elé állt. Én illedelmesen kopogtattam a kerítés oldalán: «Jó napot, majszter ur!» — «Hozta Isten! Mivel lehetek szolgálátjára?» — «Ezt a lovat szeretném megpatkoltatni.» «Inasok, éleszszetek tüzet!» — Rózsika meggyújtotta a gyertyát. Juliska megolvasztotta a spanyolviaszt és becsepegtette a dióhéjba.

A három kis gyermek kipirult arczezal, feszült figyelemmel hallgatott.

«Jancsi néma fejbólintással fejezte ki megelégedését, majd felém fordulva fontoskodva kérde: »Nem rugós ez a paripa?» — «Igen jámbor állat, felelém végigsimitva a Czirmos hátát, mire elkezdett dorombolni. — «Azért jó lesz erősen megszorítani.» szólt Jancsi és harsány hangon adta ki a parancsot: «Inasok, tartsátok hátra a lábát!» — A czicza tüszkölt, rángatózott, de hiába! Hátra tartottuk egyik lábacska-ját s Jancsi a forró viaszszal telt dióhéjat talpaeszkájára nyomta.»

A két kis leány szemében fényes köny ragyogott, míg Káli haragosan húzta össze szemöldökét.

A szegény állat keservesen nyávogott, egész teste megrázódott és elakart futni, de három lábon csak sántikált. Leült egy sarokba és elkezdte rázogatni fájós lábát, majd éles körmeivel kaparta és mikor ez sem használt, hogy enyhítse fájalmát, elkezdte nyalogatni — a dióhéjat. No már ezt nem lehetett nevézés nélkül kiállani. Egyikünknek sem jutott eszébe, hogy a szegény Czirmos fájalmában tesz ilyen furesa dolgokat. Újra megfogtuk és mind a négy lábát megpatkoltuk. Most már állani sem tudott, ott vergődött a földön és szeméből csurogtak a könnyek. Mi is kezdtük sajnálni, de Janesi nagyon mulatságosnak tartotta és vele nem mertünk ellenkezni. Egy darabig néztük a szegény macskát, de meguntuk. Versenyfutást rendeztünk, majd a fákra mászkáltunk úgy, hogy jól aláhanyatlott a nap, mikor hazamentem. Néném éppen tornáczban állott és a zsömlét aprított a Czirmos tányérkájába, letette a szokott helyére, de a Czirmos nem jött vacsorázni. «Vajjon hol lehet? Nem láttad Panna?» kérde nyugtalankodva. «Nem,» akartam mondani, de hazudni nem voltam képes. «Láttam,» — felelém röviden. — «Hol?» «Ma délután a szomszédban.» «Bizonyosan ti üldöztétek el a környékből.» «Oh nem, itt kell lennie valahol; messze nem is mehetett, mert megpatkoltuk.» «Mit csináltatok vele?» — »Megpatkoltuk« — ismétlém, és elmondtam, hogy kitűnően mulattunk a kovácsosi játék közben. Néném végét sem várta elbeszélésemnek, hanem hívta a cselédet és a mennyire fájós lábai engedték, sietett a czicza keresésére. Én is utánok mentem.»

— «Bár megtalálnák» — szólt Irénke.

— «Cziczus!» «Cziczus!» hangzott az egész kertben. De semmi nesz, semmi nyávogás nem hallatszott; már vissza akartunk térni, mikor egy bokor alul halk nyögés ütötte meg fülemet. Gyorsan felhajtottam a gallyakat és ott feküdt a czicza.

— «Meg van a Czirmos!» kiáltottam örömmel, de ugyancsak elszomorodtam, mikor a cseléd a bokor fölé tartva kis lámpását, megvilágította az elkinzott állatot. A szegény czicza tiszta vér volt, össze-vissza harapva és ránczizálva. A «Maros» meg a «Tisza», a bácsi két komondorja, melyek sokszor irigykedtek a Czirmosra, most kamatostul fizették vissza a sok pofot, melyet a czicza gyors lábacskaí olyan gyakran osztogattak. Szegény állat nem tudott elmenekülni és magát védelmezni képtelen volt. Néni-kém sirt, mikor meglátta. Gyöngéden felemelte és bevitte a konyhába, kimosta és bekötözte sebeit, de hiába, a szegény czicza szeme megüvegesedett, még egyet rángatózott és — kimult.

Káli nagyon nézte a földet, Lilike a köténye szélét rángatta és Irénke kipirult arcán egy köny gördült alá.

— Reám borzasztó hatást tett. Elkezdtem keservesen sirni, nem vacsoráltam semmit, sőt még az ágyban is mindig úgy tetszett, hogy hallom a Czirmos fájdalmas nyávogását és látom üveges szemét. Néni-kém megsajnálta és az ágyam szélére ült. «Ne töprenkedjél» — mondá — «hiszen már úgy sem sem segíthetsz a dolgon. Nem is annyira a te hibád, mint a Janesié. Te

még kicsi vagy és nem tudtad felfogni, hogy a szegény cziczának milyen borzasztó kínokat okoztál és hogy milyen bűn volt ebben gyönyörködni. Most az egyszer kiment tudatlanságod, de őrizkedjél máskor hasonlót elkövetni, mert a gyermekkori szokás a felnőtt embernek természetévé válik.» Sirva ígértem meg, hogy soha sem teszek többet ilyesmit. Feltettem magamnak, hogy ezentul, a hol csak szerit tehetem, védelmezni fogom az állatokat. Imádkoztam és elaludtam.

Másnap alig vártam, hogy Jancsival találkozzam. Megmondtam neki, hogy a szegény Czirmos elpusztult és hogy milyen csunya volt tőle, hogy nagyobb léteére halálra kinozta. Gunyosan kaczagott és nyúl szívűnek nevezett. Részint azért, hogy a hány-szor reá néztem, mindig Czirmos jutott eszembe, részint meg nénikém intését követve, nem barátkoztam többet vele.

Pár nap mulva nagyon komolyan ültem a néném szobájában; nem tudtam az iskolában a verset, a tanító ur megizente és néném büntetésből bezárt. Künn ült a tornáczon és a nyitott ajtón keresztül be-benézelt; nem mozdulhattam az asztal mellől, a míg azt a rettenetes verset nem tudtam. A hogy egy kissé felnéztem, mindjárt bekiáltott: «Tudod-e már?» Pedig még csak annyit tudtam: «Zum Kampf der Wagen und Gesänge». Hanem ha már fel nem nézhettem, csak azért sem néztem a könyvbe, hanem a kályha melletti sarokba. Ott mozgott valami. Halk rágicsálás hallatszott, majd ismét mozgás. Vajjon mi van ott? Egy hegyes fekete bajusz, egy megnyult arczocska és két pislogó fekete szem tünt elő. Meg se mozdultam; egy kis szürke egérke dugta ki fejecskéjét. Jobbra, balra kukucskált, kinyújtotta hegyes karmu lábacsokját, még egy percz és künn volt egészen. Vékony farkinczája csak úgy izgett-mozgott a padlón. «Kész vagy-e már?» kiáltott be néném és a kis egér gyorsan bebújt a lyukba. «Én nem voltam ilyen gyorsan készen a feladatommal».

— Nem bujt ki többet a kis egér? kérdé Káli. — Majd meglátod. Hol is hagytam el? Igen, a kis egér bizony nem akart többet előbujni. Addig-addig nézegettem hiába a lyukját, hogy utoljára is beleuntam és megtanultam a leczkémét. Hibátlanul mondtam fel és néném lágy kenyeret meg körtét adott uzsonára. Ugrálva siettem a kert felé, de néném visszahívott, hogy tegyem el a könyvemet. Csendesesen léptem be a szobába, tekintetem a kályha felé esett és ime: nem csak az előbbi, de még két iczi-piezi vékony farkinczáju egérke ficzánkolt a sarokban. Az egyik észrevett s vesd el magad, mind a három egymás hátán bujt be házacskájukba. Sajnáltam, hogy megijesztettem őket, de alig telt el egy pár pillanat, ismét halk nesz, vékony czinczogás hallatszott és a hosszú bajuszu nagy egér újra kidugta fejét. Vajjon mit akarhat? Játszani? Hiszen fél az istenadta. Bizonyosan éhes. Letörtem egy darabot a kenyereimből és a lyuk elé dobtam. Még le se esett a morzsa, már eltűnt az egér. Én is elmentem játszani s csak este kerültem vissza a kertből, de már ekkorra hire-hamva se volt a kenyérdarabkának, a kis egér-

család fellakmározta. Nagyon megörültem, mert úgy éreztem, hogy jól cselekedtem.

— Hiszen azt is tett néni — mondá Irénke.

— Várd csak a végét! Másnap, harmadnap és azután minden nap sajtthéjat, szalonnabört és kenyérmorzsát raktam a lyuk elé. Rendre, rendre a kis egérkék, annyira megbátorodtak, hogy még előttem is falatoztak. Nagyon gyorsan nőttek, a falon nemsokára több apró repedés lett látható és én nem győztem az én egérkéim növekedő falkájában gyönyörködni. De mi történt? Egyik este esett az eső és reggel néném melegebb czipőt akart huzni, de a mint kiveszi a szekrényből, valami mozog benne, ijedten dobja le és egy kis egér ficzánkolt ki belőle. «Szegény Czirmos» — sohajtá — «látszik, hogy nem vagy. De majd másként segíték a dolgon». Behivta a cseléjét, megkeresték az egérlyukakat és midőn iskolába indultam, már ott állt az én egérvároskám előtt egy rettenetes téglalkotmány — a csapda. A lazán összeillesztett tégladarabok közt messzire illatozott a darab szalonnafelső, tudtam jól, hogy az én kis nyaláncjaim nem tudnak a kísértésnek ellentállani. És csakugyan, mikor hazaérkeztem, azzal az ujsággal fogadott Boris, hogy a csapda négy egeret ütött agyon.

— Maradt még vagy egy? — kérdé ijedten Káli.

— Oh, még nagyon sok. De azért sajnáltam én is kis kedvenceimet. Hanem titkon mégis bizonyos megelégedést éreztem. Milyen önérzettel fogok én most nénémre nézni, mikor uzsonánál a láboshban maradt tejet — a Czirmos részét — kiadja és reám szemrehányó tekintetet vet! A mit én tettem, csak tudatlanság volt, de az ő cselekedete szántszándékos. Igen, ő törbe csalja az egérkéket, ő igazán kegyetlen. Az uzsonánál néném, talán mert még jobban érezte, mint máskor, a jó egerésző czicza hiányát, nem érte be a pusztá tekintettel, hanem mikor a kávéit kitöltötte, így szólt: «Beh kár, hogy nem kell a Czirmos tányérjába is tölteni». Most úgy éreztem, hogy méltatlanul ér a szemrehányás, nagyon zokon esett és addig-addig biztatgattam magamat, amíg meg mertem nénimet szólítani. «Kedves néném, ne nézzen reám olyan haragosan, hiszen én csak tudatlanságból járultam a szegény Czirmos elpusztításához, de nénikém szándékosan ütteti agyon az egérkéket». «És te ezért engem biztosan kegyetlennek tartasz. Gyere csak kis leányom, velem a kamarába». Nénikém felkelt az asztaltól, én követtem és pár perc alatt a kamarában voltunk. De milyen látvány tárult elénk! A lisztes zsák kirágva, a szép komlós kenyér, a téli sajtok megkezdve, a szalonna össze-vissza rágicsálva. «Édes istenem!» — kiáltottam — «hiszen ezt a lisztet szitálták olyan sokáig, ezek meg a téli sajtok; mit adunk majd a bácsinak vacsora után a retek mellé?» «No lásd, ezt mind a te pártfogoltjaid tették és te mégis kegyetlennek nevezesz, a miért igyekszem elpusztítani őket, pedig családunk, embertársaink érdeke kívánja így. Mindenütt pusztítják a kártékony állatokat. Oroszországban az állam maga is rendez évenként a farkasok pusztítására vadászatokat. Nálunk a magyar

államvasutak predeáli vonalának igazgatósága évenként 600 frtot fizet egy embernek, a ki a patkányokat és egereket pusztítja a vonalon». «De hiszen ezek a szegény állatok nem tehetnek róla, ha kártékonyak, nekik is élniök kell». — «Az igaz és ezt soha sem szabad az embernek elfelejteni, azért mindig arra kell törekednie, hogy a lehető legkevesebb fájdalommal semmisítse meg őket. De a műveletlen emberek az által akarják megboszulni a szenvedett károkat, hogy ha egy kártékony állatot megfognak, válogatott kegyetlenséggel ölik meg. Éppen a napokban láttam, hogy a szomszédok megfogtak egy patkányt, a farkára szalmát kötöttek, meggyújtották és úgy engedték szabadon. Igazán nem csoda, ha Jancsi vásott, kegyetlen gyermek, milyen is legyen, ha ilyen példát lát. Pedig a mit Jancsi megszokik, János nehezen hagyja el; szinte látom, milyen rosszlelkű, verekedő ember lesz, ha felnő».

— Milyen ember lett Jancsi? — kérdék egyszerre a gyermekek.

— Mindjárt meglátjátok, csak egy kis türelem, mert bizony nyolcz esztendő hosszú idő és én éppen nyolcz évig nem láttam.

— Hiszen csak a szomszédban lakott! — kiáltott fel csudálkozva Lili.

— Igen, de én nem laktam ott. Nénémék elhatározták, hogy nevelőnői pályára adnak és ezért már az elemi osztályokat a városi intézetben tanultam. Csak tavaly nyáron látogathattam meg öreg nénemet. Éppen nagyon esős idők jártak és ilyenkor a mi kis falunkban feneketlen a sár. A mint a hidon befordult a kocsink, egy zsákokkal megrakott szekeret találtunk, kerekei egész a küllőig benn voltak a sárban s a két szegény pára alig bírta megmozdítani. Egy szálas fiatal ember állott a szekér mellett, csunyan szitkozódott és egész erejéből ütötte a szegény párákat. Az öreg kocsis nem tudta szó nélkül megállani és oda kiáltott: «Inkább segíts te is emelni, ne üsd azokat a szegény állatokat!» — «Már azt nem teszem. Azért ló, hogy huzzon; miért nem lett viczispán!»

— Kissé kihajoltam a koci ablakán és a mint az előttem álló suhancz arczára tekintetem, egy régi ismerős állt előttem: a szomszéd Jancsi. Bizony már embernyi ember volt, de azért a régi arczvonások felismerhetővé tették még most is. Eszembe jutott szegény jó néném mondása, mert bizony a mit Jancsi gyermekkorában megszokott, ime felnőtt korában természetévé vált. Ezalatt megérkeztünk. Néném nagyon megörült, hogy viszontláthatott, leültünk vacsorázni; már rég elvégeztük az étkezést, de még nem keltünk fel, hiszen olyan régen nem beszélgettünk együtt. Lelkendezve fut be Boris: «Nagy dolog történt!» — «Mi?» — «A szomszéd Jánost elfogták a zsandárok, mert a kis szolgáját úgy megdöngötte, hogy a m-i kórházba kell szállítani». Megmondtam, még mikor a szegény Czirmost megpatkolta, hogy a tömlőzbe kerül — mondá néném. Nem tudtam semmit szólni, lelkemet fogva tartották gyermekkori emlékeim s most,

hogy láttam, mitől mentett meg néném, mikor az első ballépésnél figyelmeztetett, könyes szemmel csókoltam meg kezét.

Az okos fekete szemek még reám voltak szegezve. Irénke végre megszólalt: Én nem sajnálom Jánost, mert megérdemelte sorsát. Kegyetlen, rosszlelkű ember volt.

— De miért lett azzá?

— Mert nem volt, ki figyelmeztesse, tanítsa gyermekkorában.

— Éppen azért sajnálnunk kell Jánost és a hol csak látunk gyermeket; a ki meggondolatlanságból kinez egy-egy állatot, figyelmeztessük, hogy kerülje, mert lám saját lelkét teszi tönkre vele. Ti is őrizkedjétek s legyen mindig előttetek a Jancsi példája. Mert nem is gondoljátok, hogy ha sok ilyen gyermek nőne fel, milyen nagy hatással lenne az egész országra, sőt ha több országban garázdálkodnának, mondhatnók az egész emberiségre nézve is. Hány gyermek van a mi jobboldali szomszédunkban?

— Pali, Misi, Gyuri és Ákos — számitgatja ujjaeskáin Káli, míg Irénke határozott hangon jelenti ki, hogy:

— Négy.

— Hány a másikban?

— Egy — kiáltá Káli nem akarva nénjének hagyni a dicsőséget.

— Ti vagytok hárman. Négy, meg egy, meg három, összesen nyolcz. Tehát a környéken nyolcz gyermek van és hány czicza?

— Három — feleltek karban.

— No lássátok, ha mindegyik csak egy macskát patkolna meg, még a hetedik szomszédból is kiirtanátok a cziczákat.

— És mindent megennének az egerek — mondá Lili, mint jó gazdasszony.

— Meg bizony, hanem ti ugy megszoknátok az állatkinzást, hogy a macskák után a kis kutyákat, azután a kis bárányokat, libákat, stb. pusztitnátok el.

— Hát akkor mit ennénk?

— Hiszen nem halnánk éhen, mert zöldség, vetemény még mindig van bőven. De ha mindenütt így cselekednének az emberek, bizony nem sok «hat ökrös gazda» lenne a faluban. Pedig mentől több vagyonos gazda lakik egy községben, annál vagyonosabb az és mentől több vagyonos helység van egy országban, annál gazdagabb az egész ország. Éppen azért a jó hazafiak egyik főtörekvése volt már régen is az, hogy mentől több hasznos háziállat legyen az országban. Kinek az arczképe függ az apa íróasztala felett?

— A Batthyányi Lajosé — felelék a gyermekek.

— No lássátok, ez a derék hazafi hozatta Spanyolországból az első merinói juhokat Magyarországra és ma a hegyes vidékek lakosai leginkább sajt, turókészítéssel es posztógyártással foglalkoznak.

— Krrr! — hallatszott egy jól ismert hang. Mindnyájan a fali órára tekintettünk. Az óra czifrázatán hirtelen kinyílt egy kis csapóajtó és egy kis szürke madár lépett ki rajta, szárnyát ki-

terjesztette, csőrét kinyitotta és éles hangon kiáltotta: «Kakuk, kakuk!» . . . éppen kilenczszor.

— Már késő van, feküdjetek le gyermekek!

Alig egy negyed óra mulva három kis szőke fürtű gyermek térdelt összekulcsolt kezekkel a puha, fehér ágyacskákban és kérte a jó istent, hogy jó gyermekei legyenek.

Mint minden este, úgy ma is megcsókoltam őket, Kálihoz mentem utoljára, mert ő volt a legkisebb. Szempillái már lecsukódtak s félíg álmában suttagá: «Többet soha — sem — kergetem — a csirkéket.

II. Az «Elpis Melena» alapítványára pályázó tanítónők képzők munkálatai.

Elpis Melena, a híres író nő és a humánizmusnak leghivebb apostola, ki a jótékonyági egyesületeknek, de különösen az állatvédő egyesületeknek valóságos nemtője, a mennyiben az Európában szerteszét működő egyesületeknek évente tetemes segélyösszegeket küld és mindenféleképpen istápolja, ki Kréta szigetén (Törökországhoz tartozik) Candia városában levő birtokán állat-asylnomot rendezett be és annak fenntartásához évente 2000 frankkal hozzájárul, a mi országos egyesületünknek is jóakarója. Egyesületünk igazgatója ugyanis, mikor Kréta szigetén villájában felkereste s három hétig az ő vendégszeretétét élvezte, annyira lelkesíteni tudta Magyarország iránt, hogy ő a magyarországi tanítónőképző intézetek javára 500 frankos pályadíjat alapított, hogy ezen összeg kamataiból évente azon növendékek jutalmaztassanak, kik a legjobb állatvédelmi cikket írják. Az alapítólevél következő hat pontból áll:

1. Alulírott a Budapesten székelő «Országos Magyar Állatvédő Egyesület» részére 165 o. é. frtot küld, mely összeg a már előző években küldöttel csatolva 224 azaz kétszázhuszonnégy frtnyi (500 frank) alapítványi összeget tesz.

2. Ezen tőke «Elpis Melena alapítvány» czim alatt örök időkre tulajdona az Országos Magyar Állatvédő Egyesületnek.

3. Ezen tőke kamatai oly dolgozatok jutalmazására fordítandók, melyek *magyarországi tanítónőképzédkéntől* az országos állatvédő egyesület által kiirt pályázat hirdetéseire beküldettek.

4. A tanítónőképzédek a helynevek betürendje szerint hivandók fel a részvételre.

5. Két egyenlő értékű dolgozat közül azé legyen az elsőség, mely a «Gemma» czimű művemben kifejtett elyeknek hódol, azaz a vivisectiót elítéli.

6. Kivánom, hogy a tőke az osztrák-magyar általános tisztviselő egyesület budai társulatánál kamatoztatólag helyeztessék el.

Kelt, Khaleppán, Kréta-sziget, 1892. július 25-én.

Schwartz Marie Esperance.
Elpis Melena.

E nagylelkű alapítványlevél értelmében kiirtuk a pályázatot*) az 1894-ik évre a budapesti kir. kath. és a II. ker. elemi tanítónő és nevelőnő képezdek számára. 1895 ik évre az egri és kalocsai r. kath. és a győri állami tanítónőképezdek számára. Az 1896-ik évre a kassai és kőszegi róm. kath. és a kolozsvári tanítónőképezdek számára. Az 1897-ik évben a nagyváradai és soproni r. kath. és a pozsonyi állami tanítónőképezdekre, 1898 ik évben a szatmári és temesvári róm. kath. és a szabadkai állami tanítónőképezdekre kerül a sor.

Ilyen sorrendben ismétlődik a pályázat, minden ötödik évben ugyanazon intézetekre kerül a pályázati jog.

Az 1894-ik évben a budapesti állami elemi tanítóképezde részéről 9 dolgozat, a róm. kath. képezdetől 4 dolgozat érkezett. Mind a 13 dolgozat nagy ügybuzgósággal, előszeretettel, szorgalommal és szép nyelvezettel van írva. Mindegyik dolgozat érdemel díjat, de miután első sorban azok jönnek tekintetbe, melyek a vivisectiót elítélik, ilyen pedig kettő volt, ezeknek íteltetett oda a díj. Első díjat nyert „*A szív szava*“ czimű dolgozatával *Stifter Ilona* a II. ker. állami tanítónőképezőnek I. osztályu növendéke, a második díjat „*Az állatvédelemről*“ czimű értekezésével *Ambrózy Margit* a róm. kath. képezde 3-ik osztályu növendéke. Dícséretet arattak az államiból *Simonkay Erzs* és *Zalay Emma*, a róm. kath. képezdeből *Kocsy Theodora* és *Iró Lujza*.

A díjakat nyert dolgozatokat ime közzé tesszük.

Az 1895. évi pályázatra csak egy intézet, a győri állami képezde küldött be két dolgozatot, az egri és kalocsai képezdek részéről nem érkeztek munkálatok. Az illető pályázók az *Elpis Meléna* novelláját »*Gemmá*«-t nem olvasták, hanem általában az állatvédelemről írnak, igen jó és talpraesetten. Első díjat nyert *Albert Jolán* 4-ik osztályu tanuló a „*Vége jó, minden jó.*“, második díjat *Löwenstein Hermin* 4-ik osztályu tanuló a „*Könyörület mindenek fölött*“ czimű értekezésével.

A budapesti II. ker. állami tanítónő-képező részéről:

A SZIV SZAVA.

Irta: STIFTER ILONA.

Napjainkban, a felvilágosultság korszakában, mikor a meggyőződés vezérli az embereket, s a gondolatok, az érzelmek bizton, öntudatosan szárnyalnak nagy czélok felé, egy oly ága virágozik a tudománynak, melylyel párhuzamosan az erkölcsi élet megferőtztetése jár. Ez a vivisectió.

De hát mit is jelent e szó?

Nyelvünkön úgy mondanók, hogy élveboncsolás. Magában foglalja ez az egy szó mindazon kinoztatást, melyet a szegény, oktalan állatoknak ki kell állaniok, mikor összevagdalva várják

*) Lásd «*Állatok Őre*» 1894. évfolyam 3. szám.

összes életerejük kimerítése után a kegyelemdőfést, mely ezen kegyetlen kutatás áldozataivá avatja őket; egész borzalmában fejezi ki azon fogalmat, melyet hozzá kötünk.

A vivisectió szelleme, mint nagy, rémes vészthozó madár csapkod a léghen, s míg ezer meg ezer áldozata vergődik tehetetlenül karmaiban, fekete szárnyainak sötétje árnyat vet az emberi lélekre is. És ettől az árnytól félünk, a mely az érzéketlenség utján imbolyog, — a mely, ha beleszövi-fonja magát a lélek bel-sejébe, — hatalmába keríti azt, s elragadja; — mint az a nehéz, ködös felhő, melynek nézésébe, ha belemerülünk, kedélyünket fosztja meg derős világától. Az a kegyetlenség, mely szemeink elé tárul a vivisectió által, titkos féregként rágódna a lelken, míg letarolná annak virágait s a komor érzéketlenség bélyegét nyomná az emberiség homlokára.

Ha egy gyermeket látunk, ki meggondolatlanul kinozza az állatot, — ha egy felnőtt embert, ki, hogy erejét tulfeszítő munkára kényszerítse a tehervonó állatot, kiméletlenül üti azt, — mindannyiszor szájalom érzete nógat arra, hogy a bántalmazott védelmére keljünk, s nem fogadva el mentséget, okvetlenül fellobbanunk, vagy éppen megvetésünkkel sujtjuk a kinzókat. S ez a kárhozzátás sokkal jogosultabb lehet azokkal szemben, kik a tudomány álarca alatt üzik menthetetlen kegyetlenségüket. Mert mélyreható elmélkedésünknek eredményeként állíthatjuk, hogy a vivisectionnak az emberiségre haszna és így életjoga nincsen.

Az életre a jogot, mindennek a czél adja meg; hogy küzdjön valamely czél eléréseért, vagy szolgáljon eszközül valamely czél elérésére. A tudomány egyes ágainak közös végezélja a lét nagy problémájának megfejtése. Ezt igazolja a következtetés, ezt a lelkünk mélyén levő titkos sejtés. — A tudomány az ész munkája által hozatik létre, — az ész pedig azon kulcs, mely hivatva van a Teremtő alkotásainak titkos világát megnyitni számunkra.

Azonban, mikor az Alkotó az észet adományozta nekünk, egy társat is adott melléje, mely megnyitja annak ridegen önző bölcsességét, mely megsugallja, hogy meddig mehetünk az áldozatok megválasztásában. Ez pedig a szív, mely érez. Érzi a más bánatát, siratja a más könyeit, megérti a néma, könnytelen fájdalom is. És nem zárkózik el a vigaszt keresők elől s szót emel a védtelenül bántalmazottak mellett. Szánja a szenvedőt, ha az alacsony sorsu állat is s nem él vissza helyzetével, melynél fogva őt a természet magasan helyezte a többi tudomány fölé.

A tudásvágy ösztöne, ez a láthatatlan kéz, mely pályánkon rendeltetésünkben előre vezet, romboló szenvedélynek lehet kuforrása, ha korlátokat nem von kicsapongásai elé az érző szív. Ennek szavát elhallgattatni nem szabad, mert az nem gyávaság, hanem igazi életbölcsesség, mely itélni és következtetni tud, s e tulajdonát a természettől örökölte, amely az örök igazság. Ha az érzelmek szavát el nem fojtja, ugy jogosult a kielégítésért küzdő tudásvágy, mert magának, ezen ösztönnek s az észnek adása

által azon törvényt állapította meg a Teremtő, hogy a tudás munka eredménye legyen.

Ez az eset azonban nem áll fenn a vivisectionnál, melynél az állatok kegyetlen kinzása s megölése kizárja a nemes emberi érzelmeknek egyáltalán létezését. Pedig a tudomány, a lélek világa, hideg fény; az élet tündöklő napja csak úgy lesz, ha a mindenható szeretet melege egyesül vele!

De nemcsak szívérzelmeink szólanak a vivisectió ellen, de a józan ész szava is. Ami immár annyi és annyi eltompult lelketű embert foglalkoztat és vonz, a mi oly sokak rosszul értelmezett alacsony, szenvedélyes kíváncsiságának tesz eleget borzalmas érdekességével, az a tudomány lényegére nézve semmi fontossággal, semmi előreindító erővel nem bír. A vivisectorok belemerülve a teremtés parányainak vizsgálásába, szem elől tévesztik a mindenség végtelen nagyságát, időnk rövidségét, az óriás talányhalmazt, mely megfejtésre vár a végcél elérésére, a tudásig, s a munkaerőt, mely a tehetséget tévedésekre áldozva, haszon nélkül folyton fogy. És szem elől tévesztik mindenek felett, hogy az embernek magasabb rendeltése nem szolgálni, hanem önállóan küzdeni a cél elérésére; azért tökéletesebb alkotásánál fogva nagyobb kötelességei is vannak, a melyeket nemcsak az életszükségletek megszerzése ró reá, s a melyekben, mint az állatoknál van, nem pusztán ösztön vezérli, hanem kötelessége érvényre juttatni keblében azt az érzelmet is, a melyet a Mindenható oltott belé, a mely a legmagasztosabb, legönzettelenebb, a melynek nyilatkozni kell minden, magas vagy alacsony sorsu érző lénynyel szemben — az isteni könyörületet.

Ez vezérli helyes uton a szellemet, ennek a melegével eltelve képes csak a lélek betölteni magasztos rendeltetését, s ennek a szava szólal meg bennünk most, hogy utját állja egy romboló szörny pusztításainak, mely okatlan, de ártatlan áldozatokat kíván álcézljának kielégítésére.

A budapesti róm kath. tanítónő-képző részéről:

Az állatvédelemről.

— Értekezés. —

Irta: AMBRÓZY MARGIT.

Elpirul az emberiség ama cselekedetek miatt, melyeket a fiziologusok hideg vérrel az állatokon elkövetnek, különösen borzasztók azon kinzások, melyeket a rosszszívű ember, a kegyetlen gyermek az alárendelt állaton elkövet.

Ma egy rideg századdal állunk szemben. Egy oly századdal, mely teljesen a tudományoknak szenteli magát, s azt hiszi, hogy nincs más feladata, mint mindennek fölfedezni a nyitját, s a sziveket mindinkább elidegeníti a valódi tudástól, mely Istent

ismeri el mindennek végokául. Ily esetben nehéz gyöngye tehetségű egyénnek egy általánosan elterjedt hiba ellen fölszólalni, s én gyöngeségem tudatában csak Istennek vélek tetsző dolgot cselekedni, ha az állatok védelmére pár sort írok.

«Az ember és az állat közti legfeltűnőbb különbség nem az értelem és erkölcsben, mert e vezércsillagnak legalább szikrai föltalálhatók a legalantabb álló állatoknál is, de a vallásosságban rejlik, ami sem nem vélemény, sem nem pusztá hangulat, hanem az ember belső szívvilágában nyilatkozik.»

Ha tehát különösen a vallás, ez isteni szikra, tesz oly nagy különbséget az emberiség és az állatvilág között, méltó, hogy annak törvényeit megtartva, kiméletet tanusítsunk minden teremtetett élő lény iránt. Pedig fájdalom, napjainkban igen kevés könyörületes szívü emberrel találkozunk. Korunk a tudományok tömkelegébe merült, az érzelmek nevelését elhanyagolja, s ezért van a keményszivűség oly nagy mérvben elterjedve. Pedig semminemű nemes érzéssel nem fér össze az állatkinzás, legkevésbbé egy nemesen érző szívvvel! S mit ér egy ember nemes szív nélkül?

Elfeledik a mai nevelők, hogy inkább születtünk élni, mint gondolkodni, s hogy egy ember csak akkor igazán művelt, ha minden gondolata nemes tettet hoz létre. A gyermek hasonló a növényhez, mely olyanná fejlődik, aminő a légkör, melyben lélekezik. Az ő számára a legjobb erkölcsstan a példa, tudniillik azok példája, kiket szeret. A gyermek szíve természetből még jó, önzetlen és szeretetteljes. Tehát ifju, zsenge korban kezdjük a nevelést, mikor fogékony még az a szív, mert a későbbi szigor soha sem pótolandja azt, mit a hanyagság az ifju szívek nevelésénél elrontott.

A gyermek első nevelője a család. Ha a szülők példát akarnak adni gyermekeiknek, igyekezzenek magukat példaképekké tenni. Mint tudjuk, érzelmet csak érzelem nevelhet. Ha tehát a szülő az állatok iránti könyörületet be akarja oltani gyermeke szívébe, szükséges, hogy ő maga a legnemesebb érzelmektől legyen áthatva, és maga se bántson, ne kinozzon állatot, főképp nem a gyermek előtt. Igen jó hatással van ez irányban a gyermekre a szoktatás.

A gyermek minél előbb szokja meg azt, ami később kötelessége leend. Követeljünk tőle kiméletet az állatok iránt. Még a legyet se ölje meg kinozással. A házi állatokat ne üsse, ne kergetse, mert azok is érzik a fájdalmat.

Mig otthon a családban leginkább a példa és szoktatás jön előtérbe, addig a népiskolában ezek mellett főképp az oktatást használjuk nevelési eszközül. Egyik főfeladata a népiskolának oktatás által olyképp hatni a gyermek szívére, hogy az állatokat, mint Isten teremtményeit szeresse.

Vannak oly gyermekek, különösen faluhelyen a fiuk, kik a madárfészkeket kirabolják, a tojásokat összetörik. Ez mindenesetre kegyetlenség az állatokkal szemben, de káros az embereknek is,

mert ahol a madarak nem pusztítják a rovarokat, ott kivész minden gyümölcsfa, ezzel tehát magunknak is ártunk. A tanító ne engedjen meg soha oly dolgot a gyermeknek, mivel fájdalmat okozhat egy állatnak, ilyen például egy légynek kitépni a szárnyát, egy macskának becsipni a farkát stb. Az ilyen játék keményíti a szíveket, s csak a rosszszívű gyermeknek okozhat örömet. Rendesen a játékban tünteti ki a gyermek benső világát, s játékban lehet megítélni, hogy mi lesz belőle később!

Tanítsuk meg a gyermekeket arra, hogy az állat szintén egy felsőbb lénynek, Istennek művészi alkotása, hogy az állat épp úgy érez, habár nem is tudatosan, mint akár az ember! Továbbá tanítsuk meg a gyermeket arra, hogy lovakkal tulságos terhet huzatni, vagy kutyákat tehervonásra alkalmazni állatkinzás. Néhol szoktak a fiuk lepke-rovar gyűjtéssel foglalkozni, tanítsuk őket oly módra, melylyel az állatot gyorsan megölhetik. — Hathatunk a gyermek lelkére közvetve is, ha egyes elbeszéléseket mondunk nekik, melyekben valamely állatnak szép tulajdonságai vannak feltüntetve, ilyen például: a «hü eb». «Androkus és a hálás oroszlán» című elbeszélések. A tanító minden alkalomkor térjen ki, s beszéljen a gyermekeknek arról, hogy mily hasznosak reánk nézve az állatok. Erre sok alkalma van a tanítónak az állattan tanításánál.

Ha az értelmet ismeretekkel gazdagítjuk, a gondolkodást fejlesztjük, miért nem lenne szent kötelességünk a gyermek kedélyének fejlesztése is. Utóbbinak elhanyagolása oka annak, hogy annyi kegyetlenséget és keményszivűséget találunk az értelmileg művelt osztálynál is. — A kedélynevelés első sorban a családnál, s később a népiskolában a még lágy szívű ifjúságnál kezdődjék. Ha népiskoláinkban az ész mellett nem mulasztják el a kedélyt is nevelni, akkor lesz majd társadalmunk valóban művelt, s akkor az állatokkal való kegyetlenség sem lesz annyira elterjedve a társadalom különböző rétegeiben, mint napjainkban. A szíveket kell tehát nevelni és nemsíteni! Jobb mindig egy olyan ember, kinek tévedései a főből, mint olyan, kinek hibái a szívből erednek!

A győri állami tanítónőképző részéről:

Vége jó, minden jó.

Irta: ALBERT JOLÁN.

«Legyetek könyörületesek.»
(Szentírás.)

Szatmármegye északkeleti szegletében, ott hol a Tur folyócska aranyat csillogtatva homok szemeséi közt, kigyózva suhan tova, ma festői látvány tárul a szemlélő elé. A Kárpátok eltörpülni készülő ágai játszó gyermekesoport módjára koszoruba fonódnak mégegyszer, s mintegy 16 falucskát, ezek közt a kies fekvésű Bikszádot

körülkoszoruznak, hogy megvédjék észak hidegétől. E szép koszoru közt fekszik a 16 falucska s alkotja az u. n. Avast.

Gyönyörű erdők, gyümölcstől görnyedező fák, üdítő savanyu-víz források teszik e völgyet kellemessé. A tizenhat falucska közt egy dombon emelkedik tiszta magyar lakosaival K.-Remete. A többi helységek csupa oláh lakosokkal bírnak; e kedves kis községnek sikerült megtartani tiszta magyar jellegét.

Erdő, berek, madárdal, pirosló gyümölcs adják meg e vidéknek azt a szemnek tetsző színezetet, azt a vonzó báj, melynek emléke a városi élet zaja közt is követ bennünket. Kora tavasszal az erdő s hegygerincz a somfa virágában pompázik, nyáron az illatos szamócza veresre festi a földet, vadszeder és málna szövik be a fülemile fészket, a kristálytisza patak fenekén játszva uszik a félénk pisztráng s egyetlen levélzörejre nyílsebesen menekül a partot beszövő fák labirintja közé.

Az özike játszva szökell a lombos erdők rejtettebb helyein, százados fáiról méternyire csüng le az elődi fagyöngy, melynek sárga bogyói adták egykor e vidéknek a madárfogó lépet.

Ilyen a vidék ma s ilyen különösen .-Remete, honnan elbeszélésem tárgyát meritem.

De nem volt ez mindig így! Lassan, nagyon lassan alakult át e minta falucska azzá, a mi ma. Volt idő, midőn a ma már madárdaltól hangos erdő nyár derekán is hangtalan volt, a fák lombtalanok, a fészkek üresek, a kertek gyümölcstelenek voltak.

És vajjon mi okozta e pusztuláshoz hasonló állapotot? Egyszerűen az, a mint ősi szokás szerint a virágvasárnapján megtartott évszázó vizsgák véget értek, szétment az iskolák raja az erdőre, szőlőbe, s megkezdődött a szüretutánig tartó vakáció. Itt egy sereg leányka őrizte a kelésben levő kenderföldet, a libalegelőt egy csapat pajkos gyerek lepte el s a lopott gyufával gyújtott tűzben kigyót-békát sütögetett, az erdőben bárányt, kecskét őrző fiuk unalmukban nekiestek a fák sudarát mázsi madárfészkek után s estére kelve tarisznyájok madártojással volt tele. Felosztották maguk között az erdőt s még a legelrejtettebb fészkek sem kerülte ki figyelmüket, úgy, hogy később a felfedezett fészkekből egyenesen a fiókákat szedték ki, hogy otthon egy-egy jó vacsorát biztosítsanak a macskáknak. A szőlőhegyek és gyümölcsöskertek ártatlan madarai sem részesültek külön elbánásban. Jutott gyermek ide is. Cseresznyét őrizni, naponként egész raja vonult a gyermekeknek a hegy felé. Ezek mókusra és rigóra vadásztak napestig, de a harkály sem kerülte ki figyelmüket. A fagyöngyből ragadós lépet főzött a nagyreményű ifjuság. Otthon minden ház erese alatt tuczat számba függöttek a kalitkák, melyekben vesztett szabadságát siratta az éneklők változatos faja és sokasága. Vasárnap délután összegyűltek az anyák s dicsekedve mondták el, hogy a héten a Jóska, Bandi, Gyuri gyerek milyen széphangu énekes madarat fogott a szőlőben.

Eh! ez még semmi, de az én Gabi fiam olyan fürjet fogott, hogy a falu szélén is meghallják, mikor hangos pitypalatyját elkezdi.

— Nem adnám én száz olyan lármás fürjért sem a mi bohókás mókusainkat. Az én Pista fiam ötöt fogott a mult héten. Naponként egész marék diót és mogyorót esznek meg. De van is öröm a háznál. Tegnapelőtt volt nálunk az órás, az órát igazítgatta meg; no hát az csak az ezermester! A mint ezt a komédiás csapatot meglátta, mindjárt azt mondta rá, hogy de asszonyom ezek így kompániában egész zsák diót, mogyorót esznek meg a télen. Hanem tudja mit? Kitömök belőle egy párt. Meg is tette legott, s hogy szemük is legyen, gyöngyökből olyan szemeket rögtönzött, hogy senki sem mondaná, hogy nem igazi. Most ott vannak a sifon tetején. No már azt megnézzük, felelték karban a szomszéd-asszonyok.

S nyomban el is mentek megbámulni a csodát. Volt öröm úgy az élő mókusok pajzán ugrádozásán, mint a kitömött példányokon.

— Szép, szép, mondja a másik, de a mi rigóinknak még sincs párja a faluban. Senkinek sincs olyan csize, pintye, kenderikéje, mint a milyet az én fiam fogott. Versenyt fűtyölnek egymással reggeltől estig azért a kevés kendermagért, a mit naponta elibök szórok.

Igy trécseltek az asszonyok egymás között a vasárnapi vecsernye után, közbe-közbe jót nevetve a mókusok vidám ugrádozásán, miközben hazavetődött a gazda, magával hozva az öreg lelkészt, kinek melleleg mondvá az egész falu kereszteltje.

Csupa szív, csupa jószág a jó öreg lekipásztor; neki mindenki édes fiam, édes leányom. Egy rossz szóval nem illet soha senkit. Gyenge szaván elalszik a templomi publikum, intelmeinek nincs hatása. Százszor is megbotráncozott ugyan a szivtelenség ennyi nyilvánulása fölött, de mindhiába, gonosz nevetéssel ütötték el dorgálásait, s az állatok iránt való könyörületre intő szavait.

De hát hol a jegyző, a tanító, kik segítségére lennének a jószívi, de agg, erőtlen lelkésznek.

Jegyző itt nincs, a szomszéd falu jegyzője végzi el olykor ügyes-bajos dolgaikat s fut, ha dolgát végezte.

Tanító az van, de bár ne volna! Tíz éve már, hogy minden képzettség nélkül, csupán apja révén (ki a környéken pap volt) tanítóvá választották. Bokros érdemei abban öszpontosulnak, hogy jól tud kosarakat fonni, furni, faragni, a mivel az asszonyok előtt elnyerte az egri nevet annyira, hogy daczára az igazgató-küldöttség, az esperes és tanfelügyelő évenként megújuló kedvezőtlen nyilatkozatainak, csupán az asszonyok protekciója folytán, tíz évig viselte a tanító hivatalt. Növendékei naphosszat az utcán barangoltak, iskola és templom padlásán minden fészket felkutattak és kirabolták, (a templom padlásán minden verébfészket felkutattak és kiraboltak); a Turban rákásztak, csikásztak s minden egyebet jobban tudtak, mint a kitűzött tananyagot. A mi keveset tudtak, azt az esős napok alatt verte fejükbe a tanító, ki ilyenkor nem tudott egyebet csinálni.

De szerencsére ez a tarthatatlan állapot is forduló pontjára

ért. Ugyanis a járás szolgabírája egy erélyes, komoly gondolkozású embert választatott meg k—i bírónak, kiből mint katonaviselt emberben a rend és pontosság iránti érzék még élénken élt. Ez az ember a megtestesült szigorúság volt, kinek midőn haza került falujába, a sok léhaságon harag kelt lelkében. Soha szerencsésebb választás nem történt, mint midőn őt választották meg bírónak.

Először is a községet hozta rendbe. Az erdők, cserjések derűborura való irtását szigorúan tiltotta. Majd az egyház gondnokává megválasztatván, az iskolát szorgalmasan meglátogatta s minden hanyagság felett kifejezte rosszalását. Az ilyen erélyes fellépéshez nem szokott tanító lassanként belátta, hogy innen jobb lesz visszavonulni, s egy szép napon bucsut mondott az iskolának és falunak. Így tanító nélkül maradván az iskola, a bíró azonnal tanító után látott. Egy vele szolgált és a katonaságtól vele egyidőben szabadult tanítót keresett fel s minthogy az éppen állomás nélkül volt, meghívta tanítónak R. Lászlót.

A falu előjárói örömmel fogadták az új tanítót, kinek már beszédmodora elárulta az okos, gondolkodó főt. De nem így a falu többi lakói és az iskolás gyermekek, kik hogy véle minél szívélyesebb barátságot kössenek, egész sereg madarat, tojást hordtak elé ajándékba és ezekről, lelhelyeikről, a madárfogás módozatairól oly alapos készülséget árultak el, hogy a tanító csak ámult bele. De mikor a számtanra, történetre, nyelvtanra került a sor, akkor a beszédes ajkak elnémultak.

R. László azonnal tisztában volt a gyermekek tudományának horderejével, de azzal is, hogy itt előbb vár rá a romboló s csak azután az építőmester szerepe.

Tervének — mely szép és nemes volt — t. i. a tévedt uton járó község helyes utra vezérlése, megnyerte a bírót is. Együtt készítették el a tervet, melylyel annyi rossz szokás, balvélemény és ferde gondolkozás ellen kellett sikra szállniok. A küzdelemben a tanító vállalta el az intéző, a bíró a végrehajtó szerepét.

A tanító már teljesen tisztában volt tervével, valamint az eszközökkel is. Először is az iskolában, mint tevékenységének legilletékesebb helyén akarta kezdeni a feladat megoldását, s ha a növendékek szívét sikerült megnyernie a nemesebb érzelmeknek, innen akart behatolni lassan, de biztos léptekkel a családi életbe. Erkölcsi oktatásait első sorban azon ártatlan kis madarakon akarta elkezdni, melyekkel megajándékozták, s melyeket csak azért nem bocsátott mindedig szabadon, hogy a szabádságnak, mint minden élő lény közös birtokának fogalmával megismertesse a gyermekeket, levonja belőlök tetteiknek helytelen, igazságtalan voltát s őket könyörületre, irgalomra bírassa ez ártatlan teremtmények iránt.

Délután, midőn a gyermekek iskolába jöttek, így szólt hozzájuk. Gyermekek! ti nekem tegnap sok szép madarat hoztatok ajándékba. Én szeretem a madárdalt s nagyra becsülöm a természet ezen kis ingyen zenészeit, azért olvasok fel nektek egy verset egy kis madárról.

És felolvasta előttük a «Rab madár» ezimű költeményt s mint-

hogy amugy is tudta a verset, volt alkalma arra, hogy figyelemmel kísérje a hatást a gyermekek arcán. A verset egyenesen a kis madarak felé fordulva olvasta: »Szabad teremtmény, kis madár! Mely kéz, kegyetlen kéz fogott meg? Tudom sóhajtasz sorsodon. S várod naponként a szabadulást!«

Látható elszomorodás vett erőt a fészekrablókön! A következő sorok még jobban hatottak, úgy, hogy kivált a leányok közül nem egy könyezett is, a fiuk pedig lesütött fővel hallgatták, mert minden sora nagyon rájuk illett. Mikor pedig arra került a sor; hogy «te átkot szórsz kinzoid fejére.» Szabó Jani felkiáltott; «Tanító ur kérem, bocsássuk el ezeket a kis madarakat!»

Bocsássuk! bocsássuk! hangzott minden felől.

Ekkor a tanító így szólt «Ezek a madarak már az enyéim s azt teszem velök, a mit akarok. Szívesen elbocsátom őket, ha megígéritek, hogy otthon levő madaraitokkal ti is azt cselekszitek, mert ha csak én eresztem el ezeket, a teitek otthon még mindig szórhatják átkukat fejeteikre, pedig én olyan gyermekeket nem szeretnék tanítani, mert nincs azokon Isten áldása.

Elbocsátjuk! hangzott mindenfelől az ünnepélyes ígélet.

Erre a tanító egyenkint megnyitá a kalitkák ajtaját s a kinyitott ablakon át szabadba ereszté a szegény rabokat. Azután kivezette a növendékeket az udvarra, hol a fák ágain egész madárvilág gyűlt össze a rabok üdvözetére. A szegény kis felszabadított madarak pedig vígan csicseregve hozták rendbe léptől megtépett tollacskaikat s vig dalba öntötték mindazt az örömet, melyet az oly soká nélkülözött szabadság visszanyerése okozott.

Ekkor a kis Jani így szólt: «Az a kis pinty nem úgy szól most, mint nálunk a kalitkában szólott, nekem úgy tetszik, mintha most mást dalolna.»

Igazad van, szólt a tanító. Csakugyan másképp szól, mert akkor átkozott téged, hogy rabul ejtetted, most pedig áldást mond rád a visszaadott szabadságért.

Sokáig nézték még a gyermekek a lassanként elszálldogáló madarakat, mialatt a tanító örömmel szemlélte a szép jelenetet s a megbánás őszinte könyeit.

A tanító még egyszer figyelmeztette őket tett ígéreteikre, aztán elbocsátá őket.

Otthon mindegyik a kalitkákhoz szaladt s a nyitva hagyott ajtón utat engedett a madaraknak. A kis testvérek, sőt még a szülők is tiltakoztak a merénylet ellen, de mikor a gyermek ügyesen elmondta, hogy mi történt, a szülők is szívesen adták beleegyezésüket. Ezekről aztán dalolhattak a madarak kedvökre, békét hagytak nekik örökre is, ezentul csak a szabad madár dalában gyönyörködtek.

De nem úgy a többi vásott gyermekek, kik az iskolának felé sem néztek. Ezeket is kényszeríté lassankint a bíró iskolába jární, hol társaik rábeszélése folytán ők is megígérték madaraiknak szabadon bocsátását.

Igy lett megszüntetve a madár és fészekrablás K.-ban.

De látszott is egy év múlva a madárszabadság haszna. Gyümölcstől görnyedtek a fák évről-évre mind jobban. Az erdei fák és a töméntelen makk hatalmas összeget jövedelmez évről-évre, miből az utcza kikövezve, kivilágítva, az iskola felszerelve lett már s a koldulás eltiltatott, mert minden szegény a község által el van látva a szükségeseikkel.

A kertekben aszalók állanak s őszzsel aszalás és lekvárfőzés mellett az értelmes nép boldogságtól ragyogó arczezal mesél a multról, mint álomról s a jövő elé bizalommal néz.

A jó öreg lelkész rég aluszsza örök álmát a temető ölén. Helyét tetterős ifju ember foglalta el, telve nemes ambicióival, s kezét fogva a tanítóval s gondnokkal, haladnak a czél felé, mely folytonos nemesbülés, erkölcsi és anyagi siker s általános művelődés. Egy magaslaton Széchenyinek márványoszlopot emeltek, rajta e felirat: «Nem volt, de lesz.»

III. A középtanodák pályázatai.

Nemcsak a tanítókat és tanítónöket és velök a felserdülő nép ifjúságát akarjuk az állatvédés eszmének megnyerni, hanem egy lépéssel tovább akarunk menni, mint Németországnak egyletei, melyek csak a népiskolai ifjúság megnyerésére törekszenek. Ők ugyanis olcsón, 5 fillérért, kis 16-od réltü naptárakat adnak ki, sőt ingyen osztogatják, azok segítségével a serdülő fiatalságot nyerik meg. Mi egy lépéssel tovább haladunk, nem elégszünk meg a köznéppel, azt is mindenesetre, de okvetlen szükséges, hogy a középosztályt, mely minden rendezett államban a törzsöt, az erőt, a hatalmat képezi, nyerjük meg a humanitásnak, az állatvédelemnek.

Ennek foytán a középtanodákra: a főgymnasiumok és főreáltanodákra irtunk ki pályázatot. Az «Önképző-körökbe» új eszmét akarunk bevinni, a látkörüket szélesbiteni és ismereteiket a humanizmus terén öregbiteni.

Első évben 1893-ban a budapesti összes állami, felekezetü és községi főreáltanodák és főgymnasiumok részére irtunk ki pályázatot.

A budapesti középtanodák mindnyájan vettek részt a pályázaton. Némely önképzőkör nemesak a pályadíjat nyert munkálatot, hanem a dicséretteket is beküldötte. Ezt nagyon helyesen tették.

A következő évben — 1894-ben — 20 vidéki középtanoda önképzőkörének küldöttünk 5—5 forintot egy állatvédelmi czikk megírására. A 20 középtanoda következő volt:

A kaposvári, pancsovai és zombori állami főgymnasiumok.
A löcsei, nagyváradí, soproni, szegedi áll. főreáltanodák.

Az aradi, nagykanizsai, kassai, pécsi, szombathelyi, márm.-szigeti és ungvári róm. kath. főgymnasiumok.

A debreczeni, miskolci és sárospataki collegiumok.

Az eperjesi és pozsonyi ágost. evang. lyceumok

A szabadkai községi főgymnasium.

A budapesti intézetek legjava munkálatai az «Állatok Öre» 1893. évi 4. számában, a vidéki intézetek munkálatai az «Állatok Öre» 1894. évi 4. számú füzetében jelentek meg. A megkésélt dolgozatokat most közöljük és pedig a helységnevek betürendjé szerint.

Arad. Kir. kath. főgymnasium önképzőköre részéről: *Indokolható-e az emberek ellenszenve a hullók és kétléltek iránt?*

Budapest. II. ker. állami főreáltanoda: *Néhány vonás az állatokról.* Eichhardt Frigyesztől.

Budapest. IV. ker. községi főreáltanoda önképzőköre: *Ne bántsd az állatot. Költemény. Kliczpera Jánostól.*

Budapest. V. ker. kir. kath. főgymnasium önképző köre: *Hűség, Göde Jenőtől.*

Budapest. VIII. ker. községi főreáltanoda: *As eskü története.* Fischer Arthurtól. Megjelent az 1896. évi naptárban.

Budapest. Református főgymnasium: *A falu bolondja. Elbeszélés. Erdélyi Lajostól.* Megjelent az 1896. évi naptárban. Tévesen a kör titkára, Gaspár Arthur neve alatt közöltetett.

Debreczen. Református Collegium dolgozata: *A kis radász. Tar Zoltántól.* Megjelent a 1896. Naptárban.

Kassa. Róm. kath. főgymnasium dolgozata: *Az állatvédelem.* Kosztká Imrétől. Megjelent az 1896. évi képes naptárban.

Lőcse. Állami főreáltanoda dolgozata: *Egy embergyülölő naplójából.* Geyer Vilmostól. Megjelent az 1896. évi képes naptárban.

Miskolcz. Ref. főgymn. önképző köre: *A csóka.* Gyarmathy Józseftől.

Pancsova. Állami főgymn. dolgozata: *A tánczó medve.* Schulz Józseftől. Megjelent az 1896. évi képes naptárban.

Pécs. Róm. kath. ciszterzita főgymnasium: *A hűség, írta Fischer Béla.*

Pozsony. Ágost. evang. Lyceum dolgozata: *Ne bántsd a madarat.* Költemény. Schöpffin Gézától. Megjelent az 1896. évi naptárban.

Szabadka. Községi főgymnasium: *Az állatvédelemről.* Klein Izsáktól.

Szeged. Állami főreáltanoda: *Hektor.* Rauschenberger Ferencztől.

Sopron. Állami főreáltanoda: *A kedves ember.* Ullrich Nándortól.

Ungvár. Róm. kath. főgymnasium: *A csalogány románcza.* Költemény Csürös Ferencztől. Megjelent az «Ör»-ben.

Zombor. Állami főgymnasium: *Az állatvédelem fontossága és szüksége.* Falcziona Lászlótól.

Arad. Kir. kath. főgymnasium önképzőköre részéről:

Indokolt-e az emberek ellenszenve a hullók és kételtűek iránt?

— Értekezés —

A természet háztartásában minden oly bölcsen, oly előrelátóan van berendezve! Minden egyes fajnak, sőt minden egyének meg van a maga szerepe, hivatása; egyik kiegészíti, avagy ellensúlyozza a másikat, de mindenik tevékenységének végcélja az, hogy világrendünkben ez a bámulatos törvényszerűség fennmaradjon. És mégis az ember a felületes szemlélő egyesektől megtagadja ezt az elismerést; megvetéssel, undorral fordul el állatvilágunk két osztályától: a hullók és kételtűektől.

Az emberek ez ellenszenve e két osztály képviselői iránt, ugyszólván ösrégi. Ha megfigyeljük a régi klasszikus népek mondáit, elmélkedünk a középkor babonás regéin, vagy átlapozzuk a korunk népének gondolkozás módját oly híven visszatükröző népmeséket, számos példa bizonyítja, hogy mindannyian a természet káros, rémes elemeinek személyesítőit ez állatok sorából vették.

A sárkányok és egyéb szörnyek fantasztikus alakjaival az ős-mondákban gyakran találkozunk. Herakles 12 munkája között ott van a lernaihydra, a melyet hősünk — minthogy levágott fejei nyomán tüstént ujak nőttek — csak úgy tudott elejteni, hogy friss sebeit kiégette. (Mily szembetűnő a rokonság e «hydra» és hullóink között, kiknél tudvalevőleg szintén nagy a visszapótló képesség!)

S ha felütjük a németek nagy époszát, a «Niebelung-ének»-et, olvashatjuk, hogy Siegfriednek arájáért egy tüzet okádó sárkánnyal kell megküzdenie. — Hogy a műköltészet teréről is szolgáljunk példával, jellemző, hogy Schiller «A buvár» című kitűnő balladájában — a midőn a legnagyobb iszonyatot akarja keltetni — e szavakat adja hőse szájába:

«... Szemem remegve nézett ott alá,
Mint töltik meg e pokoli hely torkát,
A sárkányok, götétek, szalamandrák.»

S ki ne ismerné nagy Petőfink bájos regéjét, a «János vitéz»-t? Ki ne aggódott volna Jánosunk sorsáért, a midőn Tünderország felé haladtában:

«... Egy nagy sárkány kigyó
Áll itt a kapuban:
Elnyelne hat ökröt
Akkora szája van!»

De ne gondoljuk, hogy csak az ó kor naiv felfogása, a középkor babonás nézete alkotott magának ily rémképeket e két rend tagjairól, — felvilágosodott, a modern ember is utálattal fordul el a békák hideg, nyálkás testétől, sikongatva fut a leg-

ártatlanabb kis gyík elől. Sőt a gyermekek nem egyszer kegyetlen üldözésekkel riasztják el őket az emberlakta helyekről, s gyakran dorongokkal ütik le a védtelen állat tagjait!

S miért ez általános gyűlölet?

Mert a természet nem ruházta fel őket tetszetős külsővel, szemnek jól eső idomokkal. — Ám a józanul gondolkodó nem indul a külszín után, hanem mindenben a belső becsét, a valódi értéket tekinti.

Vessük tehát mértékbe a kárt és a hasznot, a melyet a hüllők és kételtűek nyújtanak!

Természetesen a csuszó-mászók soraiban is — mint bármely más osztályban — akadnak kártékony fajok. Ide tartoznak a krokodilusok különféle fajai, majd a mérges-kigyók, a melyekkel különösen a forró övek lakói állanak örökös küzdelemben. Így az utazók veszedelme az amerikai csörgő-kigyó; Indiát a szemüveges kigyó lakja, s kontinensünkön a viperák — a hüllők osztályának e «tigrisei» ellen kell küzdenünk.

De a műveltség, a civilizáció terjedtével ez állatok szaporodását is meggátolják. Észak-Amerika krokodilusa: a kajmán már kihaló félben van és most megakadnak a benszülöttek, hogy honnan vegyék egyik főkereskedelmi cikküket a *krokodilbőrt*?! A kigyómarások ártalmatlanná tételére már számos módot ismerünk; azon felül irtjuk őket minden erővel. Kelet-Indiában 1889-ben 577,770 megölt mérges kigyót mutattak be az angol kormánynak, mely ezért a benszülötteket jelentékeny jutalomban részesíti.

S ezek után, ha figyelembe vesszük, hogy kigyóinknak csak körülbelül $\frac{1}{5}$ része mérges, s a vérengző egyedek száma elenyésző csekély ez osztály hasznos képviselőihez mérve, arra a következtetésre jutunk, hogy a kár serpenyője nagyot billen a haszonéval szemben, a melyet ez állatok éppen nem jelentéktelen mennyiségben nyújtanak az emberi társadalom osztályainak.

Nem is képzelnék, hogy a békák is, e farkatlan, nyálkás bőrű, megvetett egyedei állatvilágunknak mily hasznot hajtanak számos káros rovar folytonos pusztítása által; sőt egyeseknek a béka-czomb kedves eledelük. — A gyíkok szintén nagy hálánkra érdemesek, mert csaknem kizárólag rovarok képezik táplálékukat. A szakember méltányolja is e szolgálataikat, s kultur-államaink kertészei elő is mozdítják könnyebb megélhetésüket. — Spanyolország lakói házi állatként a szobában tartják a *chamaelcont*, a hol őket a legyek különben türhetetlenné váló csipéseitől óvja meg.

Mondhatnók azonban a legjelentékenyebb jövedelmi forrást képezik a *teknősök*, a melyek páncéljaikkal az ipar egy fontos ágának adnak tápot. A csinos fésük, majd a legkülönbözőbb disztárgyak és csecse-becsék, melyek asztalainkat díszítik, az értékes és gyakran igen drága hajtük, a melyek hölgyeink hajfonatait összetartják, a hamutartók, melyek viszont a férfiak dohányzó asztalának nélkülözhetetlen kiegészítő-részei, — mind a teknősök páncéljaiból készülnek. Különösen az Indiai-Oczeánban tartózkod-

kodó *cserepes teknős-béka* (*Chelonia imbricata*) szolgáltatja a legjobb békateknőt, a melynek kicsiszolása évenként ezer és ezer iparost foglalkoztat. — Az Orinoko és Amazon folyamokban élő *arrau-teknős* pedig az indiánok kedvencz csemegéjét képezi; tojásából készül az ugynevezett teknős-béka-olaj.

E sokoldalú haszonnal szemben el kell némulnia a tudatlanság és kétely vádjainak! Ily hasznos állatfajoktól nem szabad megtagadnunk az elismerést; le kell győznünk irántuk való ellenszenvünket!!

A tudomány világitó fáklyájával kezünkben járjunk elől a jó példával! Világosítsuk fel a köznépet ez állatok nagy értékéről, megfizethetetlen hasznáról az ipar és gyümölcs-termelés terén! Oktassuk az ifjúságot megbecsülésükre; gátoljuk meg őket az ártatlan lények üldözésében, s akadályozzuk meg lelketlen kínzásukat!

Mert, ha meg kell védenünk az állatvilág hatalmasabb, erőt kifejezni tudó egyedeit a bántalmazások ellen, sokkal inkább kötelességünk oltalmunkba venni a védtelen állatokat. Legmúltóbban vélem befejezni szerény értekezésemet, ha a nagy szellemek kitűnő gondolatai közül, melyekkel az állat-védelemről nyilatkoztak, idézem a jeles irónó, s fenkölt szellemű honleány, B. Büttner Lina arany-mondását:

«Csak a ki az emberszeretet erényével bir, képes részvétet érezni az állat iránt is. Mert a ki kegyetlen tud lenni a védtelen állathoz, annál embertársai is hasztalan keresnének könyörületet!»

Budapest. II. ker. állami főreáltanoda önképző köre.

Néhány vonás az állatokról.

Irta: EICHHARDT FRIGYES.

Jelige: «Az igazságos könyörül barmán,
de az istentelen szívű könyörtelen.»
Salamon. XII. 10.

Régen, régen volt, a világ teremtése utolsó napján, midőn a mindenható így szólt: «Teremtsünk embert, hozzánk hasonlót, ki a tengerek halain, a madarakon, minden állaton, az egész földön, minden fergén, mely a földön esuszik vagy mászik, uralkodjék.» Örömmel fogadta az ember ezen engedélyt és teljesítette is azt a legutolsó bötüig. Épp így követte ezt is: «Minden a mi mozog és él, legyen eledeltek.» Azon hozzátételt azonban, mely ezt követte: «De ne egyétek a húst, mely még él az ő vérében,» vagyis ne kinozzátok az állatokat, ugyszólván figyelmébe se vette. Pedig azon hosszú kifejlődési stadiumon, melyen az emberiség keresztül ment, míg eredeti állapotából a műveltség e mai magas fokára emelkedett, számtalanszor, a legkülömbözőbb viszonyokban találkoztunk

állatokkal. Az állatok azon számtalan faja, mely az emberrel együtt a földet benépesíti, majd mint békés szövetségese, majd mint vele harczoló ellenség, majd mint engedelmes alattvaló mutatkozott, azonban mindig úgy, hogy művelődésének kifejlődésére fontos befolyással volt és gyakran határozott annak sorsa fölött.

Az ó-testamentum tanúsága szerint az ember eredeti rendeltése az, hogy a földön uralkodjék és minden állatot alattvalójává tegyen. De már az ó-kor népei mily messze eltértek ettől! Némelyek lealázva önmagukat, állatokat istenként tiszteltek; így imádták az egyptusiak a bikát, kost, macskát, ibiszt és a krokodilust. A klasszikus ó-kor magas műveltségű népei egyes állatokat már nem isteneknek tekintettek, hanem isteneik kedvenczeinek, s azokat szenteknek tartották és gyengöd kitüntetéssel bántak velük. Mily jól esett ez a szegény állatoknak! Nem kinoztattak úgy mint most, pedig állatok már gyakran gyógyítottak meg oly sebeket, melyeket emberek ütöttek. Már ezért is megérdemelnék a fobb bánásmódot.

És mennyit tanulhat az ember tőlük! Még a legnemesebb és legokosabb ember is ezt mondta: «Eredj el a hangyához, ó te rest nézd meg az ő utait és tanulj! — A madárcsőr alakja alighanem a kopja és nyilvessző alakjára vezette az embereket, úgy mint a mérges kígyók a megmérgezett fegyverek használatára. A méhek, hangyák és hörsögök bizonyosan előbb gyűjtöttek eleséget, mint az emberek. A régi sphalanx alakjára talán a vadludak vezették az embereket röpülési módjukkal. A teknősbékától tanultak meg a pánczél alkalmazását; a gólyáktól, a darvaktól az őrszemek kiállítását; a rókától és borztól as aknát és ellenaknát. Ha a farkasok egy juhnyáját akarnak megtámadni, akkor néhány közülök áltámadást intéz, hogy a juhász és kutyái figyelmét magukra vonják, míg a többiek az ellenkező oldalon a zsákmányt elragadják. Nem tanulhatták meg az emberek ebből az áltámadások alkalmazását a háboruban? A kutyák ébersége és hűsége közmondásos, épp úgy a macska hamissága, valamint a róka ravaszsága is. Ha a róka egyik lábát a csapda becsipi, inkább leharapdálja lábát és három lábón sántikál vissza odujába, minthogy ott maradjon egészen; nem tanítja-e ezzel az embert arra, hogy a két rossz közül mindig a kisebbet kell választania?

A böles teremő minden teremtménye jólétéről gondoskodott, mindegyiknek élete fenntartása és céljai elérésére alkalmas eszközöket adott. Az embert józan okossággal, az állatokat ösztönnel ajándékozta meg, mely őket képessé teszi arra, hogy meghatározzák, mit tegyenek és mit ne tegyenek. Az állatok közt épp úgy mint az emberek közt, vannak éleseszűek és gyengeelműek. Vagy talán nem tanuskodik éles észről és óvatosságról az, midőn a róka, ha a befagyott folyó jegén át akar futni, előbb a jégre fekteti fülét, hogy nem hallja-e a víz locsogását? Továbbá: megfigyeltek egy hollót, midőn az egy edénybe követ dobott, hogy az edény tartalma följebb emelkedjék. — A fecskék és méhek mesteri építéseit ki ne ismerné, ki ne bámulná? — Még oly dolgokat is látunk

némely állatnál, melyek majdnem emberi értelemre vallanak. Nem szólok itt a kutyákról (és miért nem), csak a fecskéről iktatok ide egy tapasztalatot.

Skóthonban a Cheviot hegy mellett számtalan sok fecske gyülekezett össze. Elleptek minden épületet és fészkeiket azok fedelei alá rakták. Volt e vidéken egy régi kastély, melynek falait sűrűn tele építették fészkeikkel, sőt két fecskepár az emeleti hálószoba ablakára függesztette fészket. A következő reggel szokatlan zaj támadt a szárnyas vendégek között, mert egy szolgáló az ablakról a két fészket leverte. Alig történt ez meg, midőn a nagy fecskesereg összegyülekezett a kástélytól távol eső ház tetején, hol igen élénken és sokáig csicseregtek, mintegy tanácskoztak. Végre déltájban szétrepültek, az egyik sarat, a másik szalmát hozott, a harmadik segített a fészekrakásnál, mely fészkek helyét az előbbi helytől oly távol választották, a mily távol csak lehetett. Annyi kis kőműves segédkezett az építésnél a hány csak odaférhetett, így közös erővel csakhamar összetakoltak két fészket, melybe a két fecskepár boldogan vonult be.

Mily szépen segítettek egymáson e kedves állatkák, pedig nem volt Széchenyiük, ki ezt mondta volna nekik, reájuk alkalmazva: «Álljunk sokan össze, mert mit tehet egy ember? De sok ember okulhatna e szép példából!

Az emberek szeretik magukat az állatoktól szorosán megkülönböztetni, elkülöníteni, pedig a lélektől eltekintve, mégis közeli rokonság létezik köztünk; épp úgy születünk és halunk meg, mint ők, épp úgy táplálkozunk, ugyanazon érzékeink és szenvedélyeink vannak, mint nekik, csak egyetlen előnyünk van a beszéd. Sőt érzékek dolgában az állatok határozottan felettünk vannak. Volt-e már valaki, kinek oly éles látása volna, mint a sasnak? vagy a ki sötétben oly jól látott volna, mint a macskák és baglyok? Kinek volt oly kitűnő hallása, mint a szarvasnak? Melyik ember szaglása oly éles, mint a kutyáé? Melyik inycenznek van olyan izlése, mint a szarvasmarhának, mely száz fű között is megkülönbözteti a jót a rossztól? Létezett-e valaki, a kinek oly kitűnő tapintása lett volna, mint annak a póknak, mely hálója közepén ülve annak legkisebb mozgását is megérzi? Egy kérdésre sem felelhetünk «igen»-nel! Évkönyveinkben nem említetik egy eset sem, melyet felhozhatnánk.

Azt mondtam fentebb, hogy az állatok az ember békés szövetségesei és engedelmes alattvalói is. Csak két példát akarok erre vonatkozólag felhozni.

Az emberhez minden időben és minden népnél legszorosabban fűződött a ló és a kutya. A ló, melyet méltán mondanak a legszebb és legnemesebb állatnak, a történet előtti kor szürke homályától folyton részese volt az ember sorsának, követte őt vándorlásaiban, küzdelmeiben, harczaiban, viszontagságaiban gyakran hivebb volt, mint embertársa, kit barátjának nevezett. A legbensőbb viszony az ember és a ló között a jelenkorban az araboknál van, hol egyszersmind a szabad ember elválhatatlanul szükséges vagyó-

nát képezi; ugyszólván sohasem távozik oldalától, mert gazdája a legnagyobb és legelkényeztetőbb gyöngédséggel neveli fel; urának örömét és buját, sátorát és majdnem ágyát is megosztja. Így van ez az araboknál, a mely nép fiait általában műveletlen félvadaknak tartják. És nálunk? Ha összehasonlítjuk a mi bánásmódunkat az arabokéval, sajnos, be kell ismernünk, hogy nálunk, kik magunkat felvilágosultaknak, művelteknek tartjuk, a ló helyzete sokkal rosszabb és szánalomra méltóbb. Hogy példát találjunk, nem kell messze mennünk, csak az ablakon kell kinéznünk arra a esontvázra, ott az ócska bérkocsi előtt. Ez a lónak csufolt szánalmas teremtmény alig bírja önmagát tovavonszolni az éhség és megéröltetés miatt, az a barbár pedig, ki ott ül a bakon, úgy üti, cséplí azt a szegény állatot és úgy káromkodik, hogy a szelidebb ember igazán nem tudja mit tegyen, a fülét fogja-e be, vagy a szemét takarja-e el?

De nem csak a városban van ez így, a falun is megtalálhatjuk, bár itt általában szelidebben bántanak az állatokkal. Ha a kocsis, vagy béres összeveszett a gazdával, az istállóba visszatérve, a lovakon tölti a bosszuját, azokat üti; de sokszor pusztá unalomból, ha a gazdára kell várni valahol a kocsival, üti a lovakat, ahelyett, hogy kinyugodni engedné őket. Ha a fuvaros nagyon megrakja kocsiját és az egy kutyuban megakad és a lovak nem bírják kivonszolni, akkor üti-veri őket és biztatja: «Gyű-te! húzzad az lsten nevében!» És még ő beszél Istenről, ki magát büszkén vallja ugyan Isten képmásának, de éppen nem viselkedik kellően, e névhez méltóan!

A kutyáról talán nem is kellene szólnom, mert erről már annyi ismeretes, hogy én aligha hozhatnék ismeretlen példát, hogy bemutassam hasznosságát. De mégis ide iktatok néhány vonást. A kutya, épp úgy mint a ló, az ember elválhatatlan hű társa, örökké a hűség és éberség jelképe marad; érzékeinek élessége által kitüntetve épp úgy, mint a tanulékonysága és értelme által, nem feledi el a jó tetteket sohasé; e jóindulatu teremtmény megérdemli, hogy hazája legyen az egész föld és ennek minden országa külön, hogy mindenütt el legyen terjedve, mindenütt jól bánjanak vele. A kutya fölülmulja az embert egyszerűsége, hűsége és ragaszkodása által.

Számos példát hoz fel a történelem a kutyák hűsége mellett, mondhatnám többet, mint a barát hűség mellett. A rómaiaknak, midőn 101-ben Kr. e. a cimberék legyőzték, még heves harcot kellett vívniok a kutyákkal, melyek a szekér-várban a málhát őrizték. Midőn orániai Vilmos 1572-ben Brabantban háborut viselt a spanyolok ellen és az ígért francia segítség elmaradt úgy, hogy vissza kellett vonulnia, akkor egy napon, a kiállott fáradság következtében, kíséretében együtt elszunnyadt. Álmukból a herczeg kis ölebének vonyítása és kaparása ébresztette fel épp akkor, midőn az odalopódzott spanyolok már közelükben, a sátor előtt voltak. Így mentette meg a kis éber állat urának és ura kíséretének életét, vagy legalább is szabadságát. Felemlitem-e még azt, hogy az

eszkimónak zordon hazájában egyedüli barátja és kísérete, sokszor egyedüli eledele, tehát életfentartója a kutya, mely nélkül ezen emberek nem létezhetnének azon a kietlen vidéken?

A kutyára rábizza a juhász a nyáját, a vak testét, életét, az utat, a birtokos és utazó vagyonát és biztonságát. A kutya az ember nélkülözhetlen vadásztársa és leghűbb barátja. Követi urát mindenüvé; ha ez leül, lefekszik a lábához s ha tovább megy, követi lépésről lépésre. — A szorgalmas hollandoknál a kutyának is kell dolgoznia; a angol tolvajok lopásra tanítják kutyáikat. A vak koldus, vagy zenész betanítja uszkárját, hogy a szájába fogja gazdájának kalapját és így gyűjtse össze az alamizsnát.

Talán nincs a történelemnek egy hőse sem, kiről aránylag úgy nyilatkozott volna, kit úgy dicsőített volna életírója, mint Scheitlin nyilatkozott Barryról, arról a híres szt.-bernát-hegyi kutyáról. Oly érdekesen, oly elragadóan írja le jellemzését, hogy senki sem sajnálhatja az időt, melyet eltöltött, míg e leírást átolvasta.

«A legjelesebb kutya, melyet ismerünk, mondja Scheitlin, nem az volt, mely a korintusi Acropolis őrségét felébresztette; nem az, mely mint Beçerillo, a meztelen amerikaiak százait szakgattaszét; nem a hóhér kutyája, mely ura parancsára a félénk utazót a hosszú sötét erdőn átkíserte; nem Dryden «Sárkánya», mely ura intésére a négy banditára vetette magát, néhányat megfojtott és így ura életét megmentette; nem az, mely otthon bejelentette, hogy a molnár gyermeke a patakba esett; sem az a városi kutya mely a hidról a folyóba ugrott és egy leánykát a vízhaláltól megmentett; nem Aubrys, mely ura gyilkosát megragadta és a küzdelemben a király előtt szétszagatta; sem Benvenuto Cellini ebe, mely az aranyműveseket rögtön felébresztette, midőn ékszereket akartak tőlük lopni: hanem Barry a szt.-bernát-hegyi szent! Igen-Barry, te legnagyobb a kutyák közt! Te nagy, eszes, emberi értelmességű kutya*) voltál, fogékony lélekkel a szerencsétlenek iránt. Te több mint negyven ember életét mentetted meg. Te eltávoztál kosáráddal, kenyereddel és egy üvegese édes, erősítő üdítő-itallal a nyakadon a kolostorból, hízivatarban és ködös időben egyik nap úgy, mint a másikon, hogy olyanokat keress fel, kiket a hó eltemetett, a lavina befedett, hogy kikaparjad őket, vagy, ha ez lehetetlen, gyorsan haza fuss, hogy a barátok veled jöjjenek ásókkal és neked ásni segítsenek. Te a sirásó ellentéte voltál, feltámasztottad az embereket. Neke, mint a finom érzésű embernek részvét által kellett tanítani tudnod, mert másképp bizonyosan nem merészelt volna az a kikapart fiúcska a hátadra ülni, hogy te őt a barátságos kolostorba vigyed. Odaérvé meghuztad a csengőt a szent kapun, melyen belől az irgalmas barátoknak adhattad át a drága lelenczet ápolás végett. És midőn az édes terhet levették rólad, rögtön újra kutatásra indultál ki, gyorsan elmentél. Minden siker oktatótt téged és vigabbá, meg részvevőbbé tett. Az a jó tett áldása, hogy mindig jól kell szülnie! De hogyan beszéltél a

*) «... ein grosser sinnvoller Menschenhund.»

megtaláltakal? Hogyan gerjesztettél bennük bátorságot és vigasztalást? Én odakölcsonöztem volna neked a beszédtehetséget, hogy nem egy ember tanulhatott volna tőled. Igen, sohasem vártad, míg megparancsolták, hogy keresni menj, te mindig önmagadat emlékeztetted kötelességedre, mint a jámbor, Istennek tetsző ember. A mint csak távolról sejtetted a köd és hóvihár közeledtét, rögtön elsiettél. Így tettél fáradhatlanul 12 évig . . .»

Ezen tevékeny állatot, mely fájának leghiresebbje volt, végre egy utazó, kihez közeledett, agyonlőtte, mert nem ismerve, vadállatnak nézte. Kitömött bőre most a berni muzeumban őriztetik.

Ennyit a kutyáról és most áttérek a szárnyas állatokra.

Ki ne látott volna czinkét, verebet, fülemilét a bokrokon, a kertekben és erdőkben, midőn hernyót, férget, rovarot szedegettek? Az a rengeteg sok szunyog, mely egy egy nyári estén a mocsarak és folyók partjain repked, hogy elvész, ha néhány lappantyu rájuk akad!

Többször hallhatja az ember az efféle kifakadásokat: «Bár csak kipusztulna az az egész harkályfajzat, mindjárt szebbek lennének a fák!» Ha e kívánság teljesülne, dehogyan lennének szebbek a fák, sőt éppen ellenkezőleg, gyorsabban pusztulnának ki, mert a harkály az ép fát, melyben semmiféle féreg sincs, nem bántja. Ha tesz is azzal kárt, hogy a fa törzsébe odút váj, mégis nagyobb a haszon a férgek kiszedése által, melyet e piros sapkás ács hajt. És mégis üldözik, vadászszák a tudatlan emberek!

Nagy Frigyes kertjéből kedvezenc gyümölcsét, a cseresznyét, a verebek lecsipkedték, ezért parancsot adott, hogy a verebeket fogják, lödözzék, pusztítsák; minden verébfőre hat fillért tűzött ki. De volt-e haszna? A kormány két év alatt több ezer tallért fizetett verébfjekért, a király kertjében pedig falevél és cseresznye helyett, hernyók termettek. Ekkor Frigyes kénytelen volt parancsát visszavonni, más országokból hozatni verebeket és elismerni, hogy a természet intézkedései a leghelyesebbek.

Kimutattam néhány példában az állatok hasznosságát. Van ugyan egyes állatok, melyek batározottan kártékonyak és melyeket az embernek érdekében s jogában áll üldözni, megpusztítani; de viszont az állatok tulnyomó része hasznos az emberre nézve; ha tesz is egyik-másik kárt, ez legnagyobb részt oly csekély, hogy ugyanezen állat haszna által teljesen kiegyenlítettik. Ezen állatokat tehát kimélnünk kell; nem szép dolog és határozottan rossz szivre, kegyetlen jellemre mutat, ha valaki az állatokat kinozza.

Az atheni areopag igen szigoran ítélte, midőn egy gyermeket kivégeztetett, mert az varjának a szemeit kivájta. — Néhány év előtt Abó finnországi városban egy kutyán átment egy terhes szekér, a szegény állat, mintegy segedelemért könyörögve, egy bolt elé csuszott. Ekkor egy 15 éves fiú előbb kövel dobálta, aztán forró vízzel öntötte le; ezért törvény elé került, hol a bírák elítélték. Az ítélet szerint pellengérré állították, nyakára akasztván egy nagy táblát e felirattal: «Vérszomjazó szörnyeteg.» — végre két ember megkorbácsolta. — Ezen igaz történet szolgáljon

intő például mindazoknak, kik az állatokkal kegyetlenül bánnak. Isten az állatokat az ember hatalma alá rendelte ugyan, de csak azért, hogy azokat valódi szükségleteire illendően használja, nem pedig, hogy ezen hatalmával visszaéljen. Csak romlott szívé, erkölcstelen és háládatlan ember kinozhatja az állatokat, melyek munkájuk által neki kenyerét segítik keresni, melyek mindnyájunknak táplálékot és ruházatot nyújtanak. És vajjon okosan cselekszik-e a gazda, ha marháját kinozza, vagy kinozni hagyja? Bizonyára nem, mert utoljára is a gazda veszt legtöbbet, minthogy azon állatokat, melyekkel rosszul bánunk, hamarabb tönkre tesszük, azok a rájuk mért munkát végezni nem képesek, rossz teherhordókká, korán hasznavehetetlenékké válnak és helyettük drága pénzen másokat kell szereznünk. Állatkinzók és hóhérok mindazok, kik menthető ok nélkül csupán pajkosságból, vagy egy kis borra valóért, vagy hogy néhány perczel korábban érkezzenek céljukhoz, a marhát életveszélyben sebes vágatva hajtják. Lehetetlen pedig, hogy a legeggyűbb ember is át ne látná, mily oktalanul, embertelenül cselekszik, midőn házi állatait kinozza.

A szegény állat nyögése a mennybe hat, a legcsekélyebb férgen is az Isten keze nyugszik; jaj annak, ki kénytelenység nélkül, de kétszeresen jaj annak, ki ok nélkül kinoz!

Budapest. IV. ker. községi főreáltanoda önképző köre.

Ne bántsát az állatot...

Irta: KLICZPERA JÁNOS.

Kicsiny gyermek voltam,
Majd hogy nem ökölnyi.
Még csak le sem tudtam
A nevem körmölni,
Mikor egyszer . . . régen
Van már vagy husz éve,
Szüleim azt mondják:
„Mehetsz az erdőbe!
Hogy ne magad kószálj,
Menjen Gabi véled,
Kis kutyánk is vidd el,
Ha épp jónak véled.
Nézzétek meg szépen
A remete bacsit
Adjatok, ha mondja
Parólat és pacsit!
Utravalót majd ad
A Zsuzsánna néni,
Ebédre meg aztán
Jertek haza enni!“
Az ölembe kapom
Kis Tisza kutyánkat
S akkor veszem észre,
Hogy Gabi már rángat:
„Mikor megyünk, hékám,
Talán csak nem este?
Hogy elmenjünk, szegény
Csak úgy várta, leste.
Hamar oda értünk
Mindahárman futva
Alig, hogy pihentünk
Egyszer a nagy utba.
Le is telepedtünk
Egy pázsitos réten,
Közel a patakhoz,
Fujva, szomjan, élén.
Le a bársony fűre
Terítettünk asztalt;

Ételt úgy mint mi ott
Senkisé magasztalt
Egyszerre csak látjuk,
Hogy liheg a kutya,
— Persze, hisz neki is
Hosszu volt az utja.
Felébredt kettőnkben
A csintalan ördög:
„Itt van Tisza, igyál
S vegyél egy kis fűrdőt.“
S azzal gyorsan, rögtön
Dobtuk a patakba;
Kutyánk persze kissé
Meg volt ott akadva.
Nem volt mély a vize,
Csak egy kicsit hideg
S mi jókat neveltünk
Hogyan sipog, remeg.
Egyszerre csak hátul
Valaki megszólal
S remegve láttuk, hogy
A remete . . . oh, jaj
Hirtelen ránk förmed:
„Mit csináltok itten?!“
Kikaptuk a kutyát
A vízből ijedten,
Szégyenkezve álltunk
Az öreg elébe
Elöttem van most is
A haragos képe.
Nem szólott egy szót se,
Csak reánk tekintett,
Majd elindult haza
Kézen fogva minket.
Elértük a kunyhót,
Ő leült egy körre
Mi ketten meg szépen
Csendesesen köréje.

Hallgatott egy perczig,
Majd beszélni kezdett:
„Keveset mondok majd,
Jól megjegyezzétek.“
Emberhez nem méltó
Csunya dolgot láttam
Töletek ezt soha,
De sohasem vártam.
Az állat mint minden
Isten teremtménye,
Neki is van élte,
Lelke s benső lénye.
Az állat épp úgy érez,
Miként minden ember;
A világ neki is
Egy mérhetlen tenger.
Sokan mondják azt is:
Ne bántsát az állatot,
Hisz az állatokból
Csak hasznod láthatod.
Pedig ez nem igaz
S nem ez az igaz ok,
Ne azért védjük meg
Mert hasznos állatok,
Ha ütni kész kezed,
Am ott legyen szived
Hisz azért ad Isten;
Az embernek szívet.
Ne bántsát az állatot,
Te rád lesz az szegény,
Mondjátok: „Nem bántjuk
Isten úgy segítjen!“

Ezt mondta az öreg,
Majd fölkelt s megállott,
Mikor messze voltunk,
Még mindig úgy állt ott.

Budapest. V. ker. kir. kath. főgymnázium.

HÜSÉG.

Irta: GÖDE JÁNOS.

I.

Szokatlanul ragyogóan bukott a nap a tengerbe. Vérpiros, majd violaszínű fényével bevonta az ég peremét, s átcsillogott a sötét, zöldes tenger hullámain. Azután egy végsőt pillantott a végtelen sik vízre, s kihülő sugarainak gyenge lilaszinbe játszó sárgásfehér fényét utoljára tánczoltatta meg a csendesen rengő habokon.

Nyugat felé rózsaszinben uszott a láthatár. Halavány rózsaszínű sugarak tükröződtek végig a vizen, a hollandi partok szikes, alacsony szirtein, sőt még a kis halászfalu kivilágított házain is.

Lámpák fénye verődött a rév sima vizeztükrére, — rezegve és megnyulva. A halászfalu lakói ünnepet ültek. Az napra várták haza az északról halszállitmánynyal visszatérő «Angelicát».

Erre a napra csinosították fel házaikat, s erre a napra virágozták fel a kis templomot is. Ott fog holnap Harry Green, az «Angelica» másodkapitánya örök hűséget esküdni Van Pierce mester aranyoshaju Lucie leányának.

A szőke kis menyasszony kiült az Aberdeen szikla mohos, aranyos hátára, s merengve nézett le a tengerre. Mellette egy öreg, bozontos szőrű kutya feküdt, s néha néha orrát asszonya térdére fektetve, okos barna szeméit ráfüggesztette.

A révből odalátszottak a lampionok tüzes golyói, s zürzavaros hangok, meg elmosódott dudaszó hallatszott el.

A kutya mereven bámult a tenger egyre sötétülő tükrére, s néha-néha kinosan szűkölt, mintha valami láthatatlan veszélyt érezne.

Lucie lassan ráfektette kezét a kutya fejére és simogatni kezdte. Szép formás fejcskáját odatámasztotta féloldalt a szikla egy kiszögellő csuczához. Aranybarna haja leomlott, s valami különös, bánatos ellentétet képezett a szikla zöldmohos felületével, mikor a bucsuzó nap rávetett egy pár halványpiros sugárt.

A kutya egyszerre felugrott, s urnőjére tekintve halk ugatással futott le a tengerpartra.

Lucie végignézett a tengeren, s örömsikolyban tört ki. Messze, messze, a láthatár szélén egy kis darab fehér folt jelent meg...

Abban a perczen odalenn a révben is eldőrdültek a mozsarak: azt a tengernyi vitorlát ott is észrevették.

A kutya még mindig ott állott a parton. Hosszu ideig nézett egy irányban, azután farkát aggódalmasan behuzva, lassan visszajött a sziklára. Odafeküdt Lucie lábaihoz, s fejét első lábaira téve csendesen nyöszörgött.

A révben hirtelen zaj támadt. Lucie odafigyelt. Messziről kivehette, hogy az emberek ijedten futkosnak össze-vissza.

Csakhamar megtudta a riadalom okát is. A messzelátón nem csak azt a fehér foltot vették észre, hanem közvetlenül felette az égen egy feketét is . . .

És a míg a fehér folt lassankint növekedett, százszoros arányban nőtt a fekete is. A parton állók szorongó szívvél nézték, hogy miként borítja be bizarr alaku fekete ponyvájával az égboltot.

Az Aberdeen szikla lábánál a tenger csendesen morajlott, a levegőben pedig sirályok repültek, s vésztlóslóan csattogtatták piszkos fehér, vitorlaszerű szárnyaikat.

Lassan besötétedett. A tenger egyre nagyobb hullámokat vetett, fehér fodrai meg-megcsillantak. Majd hirtelen orkán kerekedett, öles hullámokat, víztölcséreket korbácsolva fel.

Lucie ott térdelt a szikla tetején, s imádkozott. Imádkozott annak az életéért, a ki neki a legkedvesebb volt.

Mikor már teljesen kivehette a hajó alakját, akkor tört ki a vihar egész erejével. A légben elektromos szikrák villogtak, s héberkorba hatalmas villámok világították meg a tengert.

Lucie egy vakító, villámfénynél észrevette, hogy egy pislogó lámpásu csolnak válik el a hajótól. A szíve hangosan megdobbant. Azon kell lenni Harrynak is!

Remegve, merev szemekkel nézett arra a lassan, hullámhegyekkel küzdve közeledő fényre.

Egyszer aztán, már nem messze a parttól, egy hatalmas vízhegy csapott át a ladikon, s leütötte arról a lámpát. Lucie még hallott egy-egy elhaló jajkiáltást, — azután már nem hallott semmit. Nehéz, fojtó köd ült a lelkére, valami különös zibongást érzett, — s eszméletlenül terült el a parti fövényen.

Az eb, mikor meglátta, hogy urnője mozdulatlanul fekszik, s hogy a tengeren eltűnt az a halavány fény, — hangosan vonítva rohant a tajtékzó habok közé, s egész erejével csapkodva a vizet, mindig messzebbre, messzebbre hatolt a tengerbe.

Jó egy fél óra kellett, a míg visszatért a partra. Szájában egy kimosódott színü selyemkendőt hozott.

Az a kendő volt, melyet egykor a szép leány adott távozó jegyesének. Egyik sarkában még most is kivehető volt a belehímzett két név: «Harry — Lucie.»

II.

Elmult a tél. Az aberdeeni lakosok lassankint elfeledték a katasztrófát, s elveszett kedveseik képe már csak egy-egy fájdalmas emlékként élt szívében. A kis faluba lassankint visszatért a megszokott, nyugodt, zajtalan élet.

A természet is mintha felvidult volna. Letette fehér gyászát, s színesebb ruhába öltözött. Az enybe szélben egy-egy kibuvó üde-zöld fűszál ingott, s itt-ott a sziklákon az olvadó hó alól előtűnt egy hóvirág fehér fejceskéje is.

Csak egy virág volt, a kinek a tavasz hervadást hozott, a kinek szívé a máreziusi szálló napsugár már csak a bucsuzás bánatos boldogságával tölthette el: Van Pierce Lucie.

Az Angelica katasztrófája óta a szép leány fogyott, hervadt egyre. Alakja megnyulott s egészen átlátszóvá vált. Csak a szemében égett kiolthatatlan, tulvilági tűz.

Naponkint kijárt a partra kutyájával, s ilyenkor a lelke egy más világba tért el.

Egy más világba, a hol együtt volt megholt kedvesével.

Ilyenkor a kutya szomoruan kullogott utána, mintha átérezné urnője bánatát. Mikor aztán Lucie magához tért fásult fájdalomból, s megeredt könyének árja, — a hü Douglas is halkan nyöszörgött.

Már az első meleg napfény siklott végig a vizen, a mikor Lucie nem jött ki többé a tengerpartra. Ott ült házikójuk előtt egy öreg karosszékben, s bánatos merengéssel nézte a természet ébredését. Tudta biztosan, hogy ő nem ér már meg több tavaszt.

Elhallgatta hosszan a tenger morajlását, s aranyosfürtű szép fejét bágyadtan hajtotta le a háta mögé tett vánkosra, melyen enyhe, meleg napsugár futkározott.

Egy szép áprilisi alkonyatkor azután, a mikor a látóhatár megint olyan gyenge rózsaszínben uszott, Lucie aggasztóan jól érezte magát. Ősz apja kérdésére tulvilági vidámsággal felelte:

— Már nem fáj semmim . . . Meggyógyulok . . .

Azután végig simította lábai előtt fekvő kutyája fejét, s szeliden mosolyogva beszélt hozzá:

— Keresd meg uradat, Douglas, s mond meg neki, hogy nagyon szerettem . . .

. . . Másnap már kigyultak a viaszgyertyák a Lucie feje körül, s Van Pierce mester szöke szép leányát kikísérték az aberdeeni zöldvirágos kicsi temetőbe.

*

Tizszer virult már ki az a kis barna domb a Lucie sirhalma fölött. Az öreg Van Pierce azóta régen elköltözött már leánya mellé, s a faluban Harry és Lucie története csak mesekép él már.

Ha idegen ember keresi föl Aberdeent, egyszerű közvetlenséggel mondják el neki azt a szomoruan szép történetet, s megmutatják az események egy élő tanuját is.

Kivezetik a tengerpartra, s figyelmessé teszik egy különös jelenségre. Egy öreg szürkeszörű kutya fekszik a parton, s napokig bámul a tengerre. Éjjelre bevonul a szikla egy barlangszerű nyílásába, s onnan kémlel. Ha az égen a legkisebb felhőfoltocska mutatkozik, nyugtalanul szaladgál a parton, s elfojtottan nyöszörög.

S ha néha az a felhő viharrá növekedik, a kutya nem bír többé magával. Vadul fénylő szemmel futkároz, s mikor már legjobban dühöng a vihar, — keservesen vonitva veti magát a hullámok közé . . .

. . . Douglas keresi elveszett urát.

Miskolcz. Református főgimnázium önképzőköre.

A CSÓKA.

Irta: GYARMATHY JÓZSEF.

Néhány évvel ezelőtt, még mint kis diák, egy alkalommal, a nagy szünidő alatt meglátogattuk szülőimmal együtt nagybátyámat, a ki nagyon szives, előzékeny s e mellett vidám társalgó és egészséges humoru ember. Szülőim már régóta emlegették előttem kedvességét, szeretetreméltóságát s azt, hogy ha jó vizsgát teszek, engem is elvisznek.

Ugy is történt. A negyedik osztályból jó bizonyítványt vivén haza, néhány nappal később utnak indultunk, messze, a szép Erdély regényes bérczei közé s némi eltörődés után meg is érkezünk. Azt az örömet, mely megérkeztünkkor az egész családot áthatotta, leírni lehetetlen volna. Engem, mivel még először láttak, össze-vissza csókoltak, előállottak száz és százféle kérdéssel, hogy hányadik osztályba járok, milyen bizonyítványom van, s mi szeretnék lenni s több eféle aprósággal.

Szüleim néhány napot töltének nagybátyámnál s én saját kérésemre s nagybátyám óhajtására ott maradtam néhány hétig, melyeknek eltelte után a legszebb emlékekkel eltelve távoztam onnan. Ezen emlékek közt van az emléke egy kitömött csókának is, melyen nagybátyám igen sokat elmerengett s többször mondá, hogy nincs az a kincs, a miért odaadná. Én kíváncsi lettem s kérdezősködtem felőle, de ő azt mondá, hogy még most nem mondja meg, csak akkor, ha nagy diák leszek, mert akkor fogom igazán megérteni.

Nagy diákká lettem s ismét meglátogattam nagybátyámat, mikor is első dolgom volt a fekete madár felől kérdezősködni s ekkor mondá el nekem a következő történetet:

«Nem tudom, úgy van-e vele más, mint én, de én a madarak közül legjobban szeretem a csókat. No persze, hát mindenkinek más az izlése s így más és más madár tetszik neki. Így pl. Petőfi, a dalok királya a gólyát szerette legjobban; nekem pedig, mint mondám, a csóka tetszik. Ugy szeretem azt a szép fekete tollazatát s oly kedves, mikor okos szemével rám-rám kacint. Még mikor gyermek voltam, már akkor, ha véletlenül egy csókat kaptam, kimondhatatlan volt az örömöm s a vakáció bizony kissé unalmas napjait oly szivesen töltém el vele. Tanitgattam holmi egyre s másra s úgy örültem, mikor kiállításomra rögtön vállamra repült.

De nem csak a gyermekkorban, hanem már később midőn már férfivá lettem, még akkor sem tudtam lemondani e madár iránt való vonzalmamról s jelenlegi boldogságomat egyenesen ezen madárnak köszönhetem.

Ugyanis ki lettem nevezve a sz . . . i járásbirósághoz aljárásbirónak s itt hivatalos elfoglaltságaim s egyéb körülmények

nem engedték, hogy a város intelligenciájának társaságában gyakrabban megforduljak s többek közt egy hónapig beteg is voltam.

Odaérkeztemkor egy gyermeket láttam egy csókával játszani s láttam, hogy a madár mily ügyes, kértem a gyermeket adná el nekem a madarat. Ő gyermekes naivságával mondá, hogy nem tudna ezért a bácsi megfizetni.

Én megkérdeztem tőle, hogy mennyiért adná mégis s ő 20 krajczárt kért. Jót nevettem a gyermek laikusságán s adtam neki negyven krajczárt érte s roppant örömmel hozta lakásomra a madarat. A madár csakhamar megszokott s jól érezte magát második otthonában. Egy kis idő múlva az én madaram már lopni is mert, a boltból holmi színes szalagokat, pántlikákat hozott s ügyesen elrejté az ajtó melletti zugban.

Erre az időre esik a betegségem is. Mikor aztán nem foglalkozhattam a délutáni órákban a madárral, hát ő kedve szerint barangolt össze-vissza s estére azért rendesen hazajött.

Mikor aztán fölgyógyultam, kíváncsi valék, vajjon mi mindent lophatott össze az én madaram? Hát nagy meglepetésemre látom, hogy ott több értékes tárgy s egy arckép hever. Ugyanis egy arckép s T. E. monogrammal egy melltt.

Sokáig gondolkoztam, vajjon honnan hozhatta ezeket a tárgyakat s a fénykép is egészen ismeretlen előttem. Tudakozódtam sok helyen utánna, nem vezett-e el ilyen és ilyen értékes tárgy.

Egyszer csak a szomszédba láttam besurranni azt a kis lányt a kinek mása az arcképen volt.

Tudakozódtam, hogy vajjon ki az s megtudtam, hogy az, orvosné testvére és hogy betegségem ideje alatt érkezett oda s most már állandóan ott fog lakni, mert szülei elhaltak s az orvosné egyedüli testvére.

Tisztában voltam azonnal, mit tegyek.

Átmentem részvételem kifejezni s az értékes tárgyat átszolgáltatni. A szőke kislány szemlesütve köszönte meg figyelmemet s titkon fel-felpillantva mondta, hogy: «De hamis csókája van magának.» A fényképről hallgattam. De a kis hamis nem mulasztotta el megkérdezni, hogy nem vitt-e oda egy arcképet. Én mondtam, hogy igen; de engedje meg nagysád, hogy e véletlen találkozás emlékére megtarthassam magamnak. Ő pirulva igent intett fejével s kiszaladt. Én még kissé társalogtam az orvosnéval, ki a mellékszobából hallgatta az egész jelenetet s eltávoztam.

*

Ezután gyakori vendég voltam az orvoséknál. Gyakran sétáltam a kis szőkével szép holdas estéken, virágos mezőkön s megszerettem s és kezét megkértem.

Ő azon szemlesütéssel mondta az igent, melylyel a kép megtartását helyeslé.

Sok év mult el azóta, de a csókát feledni nem tudom. Szegevénynek szomorú vége lett: valamely pajkos gyermek meglötte. Sokáig ápolgattam és még jobban hozzászokott.

Később alig tettem hazulról egy lépést is, hogy ne kísérem és ha valahová bementem, órák hosszáig ne váraкоzzék reám türelemmel és látásomkor újra ki ne fejezze örömét. Sok idő múltán megöregedett s egy éjjel meghalt. Meghalt, mint egy ember öntudata teljességével mindnyájunktól elbucszva, megsiratva.

Szegény jó madarat kitömettem s most is ott van az íróasztalomon. Oly sokszor, oly sokáig elnéztem azt a fekete madarat s elgondolom mennyi jót is köszönök neki. Szép kis feleséget, nyugodalmat, boldogságot.

Néha-néha, ha szivarom füstje mellett elmerengek a fekete madáron, kis feleségem meglep s ábrándozásomból csak ez a szava ébreszt föl: «De hamis is volt ez a maga csókája!»

«No édes öcsém», mondá, «ezért kedves nekem ez a fekete madár, ezért nem adnám a világ minden kincséért sem; mert mindent ennek köszönhetek jólétemet, boldogságomat s agg napjaim vidámságát. Látod, nem tudni, egy igénytelen állat is mily szerencsét hozhat véletlenül az embernek, ezért nem kell az állatokat pusztítani és kinozni.

Pécs. Róm. kath. eiszt. főgymnasium önképző köre.

A h ú s é g.

Irta: FISCHER BÉLA.

Nagyot csappant az utcaajtó. A vén Bodri ugatni kezdett. Kinéztem a bokor mögül, hogy ugyan ki lehet az. János volt, a favágó, a ki elszokott ugy néha-néha hozzánk jönni. Földhöz tapadt szegény volt, pedig otthon négy kis gyerek kapaszkodott a hazatérő édes apába éhesen: mit hozott, kapnak-e egy kis kenyeret. Mindig kapott nálunk valamit: holmi viselt ruhát, csizmát. Most is az én téli kucsmám volt a fejébe nyomva, a mit tavaly hordtam. Mert pénzt nem lehetett adni az istenadtának, — mert elitta volna.

A mint kinyitotta az ajtót, a Bodri morogva ment neki, ki nem álhatta ezt az embert, mert soha sem ment el anélkül, hogy a vén kutyát jól oldalba ne rugta volna.

Most is rávágott a kezében lévő suhánggal.

— Mit bántja azt az állatot, János? Bántotta az magát? kiáltottam rá.

Valamit morgott, de csak jobbnak látta a dolgot abbahagyni, s édeskés, vékony hangon kérdezte:

— Urfi kérem, itthon van az édes apja?

— Itthon majd kihivom, csak várjon itt a konyhaajtóban! S azzal befutottam.

— No, János! De régen nem láttam már? szólt kijöve édes

apám. — Ugy-e a gyerekeknek kellene megint ruha? No majd szólok az anyjukomnak, talán majd talál valamit.

Édes anyám elő is keresett néhány darab ruhát, régi kalapot, mellé csomagolva egy kis süteményt is, hadd örüljenek a gyerekek!

Mikor már nagy hálálkodva kiért János a kapuig, édes apámanak eszébe jutott valami, utána kiáltott:

— Hallja János! Holnap lesz itt a szomszéd faluban vásár; két tehenet akarok eladni, szeretném, ha áthajtaná.

János bölintott a fejével, hogy meglesz. Mindent megtesz ő, csak hogy egy kis pénzt kaphasson

Másnap, a mint János elhajtotta az állatokat, édes apám is utnak indult gyalog, maga akarta eladni a két szép jószágot. Mikor az ajtón kilépett s hátra nézett, hát látja, hogy a vén Bodri jön utána. Nem akarta magával vinni, mert csak láb alatt lett volna ott a vásárban, azért hát visszakergette az udvarba.

De a Bodri nem nyugodott. Csak szűkölt keservesen, első lábaival kaparva a becsukott ajtót. Majd föl-alá szaladgált az udvaron, keresve valahol egy lyukat, a hol kibujhat. Végre is neki futott a palánkkerítésnek, a hol legalacsonyabb volt, s átugrott rajta. Nagy kullogva futott édes apám után, mintha félne, hogy verést kap.

Olyan különösnek tetszett ez előttem. Az öreg Bodri soha sem erőszakoskodott így, mint most. Valamit kell éreznie.

*

Már hanyatlóban volt a nap. A szederfa árnyéka hosszúra nyulva ott rezget a tornác fehér oszlopain, az ereszen, mely alatt a fecskék nagy röpködés, visitozás után bujnak be fészükbe, egy-egy fafatot dugva utoljára a kicsinyek nagy, sárga szélű csőrébe.

Édes anyám neki támaszkodva a könyöklőnek, itt várta édes apámat, végignézve a poros országuton, mely éppen a kert alatt vezetett el.

Egy-egy szekér csörömpölt végig az uton. Bent a szekérben bortól kihevült arcok, hátul tulipános láda, szekrény, ágydeszkák egymásra felhalmozva. Ezek már megjöttek a vásárról.

— Ugyan hol lehet az az öreg már megint oly sokáig? szólt türelmetlenül édes anyám s kiment az utcaajtóba, leült a ház elé a fehérre meszelt kőpadra. Ott várta édes apámat.

A nap már egészen letűnt, az égbolt lassankint sűrű lett, csak nyugat felé látszott még valami kis, homályos fény, melyben mint széttépett rongydarab, uszkált néhány felhő.

Megjöttek a tehenek is, s megállva a ház előtt, nagyott bődültek az elmaradt borjak után.

— Nem látta kend a ténsurat valahol az országuton jönni? kérdé édes anyám az ostorral nagyokat pattogó tehenest.

— Hát nem gyüött még meg a tejsuram? Biztosan valami baja van, nem restelnék elébe menni! szólt a derék ember bajuszát kétfelé sodorintva.

— Bizony megtehetné, mondta édes anyám szomoruan.

Az öreg tehenes neki is indult az utnak.

Még soká vártunk kint, a ház előtt. Az égen fekete felhők verődtek össze, ki-kivillant közülük a villám, ijesztő fehérre világítva be messzre a vidéket. Lassankint az eső is el kezdett cseperegni, s bekergetett bennünket a házba.

Édes anyám leült az asztal mellé, tenyerébe hajtá fejét, hogy én ne lássam a szemébe túluló könnyeket. Én oda ültem az ablakhoz, onnan néztem, hogy villámlik, hogy szakad az eső.

Igy ültünk sokáig a nélkül, hogy egyikünk is szólts valamit . . .

Egyszerre csak a kapu csapódását halljuk. Siettünk ki, megnézni, hogy nem édes apám jött-e meg.

Csakugyan ő volt. Ruhája átázott a szakadó esőben, arca sápadt volt, s reszketett, mintha fázott volna.

Soha sem láttam még így. Szótlanul megölelt bennünket, nem tudott egy szót sem kimondani a nagy izgatottságtól. Csak mikor a szobában leült, mondta el mi történt vele.

«Már jó délután volt, hogy eladtam azt a két jószágot. Jánost már e'öbbs hazaküldtem, s mondtam neki, hogy majd én is megyek egy óra múlva. Hanem hát az indulás mégis csak későre maradt.»

«Már egészen besötétedett, mikor a szegi dülöhoz értem, a vén Bodri morogni kezdett, s hirtelen az árok felé ugrott. Ijedten nézek hátra, hát látom, hogyan mászik ki a gazember az árokból, kezében egy nagy doronggal.»

— Micsoda gazember? Kérdé jó, édes anyám megijedve.

«Az a haszontalan János. Hát ez a hála azért a sok jóért, a mit vele tettem?! Soha sem hittem volna!»

«Amint kimászott az árokból, nekem ugrott. Én nem tudtam hová lenni ijedtemben, nem volt semmi sem a kezemben, még csak egy jóra való suháng sem.»

«Futni akartam. A mint ezt észrevette, utánam ugrott, megkapta karomat, s a kezében levő bottal fenyegetett, hogy agyonüt, ha nem adom elő pénzemet.»

Itt egy percze megállt édes apám, mert a nagy fáradságtól, a kiállott félelemtől alig tudott beszélni.

«Mit akarsz te az én pénzzemmel, te hálátlan! — kiáltottam rá, s ki akartam rántani a karomat kezéből.»

«Feleletül nagyot vágott a bottal karomra. Kétségbeesve kiáltottam segítségért, mikor egyszerre csak lábához kapott a gazember, hirtelen eleresztette a karomat s a kutyát kezdte ütni. De a Bodri, beleharapva lábszárába, nem eresztette azt ki fogai közül, míg csak el nem törte a lábát a szegény állatnak egy pár hatalmas ütéssel.»

«Azzal ismét nekem akart rohanni, dühösen emelte botját, körülnézett, — s engem nem látott sehol.»

«Egy közeli bokor mögé bujtam el, s onnan néztem remegve, hogy mint keres engemet.»

«A szegény Bodri ott feküdt az országút közepén véresen,

de mikor látta, hogy mit akar a rabló, hogy engemet keres, felállt nagy keservesen sánta lábaira, s újra ráugrott Jánosra.»

«Ott verte félig agyon azt a szegény párát.

«E közben a nagy zajra odajöttek a vásárosok, ki kocsin, ki gyalog, s lefogták az utonállót.»

«Szegény hűséges Bodri! Csak azt sajnálom! Ha ott nines, nem tudom, hogyan menekültem volna meg.»

Apám ezután elment lenyugodni, nagy szüksége volt a pihenésre.

Édes anyám engemet is aludni küldött, mert már későre járt az idő. Én azonban egész éjjel nem aludtam, mindig az az átkozott János jutott eszembe, a mint az öreg Bodrit üti véresre botjával.

Háromszor is felültem az ágyban, mert mintha valami nyöszörgést hallottam volna kint az ajtó előtt.

Hallgatóztam sokáig, de a nyöszörgés elhallgatott, csak az eső csurgása hallatszott az ablak alatt

Másnap, a mint világosodni kezdett, felkeltem, lassan az ajtóhoz mentem, édes apámat nem akartam zavarni, a ki a szomszéd szobában még aludt.

Kinyitottam az ajtót, hát láttam, hogy a Bodri fekszik ott, keresztbe helyezkedve a küszöbön. Nem tudtam hová lenni örömben, végig simogattam nagy fekete bundáját; a kezemre néztem, felsikoltottam, — csupa vér volt.

Most már tudtam, hogy mi nyöszörgött oly kinosan az éjjel

Két hátulsó lába el volt törve, feje összevissza verve, csupa vér volt az egész állat.

S mégis volt annyi ereje, hogy félholtra verve, sánta lábbal elvánszorgott hazáig, egészen annak a szobának a küszöbéig, a hol tudta, hogy gazdája alszik. Mintha még ottan is védeni akarná az elől a gazember elől. Ott lehelte ki a hű állat páráját.

Szabadka. Községi főgymnasium önképző köre.

Az állatvédelemről.

— Elbeszélés. —

Írta: KLEIN IZSÁK.

Jelige: Ki az állatokat védelmezi,
Istennek tetsző szolgálatot cselekszik

Minden élő lénynek meg van a hivatása, melyet be kell töltenie, így az állatnak is. A természetben ugyanis semmi sem létezik, a mi czél nélkül való; így az állat feladata munkavégzés, mely szükséges és nélkülözhetetlen arra, hogy a természet nagy háztartásában az egyensúlyt fenntartsa. Működésük reánk is nagy hatással van. Részint a közvetlen haszon által, melyet hajtanak, másrészt az ember életére is gyakran döntő befolyást gyakorolnak.

Ha ezt meggondoljuk, azon meggyőződésre jutunk, hogy az állatokat, már saját érdekünket tekintve is védenünk kell. Hogy ezek csakugyan megérdemlik részünkről az oltalmazást, lássuk az okokat.

A természet háztartásában minden állatrendnek meg van a maga feladata. Így a növényevő állatok a növényeket pusztítják szárazon és vizen s gátolják a növényzet tulszaporodását. A husevők ezzel ellentétben a növényevő állatok számát csökkentik, hogy akadályozzák a nagyobb mérvű növénypusztítást. Az emlős állatok többnyire hussal élnek. A madarak közül különösen az éneklők feladata nagyon fontos a természetben és sokoldalú. Ők igen szorgos őrei a növényzetnek, a mennyiben a mezőt, erdőt, kertet tisztogatják a rovaroktól és férgektől. Még a hüllők is nélkülözhetetlenek a természetben, ámbár visszatetszők, hideg testük-nél és csuszó-mászó voltuknál fogva is. A teknősök rovarokkal és növényekkel élnek, a krokodilfélék eledele halakból és egyéb gerincesek, a gyíkok végre tisztán rovarokat esznek. Azonban maguk a hüllők más állatoknak nyújtanak eledelt tojásuk és húsuk által.

Ily módon ezek a természetben az egyensúlyt fenntartják; már ezért is megérdemlik részünkről az oltalmazást, mert az ember gyenge kezének nem szabad megzavarni az egyensúlyt, melyet Isten bölcs belátásával megteremtett s mely felett örkődik, melynek gondját viseli.

Sokkal fontosabb azonban a haszon, mely reánk, emberekre hárul az állatok révén. A házi állatok, melyek nagy szolgálatot teljesítenek: a házörző-, vadász-, s nyájörző-eb, a jó tejet adó s az igavonó szarvasmarha, a szántásnál használt s a kocsiba fogott ló s a szárnyasok: mind közvetlenül nagyon sok hasznot hajtanak húsuk, zsirjuk, tolluk, csontjaik, bőrük s más igen sok életoékben teljesített szolgálatauk által.

Az embert, vagy tulajdonát veszélyeztető ragadozó állatok fellépésének is megvan azonban a jó oldala. Első sorban arra kényszerítenek bennünket, hogy ebek s elővigyázók legyünk, továbbá edzenek bennünket küzdésre, ellenállásra. Ezenkívül közvetlen hasznot is nyújt nekünk a ragadozó. Alig van olyan, melynek bundája, vagy szőre ne lenne használható. Továbbá a dögevő hiénák és keselyűk forró vidékeken ugyszólván őrei a tisztaságnak. A madarak különösen húsuk, tojásuk és tolluk által nyújtanak nagy hasznot az embernek. A hüllők húsát és bőrét némely helyütt felhasználják. Igaz, hogy a mérges kigyók veszélyesekké válhatnak harapásuknál fogva, de rendszerint csak akkor marnak meg valakit, ha az illető ingerli őket. A hüllők bőre, zsirja és pajzsa ipari czélokra szolgál. Tehát már saját érdekünk is ösztönözhet bennünket arra, hogy a reánk nézve hasznos állatokat kíméljük és védelmezzük is.

Midőn a Teremtő az ő véghetetlen bölcseségével megalkotá ezen világot, nem feledkezett meg egy teremtményéről, így az állatokról sem. Azt, mi az embert az állattól megkülönbözteti, tudniillik az észet náluk testi erő s ügyességgel pótolta s egyes

indulatokat oltott beléjük, minő a hűség és hála érzete. Ennek bizonyítására szolgáljon a következő két példa.

Egy szép májusi napon egy tengeren uszó hajó fedélzetén ki s fiut látunk anyjával sétálgatni; követi őket a hű Neró. A fiucska kezében kis kardot forgat, melyet neki anyja vett s melyre nagyon vigyázott, mivel mindig azt mondta, hogy katona lesz. A fedélzeten járkálók tömegebe vegyülnek s nézik az égboltozatot, melyen fekete felhők jelentkeznek. A hajó kapitánya aggodalmas arcczal fordul kormányosához: «Azthiszem, vihar van keletkezöben, kapitány ur!» A kapitány osztozik véleményében s kiadja az elővigyázati parancsokat a legénységnek. Pár óra mulva a jóslat valónak bizonyult. A tenger háborogni kezdett s a hullámok, mint valami könnyü lapdát tánczoltatták a hajót. A legénység mindent elkövet, csakhogy a hajót rendes útjában tartsa. Fáradozása azonban hasztalan. A hullámok zugva, iszonyu sebességgel ragadják tova a hajót s a kapitány emberei összetett kézzel kénytelenek romlásuk elé nézni. Így hánykolódik a hajó, míg egy sziklához csapódve léket kap s felhangzik a hajókamrából a vészes kiáltás! «Sülyedünk!» Roppant zavar keletkezik erre. Némelyek ide-oda futkozva sirnak, mások imádkoznak, de legtöbben csak növelik a zavart. Egyedül a kapitány marad nyugodtan hajóján s osztja hidegvérrel parancsait. «Le a mentőcsolnakokkal!» Parancsát teljesítik. A mi kis gyermekünk is anyával együtt a csolnak felé indul, követi őket a hű Neró. Egyszerre csak felkiált a fiu: «Istenem! . . . Hova lett a kardom?!» Ezután hirtelen beszalad a hajóba; hiába kiáltja utána anyja: «Veszek fiam másikat, csak jöjj! A nagy rémülettől nem volt annyi ereje, hogy utána fusson. Ezalatt a csónakok már megteltek, az anyát is erővel vitték egyikbe, ki a nagy ijedtségtől egészen elalélt. Végre megjelent a fiucska a fedélzeten s diadalmas arcczal mutatta kis kardját. Az emberek szánakozva nézték őt a csolnakból. Hisz istenkisértés lett volna a sülyedő hajóhoz közeledni. Ha a hullámok odacsapnák a csolnakot a hajóhoz, akkor tönkre mennének mindnyájan. A kis gyermek keservesen sirt és anyja nevét kiáltozá. Erre hirtelen lekapta őt egy hullám a fedélzetről. A hű eb Neró pedig a tengerbe ugrott, nagy erőfeszítéssel s sikerült a fiut megmentenie, ugyanis fogaival ruházatába kapaszkodva rémitő küzködéssel vonszolta vissza a csolnakhoz.

E jelenet szemtanui mind mélyen még voltak illetöde. A hű ebet pedig a fiuval együtt a csolnakba emelték. Ekközben felébredt kábultságából az anya is s képzelhető öröme, midön értesült a történetkről. Később a hajótörötteket felvette egy másik hajó s hazaszállította.

Neró pedig gondos ápolásban részesült, a míg csak élt, gondját viselték.

Egy folyó előtt, melyet a gyakori esőzés nagyon megnövesztett, egy hadnagyot látunk paripájával és ebével, Szultánnal, a mint a folyón át akar kelni. Az átkelés azonban alig látszik kivihetőnek. A víz megmérhetlen tömegekben hömpölyög lefelé.

Egy darabig csak tétovázik hadnagyunk, de végre is győz benne a kötelelességérzet, mert jelentéseket kell vinnie a folyón túl lévő tábornokához. Tehát nyergébe lapul és a folyóba ugat. A rohanó hullámok azonnal lesodorják őt paripája hátáról. Zabljánjánál ragadja erre lovát. Ez teljes erejével küzd az ár ellenében, míg végre szerencsésen kimenekülnek a folyóból. A már előbb kiuszott eb várta őket. A hadnagy halát adva az Istennek szerencsés meneküléséért, megsimogatja paripája nyakát, rövid ideig pihenőt tart, azután folytatja útját.

Igy haladnak egész alkonyatig, mire egy erdőbe érkeznek, melynek szélén már a tábornok tanyázott hadiszállásával. A hadnagy is szeretne volna maga megett látni már ezen erdőt.

Félelme csakugyan alapos volt. Ime alig haladnak pár ölnyire, midőn egy fán leskelődő óriáskigyó villámgyorsasággal a hadnagyra ugrik, körültekerődzik rajta s száraz ágként zúzta össze csontjait, ha a hű Szultán dühösen nem kezdi harapdosni a kigyó testét. Ez éppen elég volt az ijedtségtől félig-meddig már magához tért hadnagynak, hogy vadászkesét kirántva, avval a kigyó testét kettévágja. A kigyó vonagló testét csak tovább marczangolta Szultán, míg végre teljesen ártalmatlanná tette. A hadnagy ezalatt tovább vánszorgott, míg végre összerogyott. Ennek oka egyrészt a kiállott félelem, másrészt a nagy vérvesztés volt. Ugyanis midőn a derekán keresztül tekeredő kigyót vadászkesével kettévágta, egyuttal, akaratlanul bár, — de saját magát is megbzette.

Ilyen állapotban találta őt az eb. Szultán egyre nyalogatja sebét s miután látja, hogy gazdája nem mozdul, mintegy belső ösztöntől vezéreltetve a hadiszállásra fut. Itt keservesen vonit, a katonák nem tudják mire vélni a dolgot. Ez pedig egyre futkosott az erdő felé és vissza, mintha hívná őket. A tábornok midőn meglátta az ismerős nyakláncot, sejtette a szerencsétlenséget s embereket küldött az előre futó Szultán után, kik a hadnagyot meg is találták. Szükségtelen talán említeni, hogy a táborba vitték a hadnagyot, ki rövid idő alatt fel is gyógyult. A ló szintén a táborba érkezett. Szultán azonban az egész tábor sorsára befolyással volt, mert nélküle nem találták volna meg az igen fontos jelentéseket. Ezóta a hadnagy előtt paripája és Szultánja oly kedvesek voltak, mint valamely barátok.

*

Mint ezen példákból is kiviláglik, melyeken kívül még számtalan esetet lehetne felhozni, midőn állatok mentik meg az ember életét, vagy legalább döntő befolyással vannak sorsára, de ettől eltekintve, más okunk is van az állatok védelmezésére.

Nevezetesen a haszon, melyet hajtanak s melyről már fen-

nebb is szó volt, továbbá még azon körülmény, hogy az állatok is érző lények; ők épp úgy érzik a fájdalmat, mint az ember, sőt, talán még jobban is, mert nem tudnak panaszkodni. Megindító végre azon körülmény, hogy egyes állat mily hűséggel és szeretettel viseltetik az ember iránt.

Ha ezeket meggondoljuk, nagyon sok okunk van az állatok védelmezésére!

Szeged. Állami főreáltanoda önképző köre.

HEKTOR.

Irta: RAUSCHENBERGER FERENCZ.

Védd az állatot s bánj el vele szeliden,
Nehogy az Isten büntető keze érjen.

Le Corbeau.

Csendes, holdvilágos éjszaka volt, midőn a vadászatról hazafelé mentem. Hátamon a puska, mellettem a kutya, így haladtam a nádas és az erdő közt egy keskeny ösvényen. A hold sárga fényével megaranyozta a fák koronáját s csak itt-ott hatolhattak a sűrű lombon keresztül sugarai, a melyektől a harmatcseppekkel fődött fűszálak, mintha csupa gyönggyel lettek volna kirakva, fénylettek. A nádas vizében pedig, a mely nappal zöldes színű volt s most oly szép, mintha csupa aransávkból volna összetéve, fel-tűnik a hold mosolygó képe a többi égi testektől környezve.

Csendesen megálltam s esodálkozva néztem a gyönyörű látványt, mely szemem elé tárult; nem hiteltem, hogy a természet műve legyen az; az álom szárnyain véltem magamat s nem is mertem mély lélekzetet venni, mert féltem, hogy e szép álmomból felébredek. Itt szerettem volna tölteni az egész éjszakát; de nem lehetett; válnom kellett e szép helytől és sietnem a hid felé a mely a nádason vezet át, s a melyen még mindig a vadászat után barátommal találkoztam, hogy együtt haza mehessünk s utközben egymásnak az est élményeit elbeszélhessük.

Midőn az országútra értem, gyakran visszatekinttem a gyönyörű helyre, mely varázserejével annyira ott tartott s most is minduntalan vissza-vissza hí.

A mint gyors léptekkel haladtam a hid felé, egyszerre lövést hallottam a nádas tulsó partján, egy pár percze rá erős kutya csaholást s e közben ismét egy lövést.

Elérkeztem végre a hidhoz és leülve egy nagy köre, ott vártam barátomat, Józsit, s bizonyosan tudtam már, hogy ő sem ment még haza, mert az előbb az ő kutyája, a Hektor volt az, a mely oly nagyon csaholt, ráismertem a hangjáról. — Minek is ütötte e szelid és hű állatot, gondoltam magamban, talán

mert nem találta mindjárt a lelőtt vadat? Nem hiszem, hogy ez lett volna az oka, mert ő mindig hámulatos gyorsasággal találta meg a vadat. — Igaz, egyszer én is nagyon megharagudtam reá egy tetteért, de annak is én magam voltam az oka, nem pedig Hektor.

Ugyanis midőn a buza már meglehetősen nagy volt, kivittem egyszer magammal s azt hittem, hogy ha jól betanított ügyes kutyám van, sokat fogok löni. Már előre is rendeltem otthon két nagy fazék forró vizet, a vadnak. — Tudtam, hogy be kell bocsájtani a buzába és ha a fürjet meglátja egynehány lépésnyire tőle, feltartja egyik lábát és a farkát s várja míg az ember mondja neki. Előre! Ekkor ráugrik a fürjre s ez fölrepül.

Fölhajtotta nálam is szépen a fürjet s csak az volt a baj, hogy nem tudtam czélozni, nem találtam egyet sem, midőn a harmadik lövést is hiába tettem már röstelni kezdtem a dolgot, a puskát s mindent okoltam s fogadtam, hogy addig haza nem megyek, míg fürjet nem lövök; de a negyedik lövés is csak hiába ment ki a csőből s hiába nézett körül Hektor, nem talált semmit. Mit csinált ekkor az okos állat? Visszafordult, nagyot nézett reám, s haza ment, ott hagyott a faképnél. Ki ne haragudott volna ha ilyen szégyen éri, hogy üresen kell hazamennie a vadászatról; de az egésznek csak én voltam az oka nem pedig ez okos állat. — Most csak az bánt, hogy Józsi barátom megverte azt a kutyát, a mely mindig oly okos és hozzá oly hű állat volt.

Nini, itt jön a Hektor, hogy siet; nem sokára itt is lesz az ura. — De mi baja lehet ennek a kutyának? Sohasem tette ezt, megfogja a nadrágomat s erővel tova akar huzni s mikor már leráztam ismét megfogja s úgy néz reám, mintha kérne valamit s folyton vonszol a nádas tulsó partja felé. — Nem tudtam soká, hogy mit akar; végre utána mentem s ime hová vezetett, a már félig vérben uszó [barátomhoz, a Józsihoz. Nem tudtam ijedségemben, hogy mit csináljak; tudott még beszélni, de állani már alig volt képes. Felemeltem s ő vállaimra borult s így indultunk hazafelé.

A milyen gyönyörű volt a kép, a melyet csak még az előbb az erdő és nádas közt, a keskeny ösvényen haladva láttam s csodáltam, épp oly szomorú jelenet volt ez, midőn a falu felé haladtam szegény barátommal, midőn a holdon sötét felhők vonultak át, melyek az egész vidéket mély homálylyal borították, a melyben itt-ott csak a pásztortűz tünt fel. — Utközben még elmondotta szerencsétlen esetét, hogy mikor a kutyát megverte a puskatusával, mert nem akarta mindjárt átadni a kacsát, elsült a puskas az egész töltés mellébe hatolt.

Ezek voltak utolsó szavai, a melyeket tőle hallottam, mert midőn haza érkeztünk s lefektettem ágyába, már magánkivül volt. Hiába futottam orvosi segélyért, mert még ez éjszaka elvált s elaludt örökre.

Midőn a következő nap a harang megszólalt s a temetőbe kísértük, ott a koporsó alatt lehetett látni hű kutyáját, a mely

elkísérte urát, midőn örök nyugalomra helyezték s ott maradt sirjánál éjjel és nappal, s az ő esontjait is nemsokára az a föld takarta, mely uráét.

Ezért mondom:

Nincsen hüebb állat mint a kutya,
Mert urát soha el nem hagyja.

Sopron. Állami főreáltanoda önképző köre.

A kedves ember.

— Rajz. —

Irta: ULLRICH NÁNDOR.

Félelmes, de kedves ember volt az egész kis városban Kómpol Tihamér. Kedves ember volt, kezdjük azon. Hogy miért volt kedves — ugyan ki firtatná?

Volt nagy birtoka, melyet őseitől örökölt valami rengeteg pörrel és volt ősi neve, melyet szintén őseitől örökölt, pör nélkül. Gazdasághoz nem igen értett, mert hiszen minek is terhelte volna ősi kobakját annyi tudománynyal, mikor hű tisztakezü (!) ispánja volt, ki pontosan beszámolt neki a jégverésről, forró esőtlen nyárról, a marhák ezerféle bajáról, a nagy esőzésekről stb. . .

De azért mindezek daczára is Tihamérünknek mindig volt annyi jövedelme, a mennyi magára és jó czimboráira kellett. A lányos anyák előtt kedves volt, bár a lányok nem igen tudták mosolygás nélkül hallgatni ököllet és fokossal való társalgását.

Hogy miért volt félelmes ember a mi kedves Tihamérünk? — Nem volt szemeiben valami leküzdhetetlen varázserő, mely elesavarta volna a menyeeskék fejét, hanem volt tekintetében olyasmi, mitől a kutyák is messzire elkerülték. De mindez még nem magyarázza meg, miért volt félelmetes.

Türelem rózsát terem.

De Tihamér ezt a szép közmondást nem ismerte. Már kis korában, mikor macskájával játszott egy verőfényes napon a konyhaajtó küszöbén, bebizonyította ezt s azóta még nem ért rá megtanulni.

Akkor macskáját verte agyon csupán türelmetlenségből, mivel a hű pára nem akart czimborájává szegődni és maga ette meg a tejfelt, melyet Tihamér is imádott és szemmel tartott.

Volt neki hajdan egy bundás kutyája. Németül akart vele társalogni, de a szerencsétlen pára (magyar vér volt) nem akarta megérteni a német nyelvet. Tihamér fogságra vetette. Azóta is ott gubbaszt talán a kapu előtt szellős bódéjában; ott gubbaszt, hogy majd megveszi az Isten hidege, vagy majd elolvad az agyveleje a nyári melegtől; csakugy zörög a bordája ha a szél belekap.

De hisz ez mind köznapi história. Tihamér hogy törődnék

az ilyesmivel? Úr ő a maga portáján; ki parancsolna neki, ha egy pár borjút vagy tinót sulykoz is agyon jó kedvében.

Minapában is csak sétálni akart menni.

De gyalog bizony csak nem járhat, lovai pedig nem voltak otthon. Befogatta két éves csikóit, de az öreg kocsis sehogyse mert megindulni velük.

— Tens úr! . . . nincsenek ezek még betanítva. Aztán meg hát kár is ezekért a fiatal párákért . . . Elrontják a lábukat.

— Majd elhallgatsz! Ülj föl, az arkangyalát és hajts! . . . Ki parancsol nekem? . . .

— Nem is parancsolni akarok én, tens úr; de a csikók még nem tudnak járni.

— Ej! . . . az áldóját! . . . hogy ne tudnának, ha én akarom! Ezzel felugrott a bakra és közibük suhintott.

A csikók neki rugaszkodtak; egyik balra, a másik jobbra akarta rántani a kocsit, de egymást nem tudták elrántani; ágaskodtak, rugdalóztak, de nem mentek egy tapodtat se.

Tihamér nem engedett; közibük vágott még egyszer, hogy csak úgy porzott az ostor helye, . . . aztán egyszerre csak azon vette magát észre, hogy a földön fekszik térdig érő sárban, csikóknak nyoma sincs körülé; a kocsisnak is csak a pipája maradt ott, az is elvált a szárától.

Valahogy csak feltápászkodott a sárból, de akkorra már elébe jött a kocsis; szomorú volt az arca, mint a határ képe jégverés után. Hozta a kettétört rudat, melyen itt-ott véryomok voltak.

— Vége a rúdnak, tens úr! — mondja nagy busan, a fejét esóválva.

— Mi gondod rá! — förmedez Tihamér. — Van még fa az erdőben.

— Igen ám, de a kocsi is összetört . . .

— Hát mire tartom a faragó bérest!? . . .

— De a csikóknak is végük van ám! . . . Itt hozom a rudat; a másik vége benne van a Muszka vékonyában. A másik csikó meg ott hentereg az utca közepén, csak a lába van kitörve — mondogatta az öreg szemrehányó hangon.

— A bordáját . . .

És olyan káromkodást eresztett meg, hogy az obsitos huszáré csak nyulfark ahhoz. Aztán kiment úgy, ahogy volt az utcára.

Az egyik ló még ekkor is ott hentergett kinjában a sárban.

A mint a kedves ember odaért hozzá, oldalba rugta, hogy csak úgy nyítt kinjában a szegény pára.

Az öreg kocsis szinte a szemeit törülgette, annyira megsajnálta a csikókat.

— Mit pityeregsz, vén gyerek, a jégenjáróját! Két ily rongy páráért hogy lehet rimánkodni! . . .

De az öreg csak egyre törülgette a szemeit, pedig hát katona viselt ember volt.

Tihamér, mikor beleunt a szitkozódásba, ott hagyta az öregot a faképnél, hadd pityeregjen. Átöltözött, aztán elment a várost bejárni.

Mindenütt szívesen fogadták a kedves embert, hizelegtek neki; dicsérték jószívűségét, ha krajezárt adott a gyerekeknek. A szobalányok magasztalták, rajongtak érte, ha selyemkendőt hozott a vásárról.

Kedvelte mindenki, kedves embere volt az egész városnak, csak a kutyák kerülték fütykösét meg a fokosát.

De nem sokáig kellett kerülgetniök, mert a kedves embernek egy szép napon be kellett adnia a kulcsot.

Ott lehelte ki lelkét a legkedvesebb mulatóhelyén: a lóversenytéren.

Akkor is agyon kinezta egyik két éves csikóját, még sem ért be elsőnek. Erre felfortyant benne a méreg. Mikor leszállt, úgy végig vágta a korbácsával, hogy elsáppadt belé, a ki látta.

Ekkor a csikó nagyot nyerítve felrugott; a kedves ember pedig rögtön halva rogyott össze.

A nép összefutott; rimánkodtak, sajnálkoztak fölötte.

Az egész város ott volt a temetésén.

A lányos anyák szomorkodtak, a lányok koszorut fontak koporsójára; csak a kutyáin nem állt be semmi változás.

Mindenki sajnálta, de legjobban a vig czimborák . . . ezek a bajszuk alá morogtak valamit érthetlenül.

Mindenki dicsérte, csak a jó öreg kocsisa mondogatta az istállóban lovai között:

— Kegyetlen ember volt, elérte a büntetés! . . . Isten nyugosztalja!

AZ

ÁLLATVÉDŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET

TAGJAINAK NÉVJEGYZÉKE.

Védnök:

Ő cs. és királyi Fensége

József

császári herceg és ausztriai főherceg,

Magyarország és Csehország kir. hercege, aranygyapjas r. lovagja, a Szent-István rend nagykeresztese, katonai érdemkereszt tulajdonosa hadi diszitménnyel, a csász. s kir. 37. sz. gyalogezred tulajdonosa, lovassági tábornok és a magyar korona országai honvédségének főparancsnoka.

Tisztikar az 1895—97 trienniumra.

Elnök: Dr. **Verédy Károly**, kir. tanácsos, Budapest fő- és székváros tanfelügyelője, VIII., József körut 50.

Alelnökök: **Hauszmann Alajosné** I. ker., Döbrentei-u. 18.

» **Otlényi Lajos**, II., Ilona-utca 35/b.

» **Osztóics Mihály**, I. ker., Attila-utca 12.

Igazgató-titkár: Dr. **Szalkay Gyula**, középiskolai állami tanár, II. ker., Fazekas-tér 8.

Ügyész: Dr. **Németh Imre**, ügyvéd, II. ker., Halász-u. 2.

Pénztáros és jegyző: **Hänsler Károly**, V. ker., Koháry-utca 19/a.

Felügyelő: — üresedésben.

A választmány az 1896. évre.

a) Fővárosiak.

Hölgyek:

Battonyai Ödönné	özv. Hangl Józsefné	Péntek Gáspárné
Bíró Zsuzsánna	Hegy Lajosné	Rajcsics Hedvig
Borosnyay Oszkárné	Jaulus Bernátné	Rosenzweig Mórné
Bócz Józsefné	dr. König Henrikné	dr. Stettner Lászlóné
Özv. dr. Czirer Ákosné	Köpesdi Sándorné	Stuart Mária Helén
Demeczky Gyuláné	Kraemer Gézáné	Szabó Lászlóné
dr. Eötvös Józsefné	Litvay Viktória	dr. Szalkay Gyuláné
Grimm Gusztávné	Mattyus Arisztidné	Török Györgyné
Göth Ilka	Mihaletz Józsefné	dr. Watha Vinczéné
Graf Nándorné	Miletics Mária	Zahora Nándorné.

Urak

Borbély Vidor	Gáldony Nándor	Kodolányi Antal
dr. Csillag Gyula	dr. Heinrich Kálmán	dr. König Henrik
Darányi Ignác	Humeyer János	Kölber Lajos

Kurz Samu	Nagy Jenő	Szidanics Ferencz
Máday Izidor	Rémi Róbert	Ujvári Béla
dr. Madarász Gyula	Schiffer Ferencz	dr. Varga Ferencz
Mattyus Arisztid	Schön Ignác	Végh János
Monostori Károly	fülei Szántó Lajos	Thewrewk Árpád
Morzsányi Károly	Szezerbovszky Szan.	Weixlgärtner Vincze
dr. Nádaskay Béla	Schwetz Vilmos	Zarka Miklós.

b) Vidékiek.

K. Nagy Sándor, Nagyvárad	Bozzay János, Karmacs
Papi Balogh Péter, Haraszi, Pestm.	Czilli György, Nagy-Károly
P. Büttner Lina urnő, A.-Maróth	Gánóczy József, Miskolcz
Szini Péter, Végardó-Beregszász	Erdődy József, Högyész
Kolbauer Ferencz, Arad	Neumann Adolf, Arad
Grünwald Lipótné, Arad	Pálya Mátyás, Gyorok
Hangai Géza, Zala-Egerszeg	Palkovics Miklós, Győr
Kiss Boldizsár, Kunfélegyháza	Br. Podmaniczky Géza, Kis-Kartal
Berky Gusztáv, Temesvár	Pisó Cornél, Bustyaháza
Brandeisz Ferencz, Bonyhád	Seemann Gábor, Szombathely
Özv. Botka Mihályné, Karmacs	Fay Adrienne, Tibold-Darócz

Számvizsgálók.

Andreánszky Antal	Nagy Jenő
Hajduska Albert	Ujhelyi Sándor
Illosvay Bertalan.	

Jóltevők:

1. Néhai Röck Szilárd volt ügyvéd és székes fővárosi képviselő 50.000 frtot hagyományozott «Állatvédelmi czélokra». A hagyatékot a főváros tekintetes tanácsa kezeli és az egyesületünk a kamatokat huzza.
2. Elpis Melena, (Schwartz Eufrozina bárónő Kréta szigetén, Canea városában Törökországban egy 500 frankos alapítványt tett az állami tanítónő-képző intézetek növendékei számára. A tőke kamatait évente egy más intézet növendéke fogja kapni, kinek állatvédelmi dolgozata legjobbnak bizonyult. 224 frtos
3. Néhai Malotai Frigyesné hagyományozott 200 frtot
4. Néhai Szirmai Johanna Kassáról, hagyománya 1000 frt.

A TAGOK NÉVJEGYZÉKE.

I. Tiszteleti tagok:

1. Tiszteleti elnökök.

1. Herman Ottó, természettudós, orsz. képviselő, Budapest
2. Kamer Mayer Károly, min. tanácsos, polgármester, Budapest
3. Montecuccoli Emma grófné, Budapest
4. Werther Alvin magánzó, Budapest

2. Tiszteleti alelnökök:

1. Grimm Gusztáv magánzó, Budapest
2. Kerékgyártó Árpád egyetemi tanár, Budapest

3. Tiszteleti titkár:

1. Szallenbach Imre, földm. miniszt. számtiszt.

4. Tiszteleti tagok:

1. Beringer János, a berlini egyesület alapítója, Berlin
2. Bourton Arundel Izabella, Triest
3. Brüll Dorottya, Triest
4. Buttler Stubenberg Anna grófnő, védnök, Grác.
5. Chapelle, egyl. titkár, Konstantinápoly
6. Colam John, egyl. titkár, London
7. Decroix Emil, Páris
8. Dollmann Alfons egyl. alelnök, München
9. Elpis Melena, Schwarz báróné, Khalepa (Kréta sziget)
10. Féry d'Esclads, egyl. elnök, Páris
11. Fladung Ágoston, egyl. elnök, Grác
12. Gmeiner Beendorf Hermann, volt elnök, Drezda
13. Hayek Gusztáv, ornithologiai egyl. titkára, Bécs
14. Hartmann Ottó, egyl. elnök, Köln
15. Henriquez Gusztáv, egyl. titkár, Bécs
16. Hummer Nándorné, Budapest
17. Károlyi Alajosné grófné ő exczellenziája, Budapest
18. Kellner Endre, egyesületi elnök, Aarau
19. dr. Landsteiner Károly, prépost, Nikolsburg
20. Linhard H., egyl. elnök, Bern

21. Máдай Mátyás, polg. isk. tanár, Arad
22. Matheo Chinchella, egyl. igazg. titk., Triest
23. dr. Olsen Károly, min. tanácsos, Róma
24. Peter C. W., egyl. elnök, Cassel
25. dr. Riboli Timót, egyesületi elnök, Turin
26. dr. Rusz Károly, Berlin
27. dr. Schaeffer G., Darmstadt
28. Schäfer Gusztáv, egyesületi alelnök, Drezda
29. Schilling Mária urhölgy ö exczellenziája, egyl. elnök, Riga
30. dr. Steen I. egy. elnök, Schleswig
31. Stencz Hermann író, Berlin
32. Széchényi Pál gróf, v. földmiv. miniszter, Budapest
33. dr. Wiedmann Viktor tanár, egyl. titkár, Köln
34. Toldy József, városi főügyész, Budapest
35. Tunkler Richárd, treuinfeldi, a bécsi egylet elnöke, Bécs
36. Warnus Alajos, egyl. elnök, Linz
37. Wolff T. H., egyl. elnök, Zürich
38. Zeilinger Mihály, egyl. alelnök, München

II. Levelező tagok:

1. Oldal János, polg. leányisk. igazg.
2. Mánczos József elemi isk. igazg.

III. Alapító tagok:

Ö cs. és kir. Fensége József főherceg, Alesuth	} 100 frt
Ö cs. és kir. Fensége Klotild főhercegasszony	
Kéller Lajos földbirtokos, Budapest	100 frt
Buttler Stubenberg grófnő, Graz	100 frt.

50 forinttal:

5 id. Cséry Lajos földbirtokos	Báró Prónay Gábor nagybirtokos
Karsay Albert v. orsz. képviselő	10 † Saxlehner András nagybirt.
† Királyi Pál orsz. képviselő	Werther Alvin magánzó
Kléh István nagybirtokos	Budapesti mészáros ipartestület
	Budapesti nagyfuvarosok ipartárs.

45 forinttal:

Pesti hazai I. Takarékpénztár

25 forinttal:

- 15 Grimm Gusztáv, Budapest
- † Hegerle Miklós, Bécs
- † Lanfranconi Eneas földbirtokos, Pozsony
- treuenfeldi Tunkler Richárd, Bécs
- ifj. Neumann Adolf, Arad.

20 forinttal:

20	papi Balogh Péter földbirtokos	Dr. Müller Ede orvos
	Borsodi Ágnes földbirtokosné	Dr. Müller Edéné orvos neje
	Szalay Pálné	40
	Brázay Kálmán nagybirtokos	Nickl Mihály háztulajdonos
	† Dégen Titus plébános	Osztoics Mihály, magánzó
25	Drucker József ügyvéd	Osztoics Mihályné, magánzó neje
	Özv. Duliczky Istv.-né magánzónő	Pálmay Ilka színművésznő
	Engel Mihály vállalkozó	† Röck Szilárd ügyvéd
	Ernuszt Kelemen orsz. képviselő	45
	Etlényi Lajos földhit.-int. főhivat.	Schweiger Adolf ügyvéd
30	† Etlényi L.-né « » neje	Stoll Jánosné sz. gr. Majláth, házt.
	Iparoskör, fővárosi	† Szathmáry László
	Galilei szabadkőműves-páholy	Szilágyi Virgil
	Gromon Dezső államtitkár	Szlávy László rendőrkapitány
	Hummer Nándorné háztulajd.	50
35	Kamermayer Károly m. tan. polgm.	Török József gyógyszerész
	Gr. Károlyi Alajosné nagybirt.-né	Vallaszky Gusztáv
	Br. Liptay Béla nagybirtokos	† Werther Flora magánzónő
		Zademák Dória sz. de Cauz
		Zahora Anna hivatalnok neje
		55
		Gr. Zichy Nándorné nagybirt.-né

IV. Család-tagok.

Apáthy Lajos	10	Pernhard Jakabné, sertésker. neje
Fanda János, halászmester		Roman Irén
Kreisz János, kávéháztulajdonos		Sinkovits János, kövezőmester
Dr. Krenner József, műegy. tanár		Szarvasy Sándor, hajózási vállalkozó
5	Lazányi Károly, postahivatalnok	Dr. Szily Kálmán, a tud. akad. főtitk.
	Madarász József, orsz. képviselő	15
	Berethei Márton Béla, földh. i. tisztv.	Vajdady Gusztáv, igazgató
	Máttyus Aristid, ügyvéd	Watterich Anna
	Natter Ferenczné, igazgató neje	Dr. Zsigmondy Jenő

V. Rendes tagok.

Abel József, hirdetési vállalkozó	Balassa István, joghallgató
Adler Manó, papirkereskedő	Balassa Gyula
Adler Melanie urhölgy	20
Adler Zsigmond, állatorvost. hallg.	Balásy Antal, pénzügymin. fogalmazó
5	Balázs József
Adriányi Emil, hivatalnok	Dr. Balogh Ignác, ügyvéd
Aigner Béla, vil. titkár	Dr. Balogh Sándor, ügyvéd
Aigner Ilka, ügyvéd leánya	Bánhegyi Árpád, nagykereskedő fia
Alkér Géza, adósz. főnök.	25
Altschul Lajos, gyapjúkereskedő	Bánhegyi József, nagykereskedő
10	Bánhegyi Magda, nagykereskedő leánya
Andor Ottó, hazai tak. hivatalnok	Bánky Donát, mérnök
Andreanszky Antal, pénzügyi tan.	Bátyay Zsigmondné
Angyal József, min. tanácsos	Baranyai Ödön, számvizsgáló
Appel Nándor, m. kir. áll. vas. hiv.	30
Auer Béla, vászonkereskedő	Br. Baratta Alajosné
	Barcza Gábor, kir. tábl. bíró
15	Baronyi Arthur, bankár
Bablitsek Géza, hivatalnok	Baronyi Edéné, földbirtokos neje
Baier Antal, gyógyszerész	Bartha Miklós, orsz. képviselő
Balanek Antal, vendéglős	35
	Dr. Batizfalvy Samu, orvos

- Battonyai Ödönné, háztulajdonosné
 Battonyai Ödön, hiv.
 Bauer Ivánné, min. tan. neje
 Bauer Hermann, magánzó
- 40 Baumann Bernát, építész
 Baumann Nándorné, őrnagy neje
 Bauszeg Péter, magánzó
 Bächer Károly, hivatalnok
 Bächer Mór, borkereskedő
- 45 Bekény Nándor, pénzügymin. tiszt.
 Dr. Benczur Dénes, orvos
 Dr. Bende Ödön, ügyvéd
 Benedek Róbertné, háztulajdonos
 Benkő Gyula, könyvtáros
- 50 Berger Ármin, könyvnyomdász
 Berký Gusztáv, reálisk. tanár
 Bernhard Gyula, pezsgógyáros
 Betegh Lajos, állatorvostan hallg.
 Beutel Alajosné
- 55 Beutum Lajos, kereskedő
 Dr. Berger Ignác, orvos
 Berghold Rozina, háztulajdonosné
 Bermüller Ferencz, tanár
 Berzeviczy Albert, m. kir. államtitk.
- 60 Özv. Békey Imréné, tanfelügy. özv.
 Bérczy Mór, Anker igazgatója
 Bíró Zsuzsanna, távirásznő
 Bignio Mariska
 Bianchi Bianca, operaénekesné
- 65 Dr. Bittó Béla, k. vegyész
 Blaschnek Rezső, gyógyszerész
 Blau Simon, gabonakereskedő
 Bloch Vilmos, földmiv. min. sz. tiszt.
 Bloch Zsigmond
- 70 Boblitsek Géza, hiv.
 Kőpeczy Bocz József, tanár
 Kőpeczy Bocz Józsefné, tanár neje
 Bodendorfer A. M., vasgyáros
 Bogdán Lajosné
- 75 Nagydobai Bogdándy Ilona
 Boor Ákos, pesti ker. bank. tisztv.
 Bokor Józsefné
 Borbély Vidor, ügyvéd
 Bornemissza Bertalanné
- 80 Borosnyay Oszkár, p. ü. oszt. tan.
 Borosnyay Oszkárné
 Bozzay János, vendéglős
 Bozzay Ödön, mérnök
 Özv. Boskovitz Károlyné, magánzónő
- 85 Dr. Bossányi Ivánné
 Özv. Bottka Mihályné
 Böhm József, bádogosmester
 Böckl Károly, mérnök
 Brandeisz Ferencz, takt. titkár
- 90 Brandl Vincze, m. áll. vas. főmérn.
 Brechtel Frigyes, M. A. V. hiv.
 Bretter János, s. levelező
 Breuer Albert, állatorvos
 Braun Nándor
- 95 Bruch Ignác, kereskedő
 Bruck Manó, omnibus-tulajdonos
- Bruder Jakab, lókereskedő
 Brunner Imre, hivatalnok
 Buczák Ágoston, kárpitosmester
- 100 Bujanovich Sándor, képviselő
 Bum Gusztávné
 Burchard Rezső
 Burján Károly, gyári hivatalnok
 Burján Károlyné
- 105 Busbach Péter, orsz. képviselő
 Buschmann F. könyvnyomdász
 Bürgermeister F., nagy kávékereskedő
 G. Büttner Julia, írónő
 B. Büttner Lina, írónő
- 110 Cathry Szálézné, vállalkozó neje
 Chmel Mária
 Dr. Corzán A. Gábor, fgymnas. ig.
 Corzán Avendano Béla,
 Culmann Anna, háztulajdonosné
- 115 Csarnay Károly, számtiszt
 Csáky Bálint, magánmérnök
 Dr. Csengey Gyula, ügyvéd
 Cserna Lajos, szabómester
 Cserneyi Ede
- 120 Csery Kálmán
 Dr. Csillag Gyula, egyet. tanár
 Csinger Nándor, állatorvostan hallg.
 Csutor Pál, hivatalnok
 Czanyuga Józsefné, muzeumi titk. neje
- 125 Czettin Ferencz, kávé
 Czilli György, állatorvos
 Czilly Antal, kereskedő
 Czirer Akosné, képviselő neje
- Damján László, vasuti hivatalnok
- 130 Dr. Darányi Ignác, földm. miniszter
 Darbay György, ezredes
 Dávid Vilmos, háztulajdonos
 Deimbeck János, festő
 Del Medico Antal, magánzó
- 135 Demeczky Gyula, ügyvéd
 Demeczky Gyuláné, ügyvéd neje
 Dercsenyi Henriette, bárónő magánzó
 Denczer Ignác Károly, könyvkeresk.
 Devecies Károly, kéményseprő m.
- 140 Devecies Károlyné, kéménys. m. neje
 Deisz Virgilius, ügyvezető
 Dietl Ernő, állatorvostan hallg.
 Divald Károlyné, fénynk.
 Dr. Dirner Gusztáv, nőorvos
- 145 Dr. Dirner Lajos, orvos
 Özv. Divald Józsefné, magánzó
 Dobay József, vasuti hivatalnok
 Dobokay Lajosné, magánzónő
 Dobos József, kereskedő
- 150 Dobrovcsky Ágost, könyvkereskedő
 Domokos Ferencz, m. államv. hiv.
 Dobrovcsky Vilma, könyvkeresk. neje
 Domsits László, nagykereskedő
 Dóza Bertalanné, butorkeresk. neje
- 155 Dozse Döme, bank. hiv.

- Dövényi Károly, postatak. tiszt
 Dragoneszku Dömjén, kir. tan. p. ü. ig. 215
 Drake E. C., aszfalt-gyár igazgató
 Dumtsa Miklós
 160 Dusoczky Károly
 Dürr Ödön, könyvkeresk.
- Eberling Julianna, magánzónő
 Ecker Antal, hivatalnok
 Eckl Irma
 165 Ifj. br. Edelsheim-Gyulai tiszt
 Edelsheim-Gyulai brnő, tábornok neje 225
 Eder Ernő, vasuti tisztviselő
 Egerváry Géza, bérlő
 Eggenhofer Ernőné sz. Dummer Irma:
 170 Egan Lujza, tanárnő
 Egger György, pékmester
 Egri Gyula, állatorvostan hallg.
 Egyeszy Géza
 Elek Elemér, mérnök
 175 D'Ellevaux Frigyesné, háztulajonosnő
 Elschleger Elemér, állatorv. hallg. 235
 Eichhorn Vilmos, szobafestő
 Ember K., a v. ker. egyet. tisztv.
 Ember Károly, kép. igazg.
 180 Dr. Emmer Kornélné, kuriai b. neje
 Engel Károly, vállalkozó
 Eötvös Gyula, tanító
 Eötvös Gyuláné
 Erdődy József, állatorvos
 185 Erdélyi Ferencz, mérnök
 Erdélyi Ferenczné 245
 Ercsey Vilma, távirásznő
 Erkel István, zenész
 Erkel Lajos, póstatiszt
 190 Erkel-Sándorné, zenész neje
 Erős Zsigmond, ügyvéd 250
 Értelmes Sándor, pénzügyi titkár
- Faludy Kálmán
 Fáczányi István, gyógyszerész
 195 Fájai Pfeiffer Kálmáné, tanácsos neje 255
 Fafchams Judit
 Fay Adrienne
 Dr. Fayer László, egyetemi tanár
 Farkas János
 200 Farkas Károly, rendőri hivatalnok
 Dr. Farkas László, főorvos 260
 Dr. Farnadi József, ügyvéd
 Özv. Fauser Antalné,
 Fauser Tivadar, magánzó
 205 Fehér Miksa
 Fehér N.-ré 265
 Feldmann Lajos, hivatalnok
 Dr. Fellegi Viktorné, ügyvéd neje
 Fenyvesy Adolf, gyorsírász-főnök a kép-
 viselőházban
 210 Fenyvesy A.-né, gyorsír. főnök neje 270
 Feszl Józsefné,
 Özv. Ferenczy Lajosné
 Feszty Árpád, festőművész
- Feszty Árpádné, festőművész neje
 Dr. Feuer Dávidné, orvos neje
 Féder Ferencz, kórházi gondnok
 Fiedler Gyula, másodjegyző
 Filó János, gyógyszerárós
 Filotás Dániel, földbirtokos
 220 Filotás Dánielné, földbirtokos neje
 Fini Béla, gyógyszerész
 Fin Oszkár, czukorgyári ügynök
 Özv. Fischbök Ferenczné
 Fischer D. S., kávénagykereskedő
 Fischer Győző
 Fischer Győzőné
 Dr. Fischof Vilmosné, orvos neje
 Fleischmann Nándor, magánzó
 Dr. Floch Reyhersberg Alfréd
 230 Fodor Károly, vivómester
 Fokányi László, assistens
 Fontaind Emil, m. kir. államv. hiv.
 Forgó Istvánné háztulajdonos
 Forray Mihály, állatorvos
 235 Forster Pál, min. tanácsos
 Ifj. Forster Gyula
 Forster Sarolta, földbirtokosnő
 Forster Kálmán, fogalmazó
 Dr. Földes Béla, ügyvéd
 240 Földes Károly, hiv.
 Franke Pál, könyvkereskedő
 Franke Pálné, „ neje
 Franke Ágost, gymn. tanuló
 Frankl Jakab, papirkereskedő
 245 Dr. Frenkl Gyula, ügyvédjelölt
 tőszegi Freund Zsófia
 Frey József, magánzó
 Frey György, fodrász
 Friedmann Arthur, ügyvéd
 250 Freund Zadist Paula
 Friedrik Géza, gazdasági segéd
 Frühl Vilma, divatárusnő
 Dr. Fuhrman Ferencz fogalmazó
 Fuchs Arthur, bankhiv.
 Fülöp Vince, állatorvostan hallg.
- Gammel Alajos, fővárosi tisztviselő
 Gánóczy József
 Gartner Antal, min. oszt. tan.
 Gaschowszky Augustza, magánzónő
 260 Gassi Ferencz, háztulajdonos
 Gábor Endre, pénzügyi irodavezető
 Gáldony Nándor, k.-oderb. vas. tisztv.
 Geissler Jenő, magánzó
 Geissler Jenőné, magánzó neje
 265 Dr. Gerenday György, pénzügy. hiv.
 Gerle József, min. hivatalnok
 Geromüller Anna, órás neje
 Gerteisz János
 Geszler József
 270 Geszler Józsefné
 Giczey Juliska
 Girardi József, női-ruhakereskedő
 Gires Ágoston, vasuti hivatalnok

- Glacz Nándor.
 275 Glanzer Clementin, magánzónő
 Glaser Gyula, főkönyvelő
 Glatz Henrik, malom-ügynök
 Glück Ida, kereskedő neje
 Dr. Glück Ignác, törzsorvos
 280 Dr. Gmelin Ottó, orvos
 Goldberger G. Sándor
 Gokesch Lajos, m. kir. áll. vas. hiv.
 Goldner Dávid
 Goldschein Jakab, kereskedő
 285 Gottermayer Nándor, könyvkötő
 Goszleth István, fényképész
 Goszleth Ferencz, hivatalnok
 Graf Nándorné
 Graf József, pékmester
 290 Gráf Nándor, tisztviselő
 Grama M. Justinian, kereskedő
 Grassmann Ágoston, fényezőmester
 Grau Lajos
 Gregor János, állatorvostan hallg.
 295 Groffits Mihály, mérnök
 Gretschl Ödön, m. kir. számtiszt
 Grill Richard
 Grimm Berta, háztulajdonosnő
 Groder Kornél, tisztviselő
 300 Gross Ferencz, állatorvos
 Grosz Ignác, ügynök
 Grobetti Alajosné, számtanácsosné
 Grötschel Imre, orsz. közp. takarékpénztári igazgató
 Gruber Antal, vallás- és közoktatási miniszteri számtanácsos
 305 Gruber Armin, borkereskedő
 Gruber Gyula, gázgyári hiv.
 Gruber Katalin, magánzónő
 Gruber István, fodrász
 Dr. Gruber Zsigmond
 310 Grüner Tivadar, az o.-m. bank hiv.
 Grünbaum Berta'an, kereskedő
 Grünfeld Miksa, magánhivatalnok
 Grünwald Lipótné, magánzónő
 Gstettner Ferencz, háztulajdonos
 315 Guda Döme, háztulajdonos
 Guhrauer Henriette
 Gulyás Károly, állatorvos
 Gyarmathy Györgyné, magánzónő
 Gyarmathy Gyula
 320 Gyertyánffy István, képezdei igazgató
 Györgyei Ilés, földbirtokos
 Györgyei Miklós, földbirtokos
 Györi Elek, képviselő, ügyvéd
 Göth Ilka, fővárosi tanítónő
 325 Görlich Vilmos
 Grünhut Dezső, nagyfuvaros
 Gyöngyösi Jolán, postahivatalnok
 Gyöngyösy Pethő Eugenia
 Györki József, hiv.
 330 Glibert Róza, magánónő
 Dr. Halász Ferencz, ügyvéd
 Hajnal József, városi állatorvos
 Hajduska Albert, I. m. ált. bizt. társasági hivatalnok
 Halász Vilmos
 335 Halbauer Nándor, nagykereskedő
 Hampel Sándor
 Hangay Géza, kir. erdőfelügyelő
 Hangl József, fővárosi tanító
 Özv. Hangl Józsefné, magánzónő
 340 Hangl M., magánzó
 Harczy Antal, hivatalnok
 Harkay Mór, kávé
 Harmos Gyula, gyógyszerész
 Hartig Antal, keztűs
 345 Özv. Hatschek Miksáné, diszmuárus
 Hatsik Béláné, építőfa keresk. neje
 Hauszmann Hermína
 Hauszmann Alajosné
 Hauszmann Sándor
 350 Havas József, gazdász
 Havlicsek Mária, keztűsne
 Hay Ignác, magánzó
 Hayer Alfréd, mérnök
 Hayek Pál
 355 Hänslér Károly
 Hegedüs Károly, ügyvéd
 Hegedüs Sándor, képviselő
 Hegrád László, m. k. á. v. felügy.
 Heinlein Antal, é. hentesné
 360 Hechter Adolf, joghallgató
 Hegyi Lajosné, tisztviselő neje
 Dr. Heinrich Kálmán, Ráczfürdő tul.
 Hfj. Heim Lajos
 Heiszler János, nyomdatulajdonos
 365 Helffy Ignác, orsz. képviselő
 Hellebront Kálmán, bankhiv.
 Hellschein Ignác
 Heksch Arnold, hivatalnok
 Heksch I. Gyula, főpénztáros
 370 Hende Ferencz, adótiszt
 Özv. Hereskó Mihályné
 Hereskó József, férfi szabó
 Hereskó Pál, férfi-szabó
 Herczeg Fülöp, hivatalnok
 375 Herczl Tivadar, gabonakereskedő
 Hermann Gabriella, titkár neje
 Herman Ottó, orsz. képviselő
 Herman Ottóné
 id. Herpka Károly, hivatalnok
 380 Özv. Hersich Ignáczné, kuriai bíró özv.
 Herz Ármin, szalámigyáros
 Hetzel Henrik, állatorv. hallgató
 Hevesi Jakab, kereskedő
 Hejtmanek Mária
 385 Heyduek Gyula
 Himlauer Jenő, m. kir. áll. vasúti hiv.
 Himmel Rezső, m. kir. áll. vasúti hiv.
 Hindy Kálmán, hivatalnok
 Hirsch József, gyapjúkereskedő
 390 Hirschl Kálmán, hivatalnok
 Hiltcher Oszkár

- Dr. Hochhalt Károly, főorvos
Hofer Károly, főelőtanodai igazgató
Hoffmann Manó, nagyfuvaros
395 Hoffmann Simon
Hoitsy Pál, országgyűlési képviselő
Hollós Luiza, hivatalnok neje
Holmeyer Erzsébet, háztulajdonos
Holcz Vilmos
400 Holczér Ede hivatalnok
Holczwarth Ferencz, hiv. (váltóüzlet)
Holndonner Ignác, sütőmester
Hoor Géza, gépészmérnök
Hopp Ferencz, optikus
405 Horánszky Nándor, országgy. képvis.
Horn Ede, fogaskerekű vasut igazg.
Horovitz Lajos
Horváth C. Guido, magánhivatalnok
Horváth Lipót, állatorv. hallgató
410 Horváth Elekné, magánzóné
Horváth Mór, keresk.
Horváthy Gyula
Horváth János gyáros
Horváth Károly, postatak.-pénzt. hiv.
415 Horváth Vendel, adótitstz
Gr. Hugonny Kálmán
Humayer Ferencz
Humayer József, téglagyáros
Humayer Károly, gyáros
420 Humayer Mihály könyvvezető
Huszár Elekné
Hussler Jakab, hivatalnok
Hvisztkó Alajos, m. kir. áll. vas. hiv.
Jaiser Gyula, gyáros
425 Ilits Józsefné, Hungária szálló ig. neje
Illés Károly,
Illosvay Bertalan, m. á. v. fogalmazó
Illosvay Lajos, műegyetemi tanár
Im Hof Ferencz
430 Indruch József, budapesti bérkocsis
segédek betegsegélyző egyl. elnöke
Irsay Györgyné
Isaak Dezső, orsz. képviselő
Dr. Iszlay József, fogorvos
Jaulusz Bernátné
435 Szolnoki Jármy Tamás, mérnök
Janits Irma, igazgatónő
Jancovius Ottó
Jandaurek Venczel, építési vállalkozó
Jánossy Paula
440 Jatzkó Károly E., posta táviró tiszt
Jäger Albertné, őrnagyné
Jellinek Ede, joghallgató
Jármay N.-né
Koronvári Jelencsik Vincze, tábornok
445 Jenev Lajos, aligazg., főpénztárnok
Jochs József, magánzó
Jókai Mór, országgyűlési képviselő
Jónás D. Károly, m. t. akad. gondnok
Jónás Emil, hivatalnok
450 Jónás Vilmos, gyárképviselő
- Jónas Samu, kereskedelmi ügynök
Junger Zsigmond, kereskedő
Jungl Béla, fővárosi tisztviselő
Jurkiny Jenő, állami mérnök
455 Kainrath Lajos, magánzó
Kaiser Alfréd, fuvaros
Dr. Kaiser Károly, orvos
Kaiser Nándorné háztulajdonos
özv. Kajlinger Mihályné, mérnök özv.
460 Kalner Elek, p. ü. titkár
Kaufmann Jakab, pálinkagyáros
Kállay Gyula, bizt. int. hivataln.
Kardeván Ernő, tanársegéd
Karner Samu, palaczkőrész. áll.
465 Karsay Gyula, okl. gépész
Kászonyi László, szobrász
Kasprovicz János
Károlyi György, papirkereskedő
Kárász Miklós, magánzó
470 Kazár Adolf, min. hiv.
Keinpf József
Dr. Keck László
Keller Alajos, divatkereskedő
Keller Ignác, fűszerkereskedő
475 Kemény Béla
Kempelen Géza, p. ü. titkár
Kenessei Jenő, m. áll. v. hiv.
Kenesseyné Szikly Fáni, magánzóné
id. Dr. Kerékgyártó Árpád
480 Kerner György, p. ü. hivatalnok
Kern S. Ferencz, sertéskereskedő
Kern Ernő, gyáros
Dr. Kern Tivadarné, orvos neje
Kerntler Ferencz, alaguti igazgató
485 Keresztszegy Eta
Dr. Keszits Antal, védő ügyvéd
Kienaszt Ferencz, bélkereskedő
Király János, állatorvos
Kirschmann Mari, háztulajdonos
490 Kis Boldizsár, plébános
Dr. Kiss Ferencz, ügyvéd
Kisfaludy Nándor, szerzetes
Kirchknopf Ádám
Kiszely Tiborcz, táblai bíró
495 Kiticsán Zsiga, vegyész
Klár Józsefné, tisztviselő neje
Klebesberg Géza, hivatalnok
Dr. Klein Gyula, műegyetemi tanár
Klein Gyula, gyáros
500 Klementsits József, bábos
Klein Károly keresk.
Kleinhackel József, vendéglős
Kleinmann Ödön, lókereskedő
Klimes Antal, jegyző
505 Klinezing Géza, bankhivat.
Dr. Klug Lipót, áll. tanár
Knapp Endre, hivatalnok
Knoll Katalin,
Knopp Kelemen, állatorvos hallgató
510 Kodolányi Antal, nyugd. tanár

- Kodolányi Antalné, tanár neje
 ifj. Koenig János, bankhiv.
 Kohler J. C. cukorgyári képviselő
 Kolozsvár Endre, mérnök
 515 Kolozsvári Albina, magánzónő
 Kolbinger József, fuvaros
 Konner József, szijgyártó
 Konta József Ferencz, divatkereskedő
 Konyi József,
 520 Dr. Kormann Frigyes, ügyvéd
 Korolovich Jenny, cs. és kir. alezredes
 neje
 Korolovich Szilárd, cs. és kir. alezredes
 Kothny Erasmus, vasuti hivatalnok
 Dr. Kovács Ferencz, p. ü. hivatalnok
 525 Kovács Imre
 Kovács Imre, vegyész
 Kovács Károly, postatiszt
 Kozilek J., kárpitos mester
 ifj. Kozma Ignác, Ganz-gyári hivatalnok
 530 Kozmanovich Károly, főpinczér
 Kölber Gyula, főmérnök
 Kölber János, háztulajdonos
 Kölber Lajos, háztulajdonos
 Köller Arthúr, mérnök
 535 Dr. König Henrik, orvos
 Dr. König Henrikné
 Köpesdy Sándorné gymn. ig. neje
 Kormendy Imréné, titkár neje
 Körösy Imre, központi takarékpénztár
 főkönyvelője
 540 Kövér Ilma
 Klösz Lina
 Dr. Krajcsik Ferencz, ügyvéd
 Kramer Jakab, bankár
 Kramer József, bankár
 545 Kramer Samu, kárpitos
 Kraemer Gézáné, hiv. neje
 Krausz Henrik, «Adria» főpénztárnoka
 Krappe Róbert, intéző
 Krellvitz Anna, magánzónő
 550 Dr. Krepelka Ágoston, főv. tiszt.
 Kreuzer Károly, építész
 Kreische Antal, gyáros
 Kriegner György, gyógyszerész
 Kriskó Milutin
 555 Dr. Korotnay Árpád, ker. orvos
 Krompecher János, m. kir. áll. v. hiv.
 Krompecher Szilárd, állatorv. assist.
 Krumpach György, művezető
 Krug Teophil, építőmester
 560 Kuliffayné szül. Beniczky Irma, magán-
 zónő
 Kupkai Domonkos
 Dr. Kunz J.-né, spanyol k. konzul neje
 Kurländer Jakab, fuvaros
 Kurz Samu, ev. tanító
 565 Kuzsinszky Fülöp, fuvaros
 Lafrankó István, kéményseprő-m.
 Lafrankó Istyánné
 Lammecher Erzsébet, háztulajdonosné
 Özv. Lampel Róbertné, könyvker. özv.
 570 Laue Gallusevits R.
 Lauterbach Mária
 Dr. Layer János, ügyvéd
 Dr. Layer Jánosné, ügyvéd neje
 Lápossy F. és társa borkereskedő Bor-
 hegyi F. czégnél
 575 Lázár Heracles, gyáros
 Dr. Lechner László, gymn. tanár
 Leichter Lipót, fodrász
 Leichtmann Jenő
 Leitersdorfer Henrik, rubakereskedő
 580 Lendvay Emil, hivatalnok
 Lenner Róbert, hivatalnok
 Lepler János, lakatos-mester
 Kistelki Lévay Róza, m. bizt. társ.
 igazg. neje
 Lichtenberger Sophie, «Adria» igazg.
 neje
 585 Lichter Lajos, vendéglős
 Lickl Géza, rendőrfelügyelő
 Ligeti Lipót, hiv.
 Link F. István, ékszerész
 Liebl Gyula, állatorv. hallg.
 590 Lithvay Viktória, távirásznő
 Lieszkovszky Antal, vasuti hiv.
 Lapper Leó, assistens
 Lipszter Miklós, állatorv. hallg.
 Lobmayer Mátyás, borkereskedő
 595 Lobmayer Géza, gymn. tan.
 Lohr Hermína, főmérnök neje
 Löbl Ignác, bérkocsis
 Löbl Jakab, főv. állatorvos
 Löffelman Béla, magánhiv.
 600 Löffelman Vilmosné, vend. neje
 Löfler Ilona
 Löw Albert, kémikus
 Lubich Emil, földhitelintézeti hiv.
 Özv. Luby Istvánné, főispánné
 605 Id. Luczenbacher Pál, fakereskedő
 Dr. Ludvig Endre, kór. ig. főorvos
 Ludvig István, vásárfelügyelő
 Lukács Antal, földhitelint. igazg.
 Lukács Gizella, államtitkár leánya
 610 Lukács József, vas. hiv.
 Lung György, főv. tanácsnok
 Lux Edé, tanár
 Luzsa Kálmán vászonkeres. segéd
 Lüleý Adél, magánzónő
 615 Mader Zsuzsánna
 Madarassy Pál, hivatalnok
 Dr. Madarász Gyula
 Magassy Gézáné főpinczér neje
 Magyar Kázmér, min. tisztv.
 620 Majthényi Adám, földbirtokos
 Makay Zsófia, magánzó
 Báró Malcomes Jeromosné
 Maleczky Vilmos
 Martinovits Vilma, min. tan. leánya

- 325 Maszák Hugó, festőművész
Matheidesz Dániel, fuvaros
Matz Arthur, tanuló
Matza János, vállfűző ker.
özv. Mayer Ferenczné, e. isk. ig. neje
- 630 Mayer József, hivatalnok
Mayer Ede sütőmester
Mayer Lajos, kereskedő
Mader Béla, bankhivatalnok
Máday Izidor, min. tan.
- 635 Marchardt Gézáné
Marcsekényi Emil
Márton Alajos, divatkereskedő
Mátray Arnold, hivatalnok
Mátray Ferencz József, urad. kasznár
- 640 Mechwart Andrásné, Ganz-gyári ig. neje
Meixner Mária, keztü-gyáros
Melléky Ferencz, mérnök
Meltzner Károly
Melzer Gyula keresk.
- 645 Mendlik Alajos, reált. tanár
Merényi József, papirkeresk.
Mezey Ernő, hírlapíró
Mészáros János
Dr. Mészáros Károlyné, orvos neje
- 650 Mihálec József, főv. tanító
Mihálec Józsefné, főv. tanítóné
Mihálec Károlyné
Mihály Miklós, állatorvos
Miletics S. Mária
- 655 Mistrik Károly, droguista
Miletz Jánosné, tanár neje
Moczár Gyula, fogtechnikus
Molnár József, droguista
Molnár Lajos, uradalmi kasznár
- 660 Molnár László, nőkép. igazg.
Monostori Károly, állatorvos, Akad.
tanár
Montecuccoli Emma, grófnő
Dr. Morelli Károly, orvos
Morócz Ferenczné, ügyvéd neje
- 665 Dr. Morzsányi Károly, képviselő
Mosser János, droguista
Mosch Béla,
Mosch Béláné, opera magánénekesnő
Mosch Ferencz, m. áll. vas. hivatalnok
- 670 Mössmer József, vászonkereskedő
Murgách József Sándor, fogy. adóhiv.
tisztviselő
Müller Péter, nyug. tanár
Nachod Károly, hiv.
Nadler Sándor, férfi-szabó
- 675 Nagel Árminné, háztulajdonos neje
Nagy Gábor, m. kir. pénzügyminiszteri
titkár
Nagy Jenő, urad. titkár
Nagy Jenőné
K. Nagy Sándor, törvényszéki bíró
- 680 Dr. Nagy Jenőné, ügyvéd neje
Nagy Miklós, szerkesztő
- Dr. Nagy Károly, ügyvéd
Nagy Otília, háztulajdonosnő
Nagy Sándorné, magánzónő
- 685 Nagy Kálmán, árvai
Narczisz József, magánzó
Dr. Nádaskay Béla, tanár
Nehosil N.-né
Nemeshegyi József, háztulajdonos
- 690 Neruda Nándor, gyógyfűszeres
Dr. Neubauer Aladár, meh. int. calc.
Neusiedler Miklós, állatorv. hallgató
Netter Johanna, magánzónő
Neuwald Illés
- 695 Dr. Németh Imre, ügyvéd
Névy Lászlóné, keresk. akad. tanár n.
Noszlopi Antal, községi állatorv.
Novák Ferencz, tisztviselő
Novotny Kornél
- 700 Dr. Nuricsán József, Kultur tech.
Gróf O'Donnel Henrikné
Dr. Oeffer Antal, orvos
Ifj. Oeffer Ferencz, ügyvéd
Oelhofer Anna
- 705 Onciu János, mérnök
Oelhoffer Paula, magánzónő
Oelt Antal, háztulajdonos
Ordódy Anna háztulajdonosnő
Ott József, hivatalnok
- 710 Ottó Gusztáv keresk.
Österreicher Imre, gőzfavágó tul.
Dr. Örley Lajos, ügyvéd
Dr. Ötvös Józsefné, orvos neje
Palkovich Miklós
- 715 Palm Frigyes, állatorv. hallg.
Pálya Mátyás, plebános
Dr. Pap József, ügyvéd
Papp Elek, pénzügyminiszteri titkár
Patachich József, osztálytanácsos
- 720 Patak Nándor, hivatalnok
Pászthory Natália, postatisztónő
Dr. Pártos Béla, ügyvéd
Párí Károlyné
Penater Anna
Pentz Antalné
Dr. Peregrinyi János
Perlaky Kálmán, ügyvéd
Özv. Perrey Jánosné, magánzónő
- 730 Persián Iván, segédigazg. a kir. tábl.
Perthl Géza, déli vasuti irodafőnök
Pertik Béla, divatkereskedő
Pertik Marika
Dr. Pertik Ottó, orvos, egyetemi tanár
Dr. Petiko Gyula, orvos
- 735 Petróczky Lajos, állatorvos
Petroty Albin, posta főtiszt
Özv. Petrovits Anna
Petry Elekné, tanár neje
Péchy Tamás, képviselő
- 740 Péntek Gáspárné, ügyvéd neje

- Piccaroni Miksa, gépész-mérnök 800
 Pichler Sándor, Svadló pénztárnoka
 Pilisy István, szabótest. jegyző
 Pisó Kornél, m. kir. erdész
 745 Br. Podmaniczky Géza, nagybirt.
 Podvinecz Izidor
 Pogáts Aurél, hivatalnok
 Pohl Lajos
 Poláček János, hivatalnok
 750 Polónyi Géza, képviselő, ügyvéd
 Br. Pongrácz Vincze, honvédmín. főhiv. 810
 Br. Pongrácz Vinczéné
 Poplavszky Lajos, számtanácsos
 Popovits Jenő, kuriai bíró
 755 Popper Mór, gyáros
 Poray György, zenetanár
 Pórszász Nándor
 Dr. Pozder Károly, gymn. tanár
 Pozsonits István, hivatalnok
 760 Práznovszky Géza
 Br. Prónay Róza, földbirtokos
 Prohászka Mária
 Dr. Pruzsinszky János, gymn. tanár
 Puskási Károly, hivatalnok
 765 Püspöki György, háztulajdonos
 Pyber Ede, hivatalnok
- Quendet Emma, órás neje
- Raaben Adolf, vegyész
 Raditz Vilmos, joghallgató
 770 Radnay Bella, képezd. h. ig. nő
 Rajcsics Hedvig, magánzónő
 Rajháti Mór, háztulajdonos
 Rakita Dezső, jegyző
 Rajzó Imre
 775 Rakovszky Géza, képviselő
 Rakovszky István, képviselő
 Ranczenberger Ágoston, ernyőkeresk.
 Rauch György, könyvtáros segéd
 Rauchbauer Jánosné
 780 Rausch K. Pál, buzakem.-gyáros
 Rauschenberger Román, nagyvendégl. 840
 Rausnitz Sándor, hivatalnok
 Rábel Ferencz, bérkocsitulajdonos
 Rádits Ákos, műépítész
 785 Ráth Aladár, fővárosi tisztviselő
 Rechnitz Ödön, terménykereskedő
 Özv. Redlich Adolfné, magánzónő
 Ifj. Reichel Gyula, gyáros
 Reichert Mór, gabona keresk.
 790 Reif János, mérnök
 Reinich Henrik, kövezőmester
 Reisz József Mária, állatorv. hallg.
 Reiszner Ignác, építőmester
 Renschler R., hivatalnok
 795 Resch Eugenia, háztulajdonosnő
 Reutter Sándor, kávé
 Récesy Adél, magánzónő
 Rémi Jenő
 Rémi Róbert, föv. bizotts. tag
- 800 Rétay Imre, háztulajdonos
 Révai Oszkár, ügynök
 Révész Adolf, magánzó
 Ribáry Józsefné, főrendiházi tag neje
 Richter Lajos, Saxlehner cég megbiz.
 805 Riedl Frigyes, vegyeskereskedő
 Özv. Riesz Kepes Hermina, magánzónő
 Ripka Ferencz
 Risz Emil, háztulajdonos
 Risz Emilné, háztulajdonos neje
 Róth Lajos, sütőmester
 Roth János
 Rosenthal Alfrédné, gabna ker. neje
 Rosner Armin, hivatalnok
 Rothausér J. H., Reichnitzer H. és M.
 815 cég tulajdonosa
 Rott József, Generali igazgatója
 Rottersmann Tivadar, sajtakereskedő
 Rottenberg Lajos, kereskedő
 Rosenzweig Sarolta sz. Saphir, hiv. özv.
 Rónay Ede, hivatalnok
 820 Rónay Emil, hivatalnok
 Rotter Gizella, m. kir. opera m. énekes
 Rózsa Gyula, operai pénztáros
 Rózsa Ida, magánzó
 Rózsa Josefina, operai pénzt. leánya
 825 Rózsa Regina
 Dr. Rumbach István, orvos
 Rupp Lili
 Ruppert Vilmos, építész
 Ruppert vilmosné, építész neje
 830 Ruttkay Istvánné
- Sallay Gyuláné
 Saphir Irma, szerkesztő neje
 Saphir Károly, hegedűművész
 Saxlehner Andor, nagykereskedő
 835 Saxlehner Árpád
 Saxlehner Kálmán
 Saxlehner Ödön
 Say Viktor, tábornok
 Sándor József, számtiszt
 840 Özv. Sárközi Sándorné, gépész özvegye
 Sárvány Oszkár
 Özv. Schalek Lipótné
 Sciaroni Bernát, kéményseprő
 Özv. Schalek Lipótné, hotel bérlő
 845 Scharlner Béla
 Scharnbeck János, tisztviselő
 Schaffer Bódog
 Schiffer Ferencz, pápai prelat
 Schlesinger Pál, gabonakereskedő
 850 Schmidl Adolf, főpénztáros
 Schmidt Ferencz, szálloda-tulajdonos
 Schmidt Ferencz, honv. min. számtan.
 Schmidt Ferenczné
 Schmidt Imre, joghallgató
 855 Schmidt Károly
 Schmidt Mária, magánzónő
 Schnappauf György, könyvkereskedő
 Schmidl Sándor, nyomdász

- Schneller Lajos, hazai tak.-pénzt. hiv.
- 860 Schober Ferencz bádogos neje
Dr. Scholcz Ágoston, egyet. tanár
Schömer Ferencz, építész
Schön Ignác, nagyfuvaros
Schönfeld Ödön
- 865 Schréter Ferencz, miniszteri titkár
Schröder Robert, asztalosmester
Schrödl Emil, műkögyár-tulajdonos
Rohina Schulez Leontin úrhölgy
Schultes Emil, hivatalnok
- 870 Schultheisz Mór
Schumy István
Schumy Rezső, építőmester
Schüsster Adolf, rövidáru ker. segéd
Schneider J.-nél
Schütz Adolfné, vendéglős neje
- 875 Schüller Ede, főkönyvelő
Schwarz Antal, mű- és épületlakatos
Schwarz József, gépkereskedő
Schwarz Ármin
Schwarz Árminné, hirdető neje
- 880 Schwarz Dezső, ügynök
Schwarz Nándor, könyvelő
Dr. Schwarz Ottó, tébolyda tul.
Schverzig Antal, mészárosmester
Schwetz Vilmos, s.-tanfelügyelő
- 885 Schwörer József
Schytra István, honvéd. min. tan.
Schytra Helén, honvéd min. tan. neje
Seemann Gábor, polg. isk. igazg.
Sellner Gyula, fűszerkereskedő
- 890 Semler J., posztókereskedő
Serafus Frigyes
Sidwers Lipót, hivatalnok
Simonsics Jenőné
Siposs Antal, zenetanár
- 895 Soltész Vilmos, házfelügyelő
Souheilt Alajosné, téglagyáros neje
Souheilt Ferenczné
Dr. Susits Béláné
Sümezi Gyuláné sz. Eckl Irma
- 900 Süss Nándor, mech. igazg.
Süss Nándorné
Spannraft Ágoston, operai festő
Spády Sándorné, tanárnő
Br. Splényi Ödön, rendőrkapitány
- 905 Spett Vincze, ügyvéd
Spett Ferencz, jogász
Spur Róza, hivatalnok neje
Sréter Árpád, tisztviselő
Staub Imre, haz. tak.-pénzt. hiv.
- 910 Stanczl Henrik, háztulajdonos
Stegmann Hermina, zenetanítónő
Steiger Ödön, hivatalnok
Dr. Steinberger Izidor, orvos
Steiner M. J.
- 915 Özv. Stenzinger Alajosné
Stephanidesz Henrik, kuriai bíró
Stern Führer Regina
Sterns József, rövidárukereskedő
- Dr. Stettner László, ügyvéd
Dr. Stettner Lászlóné
Steuer Gyula, kávéháztulajdonos
Stevik Pál, férfi szabó
Stiberth Lothár, magánzó
Stigelbauer Ferencz, rendőrtisztviselő
- 925 Stoll Nándor, női-szabó
Stowasser János, hangszer-gyáros
Strasser Adolfné
Strasser Béla, hivatalnok
Strasser Timót, statisztikai hiv.
- 930 Strassgraba Angéla
Strausz Antal, hivatalnok
Strausz Mór, hivatalnok
Strausz Samu, pinceszester,
Stratil Ferencz, cipézmester
- 935 Streicher Péter, plébános
Stuart Mária Helena, angol nyelv tan.
Swenszky Ármin, patkoldai tanár
Sygray Pál, ügyvéd
Vári Szabó Antal, földbirtokos
- 940 Szabó Béla, fõv. tisztv.
Dr. Szabó Dénes, női orvos, egyetemi
tanár
Özv. Szabó Imréné, magánzó
Gelléri Szabó János, magánzó
Özv. Szabó Lászlóné, megy. hiv.
- 945 Szabó Gyula, hiv.
Özv. Szabó Józsefné, háztul.
Esztelnek Szacsavay Béla, állatorvos
Szakáll Gyula, tanársegéd
Dr. Szalkay Gyula, tanár
- 950 Dr. Szalkay Gyuláné
Szarvas Sándor, gabonakeresk.
Szarvas Margit, tanárnő
Szathmáry Kornél, min. tanácsos
Fülel Szántó Lajos, postatakp. tiszt
- 955 Szávostz Alfonz, magkereskedő
Szecherbovszky Szaniszló, tűzoltó főpar.
Szécsi Antal, akad. szobrász
Szeiff Berta, háztulajdonosné
Szeiff Matild, háztulajdonosné
- 960 Szeccsanyi Antal, áll. tanító
Széchenyi Lajosné, magánzó
Dr. Szedenics Zoltán, orvos
Szekeső Ödön
Szelnár Adolf, virágkereskedő
- 965 Szelnár Adolfné, virágkeresk. neje
Ifj. Szenes Edéné,
Szentesi Béla, vas. hiv.
Kuvini Szerb György, orsz. képvis. ügyvéd
Székely Elek, m. kir. távtiszt.
- 970 Székely Salamon, műszaki vegyész
Szigeti János, vas. hiv.
Szidanics Ferencz, tornatanár
Dr. Szikszay Sándorné
Dr. Szily Adolf, egyet. tanár
- 975 Szini Péter, áll. tanító
Szitányi Izidor, orsz. közp. tak.-pénztár
elnöke
Szitár Dénes, ügyvéd

- Szitányi Ödön
 Szombathelyi Géza
 980 Szohner Antalné, honv. min. tiszt neje
 Dr. Szontágh Tamás, háztulajdonos
 Szlemenics Gézané, háztulajd.
 Sztarill Endre, vásárfelügyelő
 Szukováthi Ottilia, nőképezdei ig.
 985 Szűsz István
 Szücs Endre, bankhiv.
 Szvetics Józsefné ő exell. tábornok neje
 Tallián István, m. kir. póstatiszt
 Tamásy József
 990 Tanárky Julia
 Tarszalovics Sándor, főv. mérnök
 Taschner Lajos, nagyfuvaros
 Tauszig Aladár, magánhiv.
 Tavasz Béla, leszámít. bank hiv.
 995 Teltsch Berthold, fakeresk.
 Temesváry Rezső, női orvos
 Temple Rezső, Adria hiv.
 Télfy Iván, tanár
 Téry Emil, ügyvéd
 1000 Dr. Thanhoffer, egyet. tanár
 Thewrewk Árpád, tanár
 Thezarovich Ágost, lottó-igazg.
 Thuránszky Irén, képezd. ig.
 1005 Tinagl István, sütőmester
 Tichy József, mészáros
 Tihanyi Béla, földhitelint. hiv.
 Tisch Dávid, nagyfuvaros
 Tisza László, orsz. képvis.
 Tonigold Lajos, tanító
 1010 Topits Lajos, I. m. tésttagyár-tul.
 Totali Lajosné, magánzónó
 Dr. Tóth Ferencz, m. áll. v. titkár
 Tóth Gyula, vegyész
 Toldy József, főv. tiszti főügyész
 1015 Tomassek Andor, műegy. hallg.
 Török György, férfi-szabó
 Török Györgyné, férfi-szabó neje
 Török Gyula, belügymin. számtiszt
 Török Ferencz, belügymin. titkár
 1020 Trebits Ignác, igazg.-helyettes
 Treddel Arthur, keresk.
 Treichlinger József, háztulajdonos
 Trettina Matild, belügymin. hiv. neje
 Trombitás Ignác, áll. főállatorvos
 1025 Dr. Turnovszky Jenő, fogorvos
 Türsch Nándor, háztulajdonos
 Uhl Sándor, iparbank igazgató
 Dr. Uhrík Gyula, orvos
 Dr. Uhrík Nándor, orvos
 1030 Uhlyárik Titus állatorvos
 Ujházi Edéné szül. Székely Kornélia,
 színművész neje
 Ujhelyi Sándor, számtanácsos
 Ujváry Béla, szerkesztő
 Ullmann József, hivatalnok
 1035 Vadas Gyula, ref. lelkész
 Dr. Vadnay Andor, orsz. képviselő
 Dr. Vajda Ignác, magánzó
 Vangyel Pálné
 Varásdi Géza, tanuló
 1040 Dr. Varga Ferencz, állatorvosi akad.
 igazgató
 Vargha Imre, vinczellérkép. igazg.
 Varga János, hivatalnok
 Varga Jenő
 Vámbéry Armin, egyet. tanár
 1045 Vándorfy Klára, honv. min. ig. neje
 Városi Gizella, isk. igazgatónő
 Városi Malvin, polg. isk. tanítónő
 Özv. Várady Béláné
 Vecsery István, földm. min. hiv.
 1050 Vellai István, főv. irnok
 Vendéghegyi Ilona
 Veidinger Henrik
 Veigelsberg Leóné, szerkesztő neje
 Verderber Ignác, m. k. áll. vasut
 nyug. igazgató
 1055 Dr. Verédy Károly, kir. tanfelügyelő
 Dr. Verédi Károlyné, tanfelügyelő neje
 Verédi Irón, tanfelügyelő leánya
 Véges Mihályné, földbirtokos neje
 Végh Zsuzsánna, magánzónó
 1060 Végh János, ügyvéd
 Verbíř Béláné, m. á. v. mérnök neje
 Vértessy Károly
 Vértesi Gusztáv, könyvkötő
 Vincze Lajos
 1065 Vidacs Elemér
 Virág Kálmán, sütőmester
 Vládár József
 Ifj. Vogl József, fűszerkeresk.
 Völgyi Béla, áll. vas. hiv.
 1070 Özv. Vollenhofer Gy.-né
 Vörösmarty B.-né, törv.-széki bíró neje
 Vulletic János, gyáros
 Vutskis Miklós, pénzügyi hivatalnok
 Wabrosch Béla, gépésmérnök
 1075 Wachtler Károly hivatalnok
 Waalkó Lajos, gymn. tanuló
 Dr. Wartha Vincze, műegy. tanár
 Wartha Vinczéné, műegy. tanár
 neje
 Wähler Luiza
 1080 Wälder Pál, asztalos
 Wehrmann Frigyes, hivatalnok
 id. Weigert Károly, ker. esküdt
 Weiland István, fényképész
 Wein János, vizv. igazgató
 1085 Weninger Vincze, m. ált. hitelbank
 Weisz Marianna, háztulajdonosnő
 Weisz Mór
 Weisz Menyhért, magánzó
 Weisz Miksa, könyvvezető
 1090 Weixlgärtner Vincze, akad. festő, rajz-
 tanár

	Weixlgärtner Vinczéné, akad. festő, rajztanár neje	Wohlmuth Béla, hivatalnok
	Wesztermajer Ignáczné, hiv. neje	1105 Wlassek Stephanie
	Wettstein Gyula, járásbíró	Zabosy Róza
	Widder Péter	Zaitz László, közp. tak. pénzt. hiv.
1095	Widder Henrik	Zarka Miklós, min. tanácsos
	Widder Mór	Zellhofer István, könyvvezető
	Wimmer Antalné, tábornok neje	1110 Zimányi Alajos, kir. közjegyző
	Winkle Nándor, üveg- és tükörkeresk.	Zirzen Janka, képezdei igazgatónő
	Winkler József, kereskedő	Zöldessy Dávid
'100	Dr. Winter József	Zubor Árpád, kereskedő
	Dr. Wladár Tivadar, ügyvéd	1115 Zückler Bódog, gymn. tan.
	Wohlmann Kázmér	Zückler Rezső, hivatalnok
	Wollemann Béla, férfi-szabó	Zimmermann Károly

VI. Csoport tagok.

	Elemi leányiskola VI. osztálya	II. Iskola-utca,
	A II. ker. áll. elemi tanítónő-képezde	
	I. osztálya	II. Csalogány-utca.
1120	A II. ker. áll. elemi tanítónő-képezde	
	II. osztálya	II. Csalogány-utca.
	A II. ker. áll. elemi tanítónő-képezde	
	III. osztálya	II. Csalogány-utca.
	A II. ker. áll. elemi tanítónő-képezde	
	IV. osztálya	II. Csalogány-utca.
	A halmágyi nép- és iskolai könyvtár- egylet	Halmágy, u. p. Sárkány.

Országos Széchényi Könyvtár

MÉRLEGEK ÉS ELŐIRÁNYZATOK.

Országos Széchényi Könyvtár

MÉR-

az „Országos Állatvédő Egyesület“

BEVÉTEL

	frt	kr.
Át hozat mult évről	899	43
Tagdíjak	1085	10
Törzsvagyon kamatja	100	80
Elpis-alap kamatja	13	67
Keller-alap kamatja	2	50
Ajándékok:		
Schalekné	2.—	
Miletics Mária	5.—	
Fröhlichné	5.—	
Schultes Emil	5.—	
Illosvay Bertalan	2.—	
Dr. Ötvösné	2.—	
Süssné	2.—	
Halmágyi iskola'	1.—	
Borsodi Ágnes	20.—	
Nikolics Fedor	2.—	
Hausmann Alajosné	10.—	
Grimm Gusztáv	100.—	
Dr. König	50.—	
Forgó pénz kamatja	18	32
1 eladott jelvény	—	70
Földmiv. min. segély	150	—
Fő- és székvárosi segély	50	—
Visszaküldött pályadíj	3	—
1 iratthekát eladtunk	—	50
Földmiv. min. congres. segély	500	—
10 drb eladott «Gemma» után	4	—
Szirmay-féle hagyaték	1102	72
	4136	74
	4136	74

Budapest, 1895. december 28-án.

Dr. Verédy Károly, s. k.
elnök.

Dr. Szalkay
igazgató

Megvizsgáltatván, a számadásokkal

Budapest, 1896. január 29-én.

Dr. König Henrik,

Végh
közgylésileg megbi-

M É R-

a Röck Szilárd „Állatvédelmi

BEVÉTEL

	frt	kr.
Áthozatal a múlt évről	100	43
Röck-alap I. félévi kamat	1068	46
» II. » »	1345	24
<hr/>		
	2514	13
<hr/>		
	2514	13
<hr/>		

Budapest, 1895. december 28-án.

Országos Széchényi Könyvtár

Dr. Verédy Károly,
elnök.

Dr. Szalkay
igazgató

Megvizsgáltván, a számadásokkal

Dr. König Henrik,

Végh
közgyűlésileg megbí-

LEG

alapítvány"-ról az 1895. évben.

KIADÁS

	frt	kr.
Naptár és évkönyv	787	—
«Állatok őre» irodalmi díjazás	42	75
Rendőrök és kocsisok jutalmazása —	200	—
Nyomdai költség	264	20
Szétküldési költség, postaporto	176	54
Millénniumi congressusi költség... .. .	37	45
Szerkesztő tiszteletdíja	200	—
Lakbér felemelt összege	305	—
Előre nem látott kiadások	32	53
Tisztviselők díjazása:		
Jegyző pénztáros 100.—		
Felügyelő, pénzeszedő, 100.—	200	
	2245	47
Egyenleg mint pénzkészlet	268	66
	2514	13

Gyula,
titkár.

Hänsler,
h. pénztáros.

egyezőnek és helyesnek találtatott.

János,
zott számvizsgálók.

Kurz Samu,

Országos állatvédő egyesületnek

1895-ik évi

törzsvagyonának, külön alapítványok, egyéb pénzek és értékek kimutatása.

	frt	kr.	frt	kr.
1. Törzsvagyon:				
alaptőke mult évről	1740	—		
Szirmay hagyatékának 200/0-ja	220	54	1960	54
2. Elpis Melena alapítványa			227	85
3. Keller Lajos alapítványa			100	—
4. Herman Ottó alapítványa			47	65
5. Mentőkocsi gyűjtés készpénz	234	21		
6. Ezüst jelvényeink: 213/1895. alatti átadási jegyzőkönyv szerint 171 drb				
7. Grimm Gusztáv által aláíratott	150	—	384	21
Összesen			2720	25

Budapest, 1895. december hó 28-án.

Dr. Verédy Károly, Dr. Szalkay Gyula,
elnök. igazgató-titkár.

Hänsler,
h. pénztáros.

EGYLETI ELŐIRÁNYZAT

az 1896. évre.

Felesleg a múlt évről 2807 frt 61 kr.

Bevétel:

Tagdíjak után	1000 frt — kr.
Kamat az alaptőke után 6% mellett circa	100 » — »
Ajándékok czimén	50 » — »
Városi segély	50 » — »
Földmivvelésügyi segély	200 » — »
Összes bevétel	4207 frt 61 kr.

Kiadás:

1. Madarak etetésére	50 frt — kr.
2. Állatvédelmi évkönyv és egyebek (röpiratok, elbeszélések)	200 » — »
3. Millenniumi kiállítás	200 » — »
4. XII. nemzetközi congressusra (földmivvelésügyi ministerium 500) és 500	1000 » — »
5. Jutalmazásokra (rendőrök, kocsisok)	100 » — »
6. Könyvtár, folyóiratok	50 » — »
7. Fűtés, világítás	40 » — »
8. Ujévi ajándékok	12 » — »
9. Irodai kiadások	50 » — »
10. A hivatalos helyiség takarítása	60 » — »
11. Előre nem látható költségek	100 » — »
12. Tisztviselők díjazása:	
Igazgató-titkár tiszteletdíja	200 frt — kr.
Pénztáros, jegyző	100 » — »
Pénzbeszedő	100 » — »
Irnok	60 » — »
Szirmay Johanna-féle hagyatékából	882 » 18 »
Összes kiadás	3204 frt 18 kr.
Fölösleg	1003 frt 43 kr.

Budapest, 1895. deczember hó 28-án.

Dr. Verédy Károly, Dr. Szalkay Gyula,
kir. tanácsos, elnök. igazgató-titkár.

Hänsler,
h. jegyző, pénztáros.

Rökk Szilárd

„Állatvédelmi alapítvány“-ának
ELŐIRÁNYZATA

az 1896-ik évre.

Főlöslég a mult évről 268 frt 66 kr.

Bevétel:

Az 50,000 frtos alapítványból kamat gyanánt 2412 frt 74 kr.
Összes bevétel 2681 frt 40 kr.

Kiadás:

1. Naptár összes költségeire (3000 drb naptár, rajzok, írói díjak)	900	frt	—	kr.
2. Jutalmak rendőrökre	200	»	—	»
3. Nyomdai költség	300	»	—	»
4. Szétküldési költség	100	»	—	»
5. A szerkesztő tiszteletdíja	200	»	—	»
6. Irodahelyiség bére	320	»	—	»
7. Jegyző és pénztáros tiszteletdíja	100	»	—	»
8. Irnoknak	60	»	—	»
9. Szétküldési költség (posta)	100	»	—	»
10. Pénzbeszedő fizetése	50	»	—	»
11. Maradna a XII. nemzetközi congressusra csak	82	»	74	»
12. Mult évi főlöslég congressusi célra	268	»	66	»
Összes kiadás	2681	frt	40	kr.

Budapest, 1896. december hó 28-án.

Dr. Verédy Károly, Dr. Szalkay Gyula,
kir. tanácsos, elnök. igazgató-titkár.

Hänsler,
jegyző, h. pénztáros.

Tartalom.

	Oldal
1. <i>A mi ünnepünk:</i>	
1. Közgyűlésünk	1
2. Az igazgató-titkár hivatalos jelentése	3
3. A tiszteletbeli tagok választása	10
4. A választmány választása	10
5. Közgyűlési jutalmazásokra vonatkozó iratok	11
6. Jutalmak kiosztása	16
2. <i>A jövő nemzedék munkálatai az állatvédelem terén:</i>	
I. Tanítóképző-intézetek	19
Egy este tanítványaim körében. Török Bertától	19
II. Az «Elpis Melena» alapítványára vonatkozó pályázó tanítónőképzők munkálatai	27
A szív szava. Stifter Ilonától	28
Az állatvédelemről. Ambrózy Margittól	30
Vége jó, minden jó. Albert Jolántól	32
III. Középtanodák pályázatai	37
Értekezés: Indokolt-e az emberek ellenszenve a hullók és két- éltűek iránt?	39
Néhány vonás az állatokról. Eichhardt Frigyesztől	41
Ne bánts az állatot. . . Költemény Kliczpera Jánostól	48
Hűség. Göde Jánostól	49
A csóka. Gyarmathy Józseftől	52
A hűség. Fischer Bélától	54
Az állatvédelemről. Elbeszélés. Klein Izsáktól	57
Hektor. Rauschenberger Ferencztől	61
A kedves ember. Rajz. Ullrich Nándortól	63
3. <i>A tagok névsora:</i>	
Védnök, tisztikar, választmány, jóltevők	68
Tiszteletbeli tagok	70
Levelező, alapító és családtagok	71
Rendes tagok	72
4. <i>Mérlegek és előirányzatok:</i>	
Egyleti mérleg az 1895. évről	84
Rökk Szilárd «Állatvédelmi alapítvány»-ának mérlege	86
Az 1895. évi törzsvagyonnak kimutatása	88
Egyleti előirányzat 1896. évre	89
Rökk Szilárd «Állatvédelmi alapítvány»-ának előirányzata 1896-ik évre	90

Folyó
szám**N é v**
(tisztán olvasható)**Állás, foglalkozás****Lakás, utolsó posta****Tagsági minőség**
alapító, család v. rendes

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

- e) érdemek elismerése és jutalmazás;
f) tapasztalás alapján idevágó törvények, rendeletek és szabályzatok korszerű fejlesztése.

Tagság.

6. §. Az egyesület tagjai:

1. Alapítók, kik egyszer s mindenkorra legalább is 25 frtnyi alapítvánnyal járulnak az egyesület céljaihoz.

2. Rendes tagok, kik 3 évi időtartamra iratkoznak be és 1 frtnyi évi díjat fizetnek. Évenként tagsági igazolási béczát kapnak.

5. Csoporttagok: Ide oly csoportozatok tartoznak, melyek rendesen csak egy évig állanak fenn. Ilyenek a fi- és női tanodák osztályai, akadémiai és egyetemi társulatok, önképző körök, nyelvi és egyéb egy évre terjedő tanfolyamok. Ezek egy évre együttesen egy forint lefizetésére kötelezettek; egy évre terjedő béczát kapnak.

7. §. Az egyesületnek tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyén kor- és rangkülönbség nélkül, a ki az egyesületnek egy rendes vagy alapító tagja által ajánlatott, vagy sajátkezű nyilatkozatot küld be.

A tagság megszűnése.

13. §. A tagság megszűnik:

a) a kötelezett 3 év leteltével, ha a kilépés a titkárságnál legkésőbb a kötelezett 3 évi időszak utolsó hónapjában bejelentettet. Előleges írásban beadandó lemondás nélkül a tagsági kötelezettség további 3 évig tart.

A fiók-egyesületek.

19. §. Vidéken fiók-egyesület alakítására 30 tagnak ily célból való egyesülése szükséges.

A fiók-egyleti tagdíj-bevétel két harmada a fiókot illeti ottani céljai- és szükségleteire, egyharmada pedig a központba szállítandó; ennek fejében a fiók-egyleti tag az anya-egylet kiadványaiban, évkönyvében és egyéb előforduló segélyeszközökben részesül.

Kitüntetések és jutalmazások.

24. §. a) *Tiszteleti tagokká* való választás által; a kitüntetés az állatvédelem terén szerzett érdemek mérve szerint lehet elnök, alelnök vagy titkári is;

b) *dicsérő oklevél* által, melyet az egyesületi tagoknak és nem tagoknak, kiváló működése elismerésül nyújt;

c) *elismerő oklevél* oly egyének számára, kik az állatvédelmet különös gonddal művelik és általában az állatok védelmére kelnek;

d) *elismerő nyilatkozat* rendőri közegeknek és oly egyének számára, kik a reájuk bízott állatokkal emberségesen bánnak;

e) pénzbeli jutalom cselédek vagy más alkalmazottak számára az állatok kiváló gondozásáért; rendőri alsóbb közegek számára kiváló szolgálatkészségért és éberségért az állatvédő-egyesület tagokkal és azok ügyeivel szemben.

Az „Országos Állatvédő Egyesület“ kiadványai:

1. **Védjük az állatokat.** I. Évkönyv az 1882. évre, szerkesztve Herman Ottó főtítkárral. I. kiadvány. Elfogyott.
2. **Az állatok védelme.** II. Évkönyv az 1883. évre, szerkesztve Herman Ottó főtítkárral. II. kiadvány. Elfogyott.
3. **Állatbarát.** Havi folyóirat 1884—1886. Szerkesztve Szallenbach Imre másodtítkárral. III. kiadvány. Elfogyott.
4. **III. Évkönyv.** Az 1887. évre, szerkesztve dr. Szalkay Gyula főtítkárral. IV. kiadvány.
5. **IV. Évkönyv.** Az 1888. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtítkárral. V-ik, tévesen IV. kiadványnak nyomtatva.
6. **V. Évkönyv.** Az 1889. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtítkárral. VI-ik, tévesen V. kiadványnak nyomtatva.
7. **Katalog der ausgestellten Objecte in Wien und Köln 1890. und kurze Geschichte der Thierschutz-Bestrebungen in Ungarn.** VII-ik, tévesen VI. kiadványnak nyomtatva.
8. **VI. Évkönyv.** Az 1890. évre, szerk. dr. Szalkay Gy. főtítkárral. VIII. kiadvány.
9. **Az állatok Öre.** I. év. 1., 2., II. év. 3., 4., 5., III. év. 1., 2., 3., 4.
10. **Röpiratok.** 1., 2. és 3. szám. X. kiadvány.
11. **Elbeszélések.** 1. és 2. szám. XI. kiadvány.
12. **VII. Évkönyv.** Az 1891. évre XII. kiadvány, szerk. dr. Szalkay.
13. **Az Orsz. Állatvédő Egyesület könyvtára.** 1. kötet. *Ne bántsát az állatot.* K. Nagy Sándor, kir. törvsz. bírótól, 200 koronával jutalmazott pályamű, 40 elbeszélés a nép és az ifjúság számára. 2. kötet. *Gemma vagy erény és bűn.* Regény a serdültebb ifjúság, különösen felsőbb leányiskolai növendékek szivnemesítésére írta *Elpis Melena*, fordította *Szalkay Elvira* felsőbb leányiskolai tanítónő. Mindkét mű díszesen kötve aranyozott felirással 40 kr., társulati tagoknak 30 kr.
14. **Állatvédő.** 1893., 1894. és 1895. évkönyv. Ára 20 kr., postán küldve 25 kr.

Lauffer Vilmos kiadásában megjelent:

15. **A libapásztor.** Elbeszélés az ifjúság és a nép számára, írta Seemann Gábor, polgáriskolai igazgató. Az Országos Állatvédő Egyesület által *koszorúzott pályamunka.*

